

Netværksanbringelser

- En kvalitativ vignetundersøgelse af netværksanbringelser i Danmark

Aalborg Universitet - Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde - Speciale - Sommer 2016

Mia Busk Tjørnum

20131051

Vejleder: Mimi Petersen

Antal typeenheder: 230.190

Abstract

The following master thesis is based on an examination of why kinship cares aren't used more broadly in Denmark. This issue is relevant due to research showing that children placed in the network is performing better in the long run than children placed in other types of placement methods.

Denmark is the country in Scandinavia, which uses the fewest kinship cares. The Danish legislation is based on an involvement of the network, but it's not explicitly told how the network is supposed to be involved in the placement of the child. On the organizational level the social workers and the foster care consultants share the placement tasks in the municipalities. The City of Copenhagen has hired network consultants who's supposed to make sure that the networks are involved. This is the reason for the City of Copenhagen's higher number of kinship cares than any other municipality in Denmark.

The construction of this master thesis is inspired of the hermeneutical science method. The data is based on four interviews with five network consultants and five interviews with social workers from other municipalities. In all of the interviews, a "vignette" has been used as a methodical tool in order to examine the informants' opinion and actions in practice.

The analysis is divided into four parts. The first two parts is based on the informants' opinion and their action tendencies in practice, while the last two parts deals with the organizational frameworks and the social workers' work in practice. By comparing the informants' statements with Allardts's theory about needs and Lynch's theory about care, it is assessed that the informants have a positive opinion towards kinship cares. The other part of the analysis is based on the statements of the informants from the case. From these statements it's possible to conclude that the informants' positive opinions towards kinship cares are coherent with their actions in practice. It can also be concluded that the deciding factor to begin kinship cares is whether or not there are visible resourceful people in the network and what kind of relation these people have to the child. The third part of the analysis is based on the organizational framework, where the informants' statements are compared with the theory about the different working methods in practice. It can hereby be concluded that the network consultants has an increasing use of "network-involving" working methods while only few of the social workers uncover the network.

The last part of the analysis deals with the social worker's work in practice where informants' statements are compared with Lipsky's theory about the warding off mechanism and Goffman's theory of stigma. On this basis, it is concluded that social workers are in a cross-pressure caused by the fact that kinship cares often are time-consuming. In addition, social workers stigma of the network and their lack of focus on the network and support measures can also have an impact on the implementation of investments in the network.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING	6
1.1 PROBLEMFOMULERING	8
1.2 AFGRÆNSNING	8
1.3 PROJEKTKONSTRUKTION	9
1.4 BEGREBSAFKLARING	10
2. FORSKNING	11
2.1 NETVÆRKSANBRINGELSER I DANMARK	12
2.2 DE DANSKE KOMMUNERS SAMARBEJDE MED PLEJEFAMILIER.....	15
2.3 NETVÆRKSANBRINGELSER I SKANDINAVIEN	18
3. RAMMERNE FOR NETVÆRKSANBRINGELSER	22
3.1 LOVGIVNING	22
3.2 ORGANISATORISKE RAMMER	26
3.3 NETVÆRKSINDDRAGENDE ARBEJDSMETODER	28
4. VIDENSKABSTEORI	30
4.1 HERMENEUTIK	30
5. METODE	34
5.1 KVALITATIV FORSKNINGSMETODE	34
5.2 VIGNETMETODEN.....	37
5.3 INFORMANTER.....	40
5.4 UNDERSØGELSENS KVALITET	43
5.5 ANALYSESTRATEGI	44
6. ANALYSE	46
6.1 ANALYSEDEL 1	47
FORDELE	48
ULEMPER	52
NETVÆRKS DILEMMAET	55
DELKONKLUSION	58
6.2 ANALYSEDEL 2	59
ANBRINGELSESTED	60
FAKTORER UDEN AFGØRENDE BETYDNING	62
BETYDNINGSFULDE FAKTORER	66

DELKONKLUSION.....	68
6.3 ANALYSEDEL 3	69
SOCIALRÅDGIVERNE	70
NETVÆRKS KONSULENTERNE.....	73
NETVÆRKSINDDRAGENDE ARBEJDSMETODER	75
SAMMENLIGNING.....	78
DELKONKLUSION.....	79
6.4 ANALYSEDEL 4	80
FORDELE	80
ULEMPER	84
KRYDSPRES.....	89
STIGMATISERING	91
NETVÆRKSFOKUS.....	93
STØTTEFORANSTALTNINGER	95
DELKONKLUSION.....	98
7. KONKLUSION.....	99
8. PERSPEKTIVERING.....	102
9. LITTERATURLISTE.....	105
10. BILAGSOVERSIGT	108
10.1 BILAG 1: INTERVIEWGUIDE.....	109
10.2 BILAG 2: VIGNETTEN.....	111
10.3 BILAG 3: ANDRE ANBRINGELSESFORMER.....	112

1. Indledning

Ved indførelsen af Barnets reform i 2011 kom der både et skærpet fokus på plejefamilier samt på inddragelse af netværket i arbejdet med udsatte børn og unge. I Barnets reform blev det blandt andet indført, at forvaltningen ifølge Servicelovens § 68 b stk. 2 forud for en anbringelse skal sikre, at de børn, der har gavn af de mere familiære rammer, bliver anbragt i en plejefamilie (Servicestyrelsen 2011: 155). Det blev ligeledes indført, at forvaltningen ifølge Servicelovens § 47 har pligt til at overveje, hvordan familien og netværket kan inddrages systematisk i sagsforløbet. Forvaltningen forpligtes dog ikke til at benytte en bestemt netværksinddragende metode, men det skal vurderes hvilken arbejdsmetode, der er anvendelig i det konkrete tilfælde (Servicestyrelsen 2011: 48).

Ifølge Ankestyrelsens seneste anbringelsesstatistik var der i 2014 anbragt 11.127 børn og unge i Danmark. Andelen af de anbragte børn og unge i plejefamilier udgjorde 60%. Herfra var 268 børn og unge anbragt i netværksplejefamilier udenfor slægten, hvilket udgjorde 2%. Samtidig var der anbragt 556 børn og unge indenfor slægten, som udgjorde 5 %. Samlet set betyder det, at der i 2014 var 824 netværksanbringelser ud af 11.127 anbringelser i alt, hvilket udgjorde 7% (Ankestyrelsen 2015: 21). I modsætning hertil anvender Norge og Sverige netværksanbringelser i et langt større omfang end Danmark. Ifølge AKF's rapport fra 2011 udgjorde den norske andel af netværksanbringelser 22 % (AKF 2011: 21), mens andelen af netværksanbringelser i Sverige udgjorde 17-20 % (AKF 2011: 16). I modsætning hertil udgjorde andelen af netværksanbringelser i Danmark på daværende tidspunkt kun 6% (AKF 2011: 15).

I forbindelse hermed havde Socialstyrelsen som en del af satspuljen i 2015 særligt fokus på understøttelse af netværksanbringelser på plejefamilieområdet (<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/unge/kommunalt-netvaerk-pa-plejefamilieområdet>). I forlængelse heraf blev der iværksat et særligt projekt om netværk og familierådslagning, som skal medvirke til, at netværksinddragende metoder bliver en naturlig del af de professionelle faglige arbejde forud for en anbringelse af et barn eller en ung. Formålet med projektet er blandt andet at anvende ressourcerne i barnets netværk, hvorved antallet af netværksanbringelser ligeledes øges (<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/born/netvaerk-og-familieradslagning/netvaerk-og-familieradslagning>). Projektet

har fokus på at udbrede de tre netværksinddragende arbejdsmetoder; familierådslagning, Signs og Safety og det inddragende netværksmøde, der alle understøtter en tidlig forebyggende indsats (<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/born/netvaerk-og-familieradslagning/udbredelse-af-tre-metoder>).

I løbet af de seneste fire år har jeg arbejdet som sagsbehandler i Børne- og familieafdelingen i Brøndby Kommune. Gennem mit arbejde har jeg været med til at iværksætte to netværksanbringelser, hvilket er en af de anbringelsesformer, som jeg har benyttet færrest gange. Efter nærmere overvejelser blev der i begge tilfælde truffet afgørelse om en netværksanbringelse, fordi børnene forud for anbringelserne hovedsageligt opholdte sig i de netværksplejefamilier, hvor de efterfølgende blev anbragt. I det ene tilfælde blev et søskendepar anbragt hos deres bedsteforældre, mens barnet i det andet tilfælde blev anbragt hos sin aflagtningsfamilie. I begge sager blev der hovedsageligt truffet afgørelse om en netværksanbringelse, fordi børnene og familien efter omstændighederne selv ønskede det. På baggrund her af er jeg blandt andet blevet interesseret i at undersøge, om familiens egen indsats kun havde betydning i de enkelte sager, eller om der er tale om en generel tendens.

Min interesse for netværksanbringelser kom yderligere i spil under praktikforløbet på modul fem på kandidatuddannelsen i socialt arbejde, hvor jeg sammen med en medstuderende udarbejdede et udviklingsprojekt med fokus på netværksinddragende arbejdsmetoder. Projektet tog afsæt i, at socialrådgiverne i den givne kommune primært anvendte ICS-metoden (Integrated Children's system). Ud fra en undersøgelse heraf kunne vi konstatere, at socialrådgiverne sjældent inddrog netværket, da de havde større fokus på barnets behov og forældrenes kompetencer, som ICS-metoden ligeledes bygger på. Under praktikforløbet fik jeg blandt andet fik viden om, at der i 2014 kun var 7 % netværksanbringelser i Danmark (Ankestyrelsen 2015: 21). Dette fandt jeg yderst bemærkelsesværdigt, da jeg samtidig blev bekendt med, at flere forskningsresultater viser, at børn, der er anbragt i slægtspleje, har færre psykosociale problemer og klarer sig bedre i skolen samt gennem deres uddannelsesforløb. De børn, der er anbragt i slægtspleje, har ligeledes færre erfaringer med kriminalitet og stoffer frem for børn og unge, der er anbragt i traditionel plejefamilie (Servicestyrelsen, 2011: 167).

På baggrund af ovenstående fik jeg interesse for at udarbejde mit speciale om netværksanbringelser. Formålet med specialet er at undersøge, hvordan lovgivningens bestemmelser om plejefamilier og inddragelse af netværket samt Socialstyrelsens initiativer om netværksinddragende metoder anvendes i arbejdet med udsatte børn og unge.

1.1 Problemformulering

Hvordan kan det være, at netværksanbringelser ikke anvendes i større omfang i Danmark, når forskningsresultater viser, at børn der har været anbragt i netværket på sigt klarer sig bedre, end børn der har været anbragt i andre anbringelsesformer?

Underspørgsmål:

1. Hvilke fordele og ulemper mener de professionelle, at netværksanbringelser udgør for barnet, og hvordan mener de professionelle, at netværksanbringelser opfylder barnets behov?
2. Hvordan stemmer de professionelles holdninger til netværksanbringelser overens med deres handletendenser i praksis?
3. Hvilke arbejdsmetoder anvender de professionelle i praksis, og hvilken indflydelse har arbejdsmetoderne på iværksættelsen af netværksanbringelser?
4. Hvilke fordele og ulemper er der for socialrådgiverne i arbejdet med netværksanbringelser, og hvordan påvirker det deres valg af anbringelsesform?

1.2 Afgrænsning

Jeg har valgt at tage udgangspunkt i samtlige former for netværksanbringelser, der både finder sted inden- og udenfor slægten. Årsagen er, at jeg hverken ønsker at begrænse mit empiriske datamateriale eller selve forskningsgrundlaget i forbindelse med undersøgelsen af min problemformulering. Jeg har ligeledes valgt at tage afsæt i socialrådgiverperspektivet, da jeg ønsker at undersøge, hvilken betydning socialrådgivernes arbejde har for begrænsningen af netværksanbringelser. I forhold til socialrådgiverperspektivet har jeg blandt andet valgt at fokusere på socialrådgivernes holdninger og erfaringer med netværksanbringelser i praksis. Årsagen er, at jeg på baggrund af min egen arbejderfaring har en hypotese om, at socialrådgivernes holdninger til netværksanbringelser har betydning for iværksættelsen

heraf. Jeg har ligeledes valgt at fokusere på socialrådgivernes handletendenser, da jeg antager, at socialrådgivernes holdninger ikke nødvendigvis stemmer overens med deres handletendenser i praksis. For at belyse socialrådgivernes handletendenser har jeg valgt at anvende vignetmetoden, hvor jeg har udarbejdet en fiktiv vignet om et barn, der skal anbringes. Ydermere har jeg valgt at fokusere på, hvilken betydning den organisatoriske fordeling af arbejdsopgaverne har for socialrådgivernes arbejde i praksis. Derudover har jeg kendskab til, at netværksanbringelser ofte finder sted i familier, hvor børnene ikke er behandlingskrævende, men at problemerne hovedsageligt er placeret hos forældrene. Jeg er derfor opmærksom på, at børn med svære problematikker og belastende familieproblemer også kan have betydning for begrænsningen af netværksanbringelser (AKF 2011: 23). Jeg har endvidere valgt at afgrænse min undersøgelse til at tage udgangspunkt i netværksanbringelser i Danmark. Jeg vil dog sammenholde de danske forskningsresultater om netværksanbringelser med forskningsresultater fra Sverige og Norge, da de øvrige skandinaviske lande har større erfaring med netværksanbringelser end Danmark (AKF 2011: 15).

1.3 Projektkonstruktion

For at give læseren den bedst mulige helhedsforståelse har jeg valgt at konstruere mit speciale ud fra en systematisk fremgangsmåde. Indledningsvist har jeg redegjort for de overvejelser, jeg har gjort mig forud for mit speciale samt de statistiske opgørelser over netværksanbringelser. Derefter har jeg defineret og afgrænset min problemformulering samt afklaret centrale begreber, der vil blive anvendt gennem projektet. I mit efterfølgende afsnit om forskning, har jeg redegjort for, at børn og unge, der er anbragt i netværket, trives bedre end børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer. I forbindelse hermed har jeg valgt at anlægge et internationalt perspektiv på netværksanbringelser ved at inddrage forskningsresultater og arbejdsmetoder fra Skandinavien.

I det efterfølgende afsnit om rammerne for netværksanbringelser, har jeg belyst lovgivningen indenfor området samt de forskellige organisatoriske rammer og arbejdsmetoder i kommunerne. I forlængelse heraf har jeg valgt at gøre rede for min anvendelse af den hermeneutiske videnskabsteori, som jeg har ladet mig inspirere af under udarbejdelsen af projektet. Det efterfølgende afsnit omhandler de metodiske elementer, som jeg har anvendt i

projektet. I mit metodeafsnit redegør jeg blandt andet for mit valg af kvalitative interviews, vignetmetoden, rekruttering af informanter samt kvaliteten af undersøgelsen i specialet. I samme forbindelse har jeg anskueliggjort min analysestrategi, hvor jeg har gjort rede for de forskellige dele i analyseprocessen. Det efterfølgende afsnit tager afsæt i analysen og er opdelt i fire analysedele, som hver tager udgangspunkt i et underspørgsmål til problemformuleringen. Analysen går blandt andet i dybden med, om socialrådgivernes holdninger til netværksanbringelser er i overensstemmelse med deres handletendenser i praksis. Analysen fokuserer tilmed på, hvilken betydning socialrådgivernes arbejde og de organisatoriske rammer har for iværksættelsen af netværksanbringelser i praksis. Afslutningsvist har jeg udarbejdet en konklusion af min analyse samt en perspektivering til specialet.

1.4 Begrebsafklaring

I nedstående afsnit vil jeg definere nogle af de begreber, som løbende vil blive anvendt gennem mit speciale. Jeg har valgt at udarbejde en begrebsafklaring, da jeg ønsker at give læseren en bedre samlet forståelse af indholdet i specialet.

Netværksanbringelser

Netværksanbringelser er anbringelser af børn eller unge, der finder sted i barnets eller den unges netværk. Netværksplejefamilier er familiemedlemmer eller andre personer i netværket, som barnet eller den unge anbringes hos. Netværksplejefamilien skal ikke nødvendigvis have et biologisk bånd til barnet, men det centrale i netværksanbringelser er derimod, at der forud for anbringelsen er en tilknytning mellem barnet og netværksplejefamilien (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 510. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

De professionelle

Gennem specialet har jeg valgt at anvende "de professionelle" som en samlet betegnelse for socialrådgiverne og netværkskonsulenterne. Jeg har valgt at definere dette begreb for at give læseren en bedre forståelse af min analyse.

Anbringelsesformer og professionelle omsorgspersoner

Ifølge Servicelovens § 66 findes der også andre anbringelsesformer end netværksanbringelser (Servicelovens § 66 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Netværksanbringelser adskiller sig fra de andre anbringelsesformer ved, at der ikke er ansat professionelle omsorgspersoner, der får løn for at udføre omsorgsarbejdet. De andre anbringelsesformer udgør blandt andet plejefamilier og institutioner. I bilagene fremgår der en mere specifik beskrivelse af hver enkel anbringelsesform (Se bilag 3).

Holdninger

Holdninger spiller en central rolle i specialet, da jeg antager, at de professionelles holdninger til netværksanbringelser har en afgørende betydning for iværksættelsen heraf. På nuværende tidspunkt er der uenighed om den videnskabelige definition af holdningsbegrebet. På et overordnet niveau er der dog enighed om, at holdninger altid handler om "noget", dvs. holdningsobjektet. Holdningsobjektet er det konkrete mål, som holdningen retter sig mod. Der er ligeledes konsensus om, at holdninger betragtes som en evaluering af et objekt. Holdninger har derudover forskellige kendetegn, og de er konstrueret til at redegøre for en gruppe af fænomener. Derudover kan holdninger enten være baseret på to eller tre komponenter. Komponenterne udgør kognition, der omhandler viden, affekt der er baseret på følelser, samt det konative element der bygger på oplevelser og adfærd (Olsen 2008). Det konative element stræber mod en ønsket ændring af fænomenet, og det betegnes derfor også som handletendensen. Holdningsbegrebet er i den forbindelse stærkt beslægtet til Bourdieus habitusbegreb, der ligeledes omhandler indlejrede dispositioner eller handletendenser. Holdninger kan sige noget om, hvordan en person vil være tilbøjelig til at tænke, føle eller handle. De betragtes derfor kun som dispositioner for, hvordan en person vil reagere eller handle, da de ikke kan bestemme, hvordan personen reelt vil handle i praksis (Ejrnæs & Monrad 2012:24-25).

2. Forskning

I dette afsnit har jeg valgt at understøtte min påstand i problemformuleringen om, at børn og unge, der er anbragt i netværket, på sigt klarer sig bedre end børn og unge, der er anbragt i

andre anbringelsesformer. Jeg har både valgt at belyse de danske forskningsresultater om anbragte børn og unges trivsel i netværket samt de danske kommuners samarbejde med plejefamilierne. For at anlægge et internationalt forskningsperspektiv har jeg ligeledes valgt at inddrage de skandinaviske forskningsresultaterne om netværksanbringelser samt den svenske model.

2.1 Netværksanbringelser i Danmark

Gennem de seneste år er der blevet foretaget flere forskellige undersøgelser af børn og unges trivsel i forskellige anbringelsesformer. Der er ligeledes blevet foretaget flere specifikke undersøgelser om børn og unge, der enten er anbragt i slægten eller i netværket.

SFI-rapporten, "Effekter af slægtspleje", fra 2011 sammenligner effekterne af slægtspleje i forhold til effekterne af traditionel familiepleje. Rapporten tager udgangspunkt i en undersøgelse, hvor 127 børn og unge, som tidligere var anbragt i enten slægtspleje eller traditionel familiepleje, har besvaret et spørgeskema. Derudover har 196 plejeforældre eller undtagelsesvist forældre eller kontaktpersoner til de anbragte børn og unge ligeledes deltaget i spørgeskemaundersøgelsen. Rapporten er bestilt af Socialministeriet som grundlag for en evaluering af Anbringelsesreformen fra 2006 (SFI 2011).

SFI-rapporten, "Børn og unge anbragt i slægten", fra 2009 belyser forskellige forhold vedrørende børn og unge, der er anbragt i slægten. Undersøgelsen er baseret på datamaterialet fra den foregående rapport fra 2003 samt datamateriale i efterfølgende undersøgelser fra 2003 til 2008. Rapporten er bestilt af det tidligere velfærdsministerium som grundlag for at udarbejde Barnets reform, der blev implementeret i 2011 (SFI 2009).

SFI-rapporten, "Anbragte Børn og unges trivsel", fra 2014 belyser, hvordan de anbragte børn og unge mellem 11-17 år trives. Undersøgelsen er baseret på en tilfældig udvalgt gruppe, som udgør 1404 børn og unge på henholdsvis 11, 13, 15 og 17 år, der enten var anbragt på en institution eller i en plejefamilie. Undersøgelsen er bestilt af det tidligere ministerium for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold som grundlag for kommunernes økonomiske aftaler (SFI 2014).

AKF (Anvendt Kommunal Forskning) udarbejdede i 2011 rapporten "Netværksanbringelser – Praksis og erfaringer i tre nordiske lande". Formålet med undersøgelsen var at bidrage til at udvikle arbejdsområdet indenfor netværksanbringelser i praksis. Undersøgelsen tager udgangspunkt i udsagn fra fem danske, to svenske og en norsk kommune. Rapporten er finansieret af Det Kommunale Momsfond med henblik på at få kommunerne til at øge antallet af netværksanbringelser (AKF 2011).

Kildekritik

Undersøgelsesresultaterne skal betragtes ud fra en forudsætning om, at en stor del af de anbragte børn og unge generelt har en række større udfordringer end børn og unge, der ikke er anbragt udenfor hjemmet. Der skal ligeledes tages højde for, at de børn og unge, der er anbragt på institutioner og opholdssteder, generelt har en række af mere omfattende problemer end børn og unge, der er anbragt i plejefamilier (SFI 2014).

Resultater

Forskningen viser, at børn og unge, der er anbragt i netværket, har flere fordele end de børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer. Derudover viser forskningen, at børn og unge, der er anbragt i netværket, generelt set trives på flere områder end de børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer.

Børn, der er anbragt i plejefamilier, trives generelt set bedre end børn, der er anbragt på institutioner. De institutionsanbragte børn og unge føler sig generelt mindre trygge på deres anbringelsessted, og de oplever mindre frihed, end børn der er anbragt i plejefamilier. Børn og unge, der er anbragt på institutioner, er dårligere stillede i forhold til dannelse og omverdensforståelse. De er ligeledes mere isolerede end børn, der er anbragt i plejefamilier. Derudover har institutionerne sværere ved at opfylde børnenes basale behov i forhold til fysiske rammer, søvn, kost, sundhedstilstand og lektiehjælp end plejefamilierne (SFI 2014: 2-7).

Samlet set har børn, der er anbragt i slægtspleje, færre psykosociale problemer, og de klarer sig bedre i skolen samt gennem deres videre uddannelsesforløb. Derudover har børn og unge, der er anbragt i slægtspleje, færre erfaringer med kriminalitet og stoffer frem for børn og unge, der er anbragt i traditionel plejefamilie (Servicestyrelsen 2011: 167).

Én af fordelene ved at anbringe barnet eller den unge i netværket er, at der er mindre risiko for sammenbrud i anbringelsen. Disse resultater fremgår både i international og svensk forskning. Én af årsagerne er, at barnet har lettere ved at tilpasse sig plejefamilien og miljøet, når barnet bliver anbragt i kendte omgivelser (AKF 2011: 46).

Derudover har barnet ofte større mulighed for at bevare kontakten til de andre familiemedlemmer og bedre mulighed for at videreføre sin historie og identitet i den kendte kontekst hos en netværksplejefamilie. Det virker ofte heller ikke lige så stigmatiserende for barnet at fortælle til omgivelserne, at det bor hos sin familie eller bekendte frem for på en institution eller i en plejefamilie (AKF 2011: 46).

En anden fordel ved netværksanbringelser er, at relationen mellem plejefamilien og barnet allerede er dannet på forhånd. Da netværksplejefamilier ikke får løn for at have barnet boende, vil barnet ofte føle sig mere ønsket og værdsat af netværksplejefamilien. Den gode relation til barnet betyder, at barnet nemmere vil føle sig ligestillet med de andre familiemedlemmer, hvilket er i overensstemmelse med servicelovens formålsbestemmelser. Den foregående relation mellem barnet og netværksplejefamilien betyder også, at der er større sikkerhed for, at barnet vil bevare kontakten til netværksplejefamilien, når anbringelsen ophører (AKF 2011: 47).

Undersøgelser viser også, at børn, der er anbragt i slægten, oftere har kontakt til deres biologiske forældre i forhold til de børn, der er anbragt i traditionel familiepleje. Derudover har børn, der er anbragt i slægten, oftere kontakt til flere familiemedlemmer end de børn, der er anbragt i traditionel familiepleje. Færre af de slægtsanbragte børn har mistet kontakten til deres biologiske forældre, og de har oftere en tættere relation til deres biologiske forældre end de børn, der er anbragt i traditionel familiepleje (SFI 2011: 10).

I modsætning hertil er der ligeledes flere ulemper ved netværksanbringelser. Én af årsagerne til, at der forekommer sammenbrud i netværksanbringelser er ofte, hvis der opstår konflikter mellem netværksplejeforældrene og de biologiske forældre. Sammenbrud i netværksanbringelser kan også forekomme, hvis netværksplejeforældrene ikke kan håndtere eventuelle konflikter med de biologiske forældre, eller hvis netværksplejeforældrene ikke magter at understøtte børnenes særlige behov (AKF 2011: 46).

En anden ulempe er, at netværksanbringelser i slægten kan skabe konflikter og jalousi i familien, hvilket kan være svært for barnet at håndtere (AKF 2011:47).

Hvis der opstår sammenbrud i en netværksanbringelse, kan det ligeledes medføre, at barnet mister kontakten til de ressourcepersoner, der tidligere var en del af barnets netværk (AFK 2011: 49).

Samlet set kan netværksanbringelser både skabe de bedste forudsætninger for barnet, men samtidig også medføre store risici for konflikter og tab af relationer. Børn, der er anbragt i netværket trives generelt bedre end børn, der er anbragt i andre anbringelsesformer. Derudover skaber den følelsesmæssige tilknytning ved netværksanbringelser en god forudsætning for, at barnet vil opnå et tilhørsforhold til netværksplejefamilien. Én af ulemperne ved netværksanbringelser er dog, at barnet kan risikere at miste kontakten til tidligere ressourcepersoner i deres netværk. Det kan forekomme, hvis der grundet konflikter mellem de biologiske forældre og netværksplejeforældrene opstår sammenbrud i anbringelsen (AKF 2011: 49).

2.2 De Danske kommuners samarbejde med plejefamilier

Med afsæt i egen erfaring med anbringelsesområdet har jeg en antagelse om, at kommunernes samarbejde med anbringelsesstederne kan have betydning for socialrådgivernes valg af anbringelsessted. På baggrund heraf har jeg ligeledes valgt at inddrage forskningsresultater om samarbejdet mellem de danske kommuner og plejefamilier.

Ankestyrelsens undersøgelse af samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner fra 2014 er opdelt i fire delundersøgelser. Den første delundersøgelse omhandler kommunernes vurdering af deres samarbejde med plejefamilierne. Resultaterne herfra bygger på en spørgeskemaundersøgelse, hvor størstedelen af landets kommuner har deltaget. Derudover er der afholdt uddybende interviews med tre af landets kommuner (Ankestyrelsen 2014a: 1). Den anden delundersøgelse omhandler plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommunerne. Resultaterne heraf stammer fra en spørgeskemaundersøgelse, hvor 374 plejefamilier har deltaget. Besvarelsene i spørgeskemaundersøgelsen er efterfølgende blevet uddybet i fokusgruppeinterview med 11 plejefamilier (Ankestyrelsen 2014b: 1). Rapporterne

er bestilt af den tidligere social- og integrationsminister. Formålet med rapporten er at undersøge, hvorvidt kommunernes samarbejde med plejefamilierne har betydning for deres valg af anbringelsessted.

I de fleste kommuner er opgaverne i forbindelse med anbringelsesforløbet fordelt mellem to forskellige medarbejdere. Myndighedssagsbehandleren varetager ofte opgaver i forhold til det anbragte barn, mens familieplejekonsulenten varetager leverandøropgaver vedrørende kontakten til plejefamilien. Samlet set oplever kommunerne, at det er vigtigt at adskille støtte og vejledning til de biologiske forældre fra rådgivning og vejledning til plejeforældrene. Dog understreges det, at forudsætningerne for en god anbringelse bygger på, at myndighedssagsbehandleren og familieplejekonsulenten har et tæt samarbejde (Ankestyrelsen 2014a: 2).

Størstedelen af landets kommuner har et tilfredsstillende samarbejde med plejefamilierne. Det vurderes dog, at samarbejdet mellem plejefamilierne og familieplejekonsulenterne fungerer bedre end samarbejdet mellem plejefamilierne og barnets myndighedssagsbehandler. Hvis der opstår konflikter mellem kommunerne og plejefamilierne, skyldes det ofte vederlagsproblematikker og problematikker omkring barnets samvær med de biologiske forældre. Kommunernes specifikke afgørelser i forhold til det anbragte barn, særligt i forhold til ændring af anbringelsessted og hjemgivelse, kan ligeledes medføre konflikter i samarbejdet (Ankestyrelsen 2014a: 2-3).

Forudsætningerne for et vellykket samarbejde mellem kommunerne og plejefamilierne bygger på løbende kommunikation og inddragelse af plejefamilierne, således at plejefamilierne oplever en gensidig respekt, samt at de inddrages som samarbejdspartnere. Forventningsafstemninger og anvendelse af handleplaner med arbejdsplaner om plejefamiliernes indsats overfor barnet er ligeledes en forudsætning for et vellykket samarbejde mellem kommunerne og plejefamilierne (Ankestyrelsen 2014a: 3).

Hovedparten af de plejefamilier, der har deltaget i undersøgelsen, er i høj grad tilfredse med deres samarbejde med familieplejekonsulenterne og myndighedssagsbehandlerne. Ifølge

undersøgelsen er årsagen hertil, at arbejdsopgaverne i de fleste kommuner opdeles mellem myndighedssagsbehandleren og familieplejekonsulenten (Ankestyrelsen 2014b: 3).

Hvis der opstår konflikter mellem plejefamilierne og kommunerne, hænder det ofte i forbindelse med genforhandling af vederlag, samt hvis plejefamilien mener, at de mangler information fra kommunerne. Det omhandler både samarbejdet med myndighedssagsbehandlerne og familieplejekonsulenterne (Ankestyrelsen 2014b: 3). I forbindelse hermed oplever plejefamilierne ofte frustration ved fraværende sagsbehandlere eller udskiftning heraf.

Problematikker vedrørende plejebarnets biologiske forældre medfører oftere konflikter med myndighedssagsbehandleren frem for familieplejekonsulenten. Årsagen hertil kan være, at myndighedssagsbehandlerne står for kontakten til de biologiske forældre og træffer afgørelser om samvær (Ankestyrelsen 2014b: 5).

Plejefamilierne peger på en række forskellige forhold, der kan være med til at sikre et vellykket samarbejde mellem plejefamilierne og kommunerne. Først og fremmest er det vigtigt, at sagsbehandlerne er tilgængelige, at plejefamilierne oplever anerkendelse i deres faglighed, og plejefamilierne bliver inddraget i beslutninger vedrørende plejebarnet. Plejefamilierne peger ligeledes på, at de skal modtage kvalificeret supervision, og at de skal have mulighed for at deltage i flere specialiserede og niveauopdelte kurser (Ankestyrelsen 2014b: 6).

Samlet set vurderer både kommunerne og plejefamilierne, at de har et vellykket samarbejde. Det er dog væsentligt for samarbejdet, at der er en klar opgavefordeling og en forventningsafstemning mellem de indbyrdes parter samt en kontinuerlig kommunikation og inddragelse af plejefamilierne. Derudover er det også vigtigt, at sagsbehandlerne er tilgængelige, at plejefamilierne føler sig anerkendte og inddragede, samt at plejefamilierne modtager kvalificeret supervision og mulighed for at deltage i flere kurser.

2.3 Netværksanbringelser i Skandinavien

De tre nordiske lande, Danmark, Norge og Sverige, tager alle afsæt i en velfærdspolitik, der er præget af universalisme. Kendetegnene ved universalisme er, at staten har det hovedsagelige ansvar for velfærden, samt at borgerne har en række fundamentale rettigheder i samfundet (Hatland 2001: 35). Samlet set er der et stort fokus på netværksanbringelser i Skandinavien. De enkelte lande har dog forskellige tilgange til det socialfaglige arbejde, hvor lovgivningen, arbejdsredskaber og opfølgingsmetoder har en stor indflydelse herpå.

Ifølge AKF's rapport om netværksanbringelser fra 2011 var 44 % af de anbragte børn og unge i Danmark anbragt i en plejefamilie. Heraf var 6% anbragt i en netværksplejefamilie (AKF 2011: 15). Rapporten viser ligeledes, at både Norge og Sverige anvender netværksanbringelser i langt større omfang end Danmark.

I Norge var 85% af de anbragte børn og unge placeret i en plejefamilie, hvoraf 22% var anbragt i en slægts- eller netværksplejefamilie (AKF 2011: 21). I Sverige udgjorde andelen af børn og unge der var anbragt i en plejefamilie 72% , hvoraf 17-20% var anbragt i netværket (AKF 2011: 16).

Sammenligning af de skandinaviske lande

I de tre nordiske lande er opgavefordelingen i anbringelsesforløbet overvejende ens. Opgaverne er hovedsageligt fordelt mellem to sagsbehandlere, hvor den ene tager sig af plejefamilien i forbindelse med godkendelse, tilsyn, kurser, efteruddannelse og supervision, mens den anden sagsbehandler står for kontakten til det anbragte barn og de biologiske forældre (AKF 2011: 7).

I Danmark anvendes ICS-modellen (Integrated Children System) som udredningsmetode, når barnets samlede forhold skal vurderes samt til at kortlægge, om der er ressourcer i barnets netværk, der kan understøtte familien. På tilsvarende vis anvender Sverige udredningsmetoden BBIC (Barnets behov i centrum), der benyttes med samme formål som ICS-metoden.

Derudover anvender flere af de svenske kommuner familierådslagning, som er et møde, hvor barnet og de biologiske forældre mødes med deres slægt og netværk for at drøfte, om der er ressourcer i familien eller netværket, der kan understøtte familien i deres problematikker.

Familierådslagning anvendes kun i nogle af de danske kommuner, mens de svenske kommuner anvender familierådslagning mere systematisk. I den forbindelse viser undersøgelser, at børn og unge oftere anbringes i netværket, hvis der er afholdt familierådslagning forud for anbringelsen (AKF 2011: 7-8).

I Danmark adskiller godkendelsen af netværksplejefamilier sig fra godkendelseskriterierne i Norge og Sverige. I Norge og Sverige gælder de samme godkendelseskriterier for netværksplejefamilier som ved almindelige plejefamilier. I modsætning hertil er der mere lempelige kriterier for godkendelse af netværksplejefamilier i Danmark i forhold til godkendelse af almindelige plejefamilier. Derudover tildeles barnets tilknytning til netværksplejefamilien ligeledes en særlig betydning i Danmark, hvilket ikke er tilfældet i Norge og Sverige (AKF 2011: 8).

I de tre skandinaviske lande bliver netværksplejefamilien tilbudt et kursus forud for anbringelsen. I Danmark bliver kurserne for netværksplejefamilierne både afholdt sammen med de almindelige plejefamilier og separat for netværksplejefamilier. I Sverige har de gode erfaringer med at afholde kurserne for netværksplejeforældrene adskilt fra kurserne for andre plejeforældre. Årsagen er, at netværksplejeforældrene kan være udfordrede på nogle særlige områder, der ikke gør sig gældende for almindelige plejeforældre. Alle tre lande har erfaringer med, at netværksplejefamilien ofte får barnet i pleje, før de når at få tilbudt et grundkursus. Det sker hovedsageligt, hvis barnet forud for anbringelsen allerede opholder sig hos netværksplejefamilien (AKF 2011: 9).

I Danmark skal der ifølge lovgivningen afholdes tilsynsbesøg i både netværksplejefamilier og almindelige plejefamilier to gange om året. De danske kommuner har dog erfaring med, at hyppige tilsynsbesøg i starten af netværksanbringelsen og kontinuerlige tilsynsbesøg efterfølgende er væsentligt for at give plejefamilien den nødvendige støtte. Fremgangsmåden kan ligeledes forhindre, at der opstår problematikker i netværksanbringelsen. Af samme årsag har de norske kommuner pligt til at gennemføre fire tilsynsbesøg hvert år, mens der i Sverige ikke er fastsat et bestemt antal af tilsynsbesøg. I Sverige anvendes netværksmøder og familierådslagning ofte ved tilsynsbesøgene, mens de danske tilsyn ofte foregår på baggrund af samtaler mellem netværksplejefamilien og sagsbehandleren (AKF 2011: 9-10).

I Norge og Sverige er netværksplejefamilierne økonomisk ligestillede med almindelige plejefamilier. Det betyder, at netværksplejefamilierne både får dækket plejevederlag og særlige udgifter ved at have plejebarnet boende. Fordelen er, at de svenske og norske kommuner derved bedre kan stille de samme krav til netværksplejefamilierne som til almindelige plejefamilier. I Danmark er netværksplejefamilierne derimod udgiftsneutrale, hvilket betyder, at de kun modtager dækning for de udgifter, der er forbundet med at have barnet boende. Fordelen ved, at plejefamilien ikke modtager vederlag er, at barnet ikke får oplevelsen af, at netværksplejefamilien udelukkende har taget barnet i pleje af økonomiske årsager (AKF 2011: 10). I de tre skandinaviske lande er der ligeledes mulighed for, at netværksplejefamilien kan modtage tabt arbejdsfortjeneste, hvis det vurderes, at der er behov herfor (AKF 2011: 44).

I henholdsvis Danmark, Norge og Sverige er det kendetegnet, at netværksanbringelser ofte finder sted i barnets biologiske familie (AKF 2011: 8). I forbindelse hermed er der også en fælles forståelse af, at samarbejdet mellem netværksplejeforældrene, barnets biologiske forældre og sagsbehandlerne er afgørende for, at anbringelsen forløber godt. I Skandinavien peges der ligeledes på, at de følelsesmæssige relationer mellem netværksplejefamilien og barnets biologiske forældre kan være med til at skabe konflikter og problematikker i anbringelsen (AKF 2011: 10). Både norske og internationale undersøgelser viser, at netværksanbringelser kan være mere tidskrævende for sagsbehandleren, da der kan være flere indbyrdes konflikter mellem de biologiske forældre og netværksplejefamilien. Derudover skal der ofte tages flere hensyn i forhold til barnet (AKF 2011: 47).

Uenighed om samværet mellem barnet og de biologiske forældre kan ofte resultere i, at der opstår konflikter mellem netværksplejefamilien og de biologiske forældre. I Danmark og Norge er kommunerne derfor forpligtede til at udarbejde samværsplaner mellem de biologiske forældre og barnet. I Sverige har kommunerne derimod gode erfaringer med at afholde familierådslagning for at afhjælpe de problemer, der måtte opstå (AKF 2011: 10).

Den svenske model

I Sverige kom der i 1997 en lovændring om, at de svenske kommuner forud for en anbringelse skulle undersøge muligheden for, at barnet eller den unge kunne blive anbragt i netværket.

Antallet af netværksanbringelser er derfor vokset kraftigt efterfølgende (Socialpædagogernes Landsforbund 2010: 19). Sammenlignet med Danmark har Sverige lavere udgifter til udsatte børn og unge, kortere anbringelsestider og relativt flere børn anbragt i plejefamilie frem for på institutioner. Dette har dog ikke betydning for kvaliteten af indsatsen. For at undersøge den svenske model nærmere har KREVI udarbejdet en undersøgelse af indsatsen i den svenske kommune Borås, hvor 25 % af de anbragte børn og unge enten er anbragt i slægten eller i netværket (KREVI 2012: 4).

I Borås kommune anvendes BBIC-metoden i arbejdet med udsatte børn og unge. Ved anvendelse af BBIC-metoden indgår "utredningsplanen", "vårdplanen" og "genomförändreplanen". "Utredningsplanen" anvendes til at strukturere og fokusere udredningen af barnet, mens "vårdplanen" benyttes til at tydeliggøre formålet med anbringelsen. "Genomförändreplanen" er en handleplan for indsatsen, som indeholder målbare mål samt opfølgning heraf (KREVI 2012: 17-18).

Ifølge den svenske model skal den første opfølgning foretages i løbet af de to første uger efter, anbringelsen er iværksat. Herefter skal der foretages en opfølgning om måneden det første halve år og efterfølgende fire opfølgninger om året. I løbet af det første år varetages opfølgningen af to sagsbehandlere, hvor den ene primært foretager samtaler med barnet, mens den anden følger op på plejefamilien (KREVI 2012: 19). På baggrund af de mange opfølgningsaktiviteter har sagsbehandlerne i Borås kommune ca. 15-22 sager hver, mens sagsbehandlerne i Danmark ofte har mellem 30-50 sager hver. Derudover benytter Borås Kommune et pointsystem, hvor sagerne vægtes ud fra deres sværhedsgrad, så det samlede antal af sagspoint har større betydning end det samlede antal af sager (KREVI 2012: 2). Sagsbehandlerne i Borås Kommune er desuden specialiserede i ét eller flere sagsområder, og kommunen anlægger et økonomisk fokus, når der iværksættes foranstaltninger (KREVI 2012: 21-22).

I Borås Kommune anvendes en indsatsstrappe, der er opbygget således; 1) forebyggelse, 2) hjemmebaserede indsatser, 3) anbringelse i slægt eller netværk, 4) anbringelse i plejefamilie og 5) institutionsanbringelse. Indsatsstrappen anvendes som mål for valg af hver individuel

indsats (KREVI 2012: 22-23).

Ud fra normaliseringsperspektivet ønsker Borås kommune at iværksætte den mindst muligt indgribende indsats. Efter indsatsen er iværksat, bestræber kommunen sig efterfølgende på at bevæge sig så langt ned ad indsatstrappen som muligt. Årsagen er, at kommunen ønsker at fastholde barnet i en så normal tilværelse som muligt (KREVI 2012: 29-30). I Borås Kommune er der ligeledes en udstrakt konsensus om hvilke typer foranstaltninger, der bør iværksættes samt i hvilken rækkefølge. Denne konsensus tager både udgangspunkt i faglige og økonomiske hensyn. I modsætning hertil er der en mindre grad af konsensus i Danmark, hvilket kan føre til flere forhandlinger og konflikter mellem parterne i kommunerne. I Borås inddrages de biologiske forældre og netværket i alle indsatstrappens trin med henblik på at udnytte ressourcerne i familiens eget netværk til at løse eventuelle problemer (KREVI 2012:31). Kommunen anvender ligeledes netværksmøder som rekrutteringsmetode til at finde egnede plejefamilier i slægten eller netværket. Ved rekrutteringen af plejeforældre ser kommunen ofte mildere på forholdene i netværksplejefamilier frem for i almindelige plejefamilier (KREVI 2012: 25-26).

3. Rammerne for netværksanbringelser

I nedenstående afsnit har jeg valgt at præcisere nogle af de rammer, som de professionelle skal agere ud fra i forbindelse med iværksættelsen af en netværksanbringelse. Først og fremmest skal de professionelle forholde sig til serviceloven, som fastsætter de overordnede rammer for anbringelsen. Derudover er der forskellige organisatoriske rammer og arbejdsmetoder i kommunerne, som ligeledes kan have indflydelse på iværksættelsen af netværksanbringelser.

3.1 Lovgivning

Den nuværende lovgivning består i høj grad af rammelovgivning og skønslovgivning. Rammelovgivning sikrer en fleksibel retsudvikling, så forskellige relevante hensyn kan tages i betragtning i individuelle sager. Skønspregtet lovgivning medfører ligeledes, at forskellige sociale problemer kan behandles ud fra samme brede skønsmæssige bestemmelser (Dalberg-

Larsen & Kristiansen 2014: 156). På nuværende tidspunkt skal sagsbehandlerne ofte foretage skøn ud fra reglerne i den sociale lovgivning. Skønnet handler ofte om, hvorvidt en klient har krav eller behov for en social ydelse, hvilken slags ydelse der bør tildeles samt omfanget af ydelsen. Sagsbehandleren kan derfor ofte træffe forskellige afgørelser ud fra en socialfaglig vurdering af oplysninger og dokumentation i sagen (Dalberg-Larsen & Kristiansen 2014: 218-219).

Serviceoven

Serviceoven er den lov, der anvendes, når socialrådgiverne i Børne- og familieafdelingerne behandler sager med udsatte børn og unge i Danmark. Ifølge serviceovens § 1 er formålet med loven blandt andet at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer samt at tilbyde en række almene serviceydelser (Serviceoven § 1 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015).

Netværksinddragelse

Serviceoven fokuserer i høj grad på, at barnets eller den unges netværk inddrages i sagsbehandlingen. Serviceovens § 47 lægger blandt andet vægt på netværksinddragelse, hvorved der opstilles et krav om, at familien og netværket skal inddrages systematisk i sagsbehandlingen (Serviceovens § 47 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Ifølge Serviceovens § 1 skal afgørelser træffes på baggrund af faglige og økonomiske hensyn (Serviceovens § 1 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). I den forbindelse er netværksanbringelser med til at tilgodese det økonomiske hensyn, da netværksplejefamilier jf. Serviceoven § 66a, stk. 2 ikke modtager vederlag på samme vis som henholdsvis almindelige og kommunale plejefamilier. Netværksplejefamilier får dog dækket de omkostninger, der er forbundet med at have barnet eller den unge boende, så barnet eller den unge ligestilles med de øvrige familiemedlemmers daglige livsførelse (Serviceovens § 66 a. Stk. 2 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Det betyder, at netværksanbringelser i sig selv er den billigste anbringelsesform og derfor også den anbringelsesform, der bedst muligt tilgodeser det økonomiske hensyn.

Ifølge Serviceovens § 46 lægges der vægt på, at barnet eller den unge har nære og stabile relationer til voksne. Forvaltningen har derfor pligt til at understøtte barnets eller den unges

relationer til familiemedlemmer og det øvrige netværk (Servicelovens § 46 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Barnets reform har ligeledes fokus på inddragelse af barnets eller den unges biologiske forældre og netværk. Reformen lægger vægt på, at ressourcerne i familien og netværket skal anvendes på bedst mulig vis (Servicestyrelsen 2011: 11). Ovenstående er kun et uddrag af nogle af de steder, hvor netværksinddragelse fremgår i serviceloven.

Børnefaglige undersøgelser

Ifølge Servicelovens § 50 skal kommunen udarbejde en børnefaglig undersøgelse, hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte (Serviceloven § 50 jf.

Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Undersøgelsen skal så vidt muligt gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, og den skal gennemføres så skånsomt som muligt. Undersøgelsen skal bygge på en helhedsbetragtning, som skal indeholde følgende forhold vedrørende barnet eller den unge; 1) udvikling og adfærd, 2) familieforhold, 3) skoleforhold, 4) sundhedsforhold, 5) fritidsforhold og venskaber og 6) andre relevante forhold. Som en del af undersøgelsen skal der foretages en samtale med barnet eller den unge. Derudover skal undersøgelsen afdække barnets, familiens og netværkets ressourcer og problemer. De fagfolk, som har viden om barnets eller den unges og familiens forhold, skal ligeledes inddrages i undersøgelsen. På baggrund heraf kan der udvælges relevante ressourcepersoner i barnets netværk, som kan være med til at støtte barnet eller den unge i sin fortsatte udvikling. Undersøgelsen skal resultere i en socialfaglig vurdering af, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger samt en beskrivelse af hvilke foranstaltninger, der bør iværksættes. Kommunalbestyrelsen har 4 måneder til at færdiggøre undersøgelsen, når de er blevet opmærksomme på, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte.

Foranstaltninger

Ifølge servicelovens § 52 skal der træffes afgørelse om at iværksætte foranstaltninger, hvis det anses som væsentligt af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte (Servicelovens § 52 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015).

De valgte foranstaltninger skal bedst muligt løse de problemer og behov, der fremtræder i den børnefaglige undersøgelse. Forældremyndighedsindehaveren skal forud for afgørelsen give

samtykke til, at der iværksættes en foranstaltning jf. Servicelovens § 52. Der kan iværksættes følgende typer af foranstaltninger; 1) ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign., 2) praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, 3) familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, 4) døgnophold for forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre familiemedlemmer i en plejefamilie, 5) aflastningsordning, 6) kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien, 7) anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, 8) formidling af praktiktilbud for den unge, 9) anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Afgørelse om valg af anbringelsessted

Ifølge Servicelovens § 68 b skal der træffes afgørelse om valg af anbringelsessted, som skal være i overensstemmelse med handleplanen, og der skal ligeledes tages stilling til barnets eller den unges skolegang (Servicelovens § 52 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Derudover skal der lægges vægt på, at anbringelsesstedet skal kunne tilbyde nære og stabile voksenrelationer. Det skal derfor vurderes, om en anbringelse i en plejefamilie er det mest hensigtsmæssige. Herudover skal søskende så vidt muligt anbringes samme sted, medmindre andre væsentlige forhold taler imod dette. Forud for anbringelsen skal barnet eller den unge desuden hjælpes med at finde en person i familien eller netværket, der kan agere som støtteperson under anbringelsen. På baggrund heraf har kommunen derfor mulighed for selv at afgøre, hvor barnet eller den unge skal anbringes.

Netværksplejefamilier

Netværksplejefamilier kan nøjes med en konkret godkendelse, som er betinget af, at netværksplejefamilien har en personlig relation til barnet eller den unge (Bekendtgørelse om plejefamilier jf. Bekendtgørelse nr. 1554 af 18/12/2013).

Kriteriet for at godkende en netværksplejefamilie er, at familien skal have de fornødne ressourcer til at give barnet eller den unge den støtte og omsorg, som barnet eller den unge har behov for. Netværksplejefamilien kan få professionel behandling udefra, hvis der er behov for dette. De børn og unge, der anbringes i en netværksplejefamilie, er børn og unge, der ellers ville blive anbragt i en almindelig plejefamilie. Netværksplejefamilien kan derfor ikke godkendes til børn og unge, der har så omfattende støtte- eller behandlingskrævende behov,

at de også kunne blive placeret på en specialinstitution eller på et særligt opholdssted (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 511. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

Netværksplejefamilierne skal på samme vis som de øvrige typer af plejefamilier gennemføre et kursus i at være plejefamilie (Bekendtgørelse om plejefamilier jf. Bekendtgørelse nr. 1554 af 18/12/2013).

Ifølge Servicelovens § 66 a. Stk. 2 gælder der særlige godtgørelsesregler for netværksplejefamilier, da de ikke modtager vederlag som almindelige og kommunale plejefamilier. Netværksplejeforældre får i stedet dækket de omkostninger, der er forbundet med at have barnet eller den unge boende (Servicelovens § 66 a. Stk. 2 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Netværksplejefamilierne er som udgangspunkt udgiftsneutrale, og de børn og unge, der anbringes i en netværksplejefamilie, skal sidestilles fuldt ud med de andre børn og unge i familien. Kommunen har derfor til opgave at sikre, at barnet indgår i familiens daglige livsførelse på lige vis med de øvrige familiemedlemmer ved at dække de nødvendige udgifter (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 512. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014). I særlige tilfælde kan netværksplejefamilien også få tabt arbejdsfortjeneste af kommunen jf. Servicelovens § 66 a, stk. 2 (Servicelovens § 66 a. Stk. 2 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Netværksplejeforældrene kan få tildelt tabt arbejdsfortjeneste, hvis deres hensyn til barnet eller den unge betyder, at de ikke har mulighed for at passe deres almindelige arbejde eller må gå ned i tid (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 513. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

3.2 Organisatoriske rammer

Ifølge AKF's rapport om netværksanbringelser er hovedparten af Børne- og familieafdelingerne i Danmark opdelt på samme vis. Det betyder, at arbejdsopgaverne i anbringelssagerne er fordelt mellem to medarbejdere. Myndighedssagsbehandleren udarbejder den børnefaglige undersøgelse jf. Servicelovens § 50 og træffer i forbindelse hermed beslutning om iværksættelse af eventuelle foranstaltninger.

Myndighedssagsbehandleren fører ligeledes tilsyn med de anbragte børn og unge to gange om året og varetager kontakten til de anbragte børn og unges biologiske forældre.

Familieplejekonsulenterne varetager derimod arbejdsopgaverne vedrørende plejefamilierne,

som består af rekruttering, godkendelse samt at føre tilsyn med plejefamilierne. Herudover skal familieplejekonsulenterne tilbyde supervision og grundkurser til plejeforældrene. Myndighedssagsbehandlerne og plejefamiliekonsulenterne arbejder tæt sammen gennem hele anbringelsesforløbet, hvilket er væsentligt for at sikre barnets tarv (AKF 2011: 19).

Københavns Kommune

Københavns Kommune gennemførte i 2005-2008 et udviklingsprojekt, der sigtede mod at bevare flere udsatte børn i deres familier, nedbringe udgifterne til anbringelser og frembringe metode- og kompetenceudvikling. Københavns Kommune lod sig blandt andet inspirere af Sveriges erfaringer med netværksanbringelser ud fra et samarbejde med den svenske forsker og forvaltningsarbejder, Eva Næslund. For at aktivere ressourcerne i familierne valgte Københavns Kommune efterfølgende at implementere Signs of Safety som en fælles metode. Signs of Safety anvendes på nuværende tidspunkt i samtlige børne- og familieenheder i Københavns Kommune (Metodecenteret 2014: 26)

Københavns Kommune er opdelt i adskilte enheder, der er placeret i de forskellige bydele i kommunen. Alle enhederne er inddelt på samme vis og består af en undersøgelsesgruppe, der foretager børnefaglige undersøgelser samt en foranstaltningsgruppe, der iværksætter og følger op på foranstaltningerne. I 2013 blev der som noget særligt for Københavns Kommune ansat netværkskonsulenter i alle kommunens enheder. Netværkskonsulenternes overordnede arbejdsopgave er at sikre, at familiernes netværk bliver inddraget i arbejdet. På baggrund heraf har Københavns Kommune fået et skærpet fokus på netværket. (<https://centerforfamiliepleje.kk.dk/nyheder/flere-kommer-i-aflastning-i-netvaerket>).

Netværkskonsulenternes opgave er blandt andet at afdække familiernes netværk samt at tydeliggøre ressourcerne i netværket. Netværket afdækkes sideløbende eller i samarbejde med sagsbehandleren, der udarbejder den børnefaglige undersøgelse. Inddragelsen finder ofte sted ved, at netværkskonsulenten indkalder familien og netværket til netværksmøder, hvor barnets netværk og netværkets ressourcer afdækkes. Derudover har Københavns Kommune også enheden Center for familiepleje, som består af familieplejekonsulenter. Familieplejekonsulenterne varetager blandt andet arbejdsopgaver omkring godkendelse og uddannelse af almindelige plejeforældre og netværksplejeforældre.

Når der iværksættes en netværksanbringelse, er det netværkskonsulenternes opgave at varetage kontakten til netværksplejefamilien. Derudover deltager netværkskonsulenterne ved opfølgingsmøderne sammen med sagsbehandleren og yder råd og vejledning til netværksplejeforældrene (Metodecenteret 2014: 24-25).

Efter Københavns Kommune skærpede deres fokus på netværket, oplevede kommunen fra 2007 til 2012 en stigning fra 12,6 % til 26,4 % i netværksanbringelser ud af alle plejefamilieanbringelser. Københavns Kommune var på daværende tidspunkt den kommune, der havde foretaget flest netværksanbringelser på landsplan (Metodecenteret 2014: 18).

3.3 Netværksinddragende arbejdsmetoder

Ifølge Servicelovens § 47 har socialrådgiverne pligt til at overveje, hvordan familien og netværket inddrages systematisk i sagsforløbet. Det er derfor op til socialrådgiverne selv at vurdere, hvordan de vil inddrage netværket samt i hvilket omfang (Servicestyrelsen 2011: 48). På baggrund her af vil jeg i nedenstående afsnit redegøre for definitionen af forskellige netværksinddragende arbejdsmetoder, som kan anvendes i arbejdet med udsatte børn og unge.

Genogrammer

Genogrammet er et stamtræ, der skildrer familiemedlemmer i flere generationer samt de indbyrdes relationer mellem familiemedlemmerne. Genogrammet er derfor med til at give sagsbehandleren et overblik over de forskellige medlemmer og ressourcer i familierne. Metoden kan som fordel anvendes som led i udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse sammen med familien og barnet. Fordelen ved at udarbejde genogrammet sammen med familiemedlemmerne er, at sagsbehandleren herved ansvarliggør netværket og inddrager dem i sagsforløbet. Ulempen er derimod, at det er en tidskrævende proces for socialrådgivernes arbejde (Center for Familiepleje/Videnscenter 2011: 13-14).

Netværkskort

Netværkskortet skildrer barnets sociale verden og afspejler relationerne omkring barnet. Under udarbejdelsen af netværkskortet kan både barnet og forældremyndighedsindehaverne

inddrages på samme måde som ved genogrammet. Netværkskortet adskiller sig fra genogrammet ved, at det afspejler barnets bredere sociale netværk, mens genogrammet primært afspejler barnets familie og slægt. Netværkskortet tager udgangspunkt i barnet, som placeres i midten af kortet. Rundt om barnet skildres barnets sociale netværk i de fem sektorer; familie, slægt, skolekammerater, naboer og venner samt ekspertsektorer, hvor barnets relation til fagpersoner angives. Relationernes styrke angives ud fra, hvor stor afstand der er mellem barnet og personerne i netværket rundt om barnet. De personer der er placeret tættest på, har derfor den stærkeste relation til barnet (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 14-15)

Netværksmøder

Ved netværksmøder deltager familien, sagsbehandleren samt familiens relevante professionelle og private netværk. Netværksmøder kan afholdes under hele sagsforløbet, men det er oplagt at afholde netværksmøderne forud for, at der træffes en afgørelse i sagen. Det skyldes, at netværksmøderne blandt andet kan anvendes til at informere alle parterne om iværksættelse af mulige foranstaltninger. Ved netværksmøderne har sagsbehandleren rollen som mødeleder samt ansvaret for at indkalde deltagerne. Fordelen ved netværksmøder er blandt andet, at sagsbehandleren får indblik i samspillet i familien. Derudover giver netværksmøder sagsbehandleren en mulighed for at informere flere forskellige parter i sagen på samme tid (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 21-22).

Familierådslagning

Familierådslagning er en beslutningsmodel, hvor familien selv tager stilling til, hvilken støtte der skal ydes fra det offentlige eller fra familien for at sikre barnets udvikling og trivsel. Familierådslagning kan benyttes i alle faser af sagsforløbet, og det er ofte sagsbehandleren, der tager initiativ til, at der afholdes familierådslagning. Herefter overlader sagsbehandleren planlægningen af familierådslagningen til en ekstern samordner, der udvælger relevante deltagere sammen med familien og indkalder dem til mødet. Formålet med familierådslagning er at få et overblik over familiens netværk samt at anvende familiens egne ressourcer. Fordelen ved familierådslagning er, at sagsbehandleren ikke selv skal bruge sin egen arbejdstid på planlægning og afholdelse af møderne (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 19-20).

Signs of Safety

Metoden er en løsningsfokuseret systematisk tilgang til at undersøge graden af bekymring samt ressourcer i familierne og netværket. Formålet med metoden er blandt andet at skabe tryghed for barnet og at konkretisere de forandringer, der skal til, for at det lykkes. Metoden tager udgangspunkt i, at familiemedlemmerne inddrages og samarbejder om at løse problemstillingerne i familien. Problemstillingerne løses ved hjælp af sikkerhedsplaner, som skaber åbenhed og synlighed for familien (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 16).

ICS

ICS (Integrated Children´s System) er en sagsbehandlings- og udredningsmetode, hvis formål er at understøtte sagsbehandlerens arbejde med udsatte børn og familier. ICS er opbygget efter en systematik, der hjælper sagsbehandleren med at anvende et helhedssyn. Helhedssynet sikrer, at sagsbehandleren belyser samtlige relevante faktorer, som har indflydelse på barnets trivsel. Systematikken i ICS anvendes under hele sagsforløbet fra udarbejdelse af den børnefaglige undersøgelse til handleplanen og opfølgning her af. Intentionerne ved ICS-metoden er at sætte barnets behov i fokus ud fra metodens tre hovedområder; barnets udviklingsmæssige behov, forældrekompetencer samt familieforhold – familie og omgivelser (Socialstyrelsen 2014: 8).

4. Videnskabsteori

I forhold til de teoretiske overvejelser i projektet har jeg valgt ikke at fastlåse mig på en specifik videnskabsteori. Jeg har derimod valgt at lade mig inspirere af den hermeneutiske videnskabsteori, da jeg finder den relevant til at undersøge min problemformulering.

4.1 Hermeneutik

Hermeneutik er græsk og betyder fortolkning eller fortolkningskunst (Juul 2012: 107). I forbindelse hermed fokuserer den hermeneutiske videnskabsteori på selve fortolkningen, og ontologien opfatter derfor den sociale virkelighed som værende forskellig fra naturen (Juul 2012: 110). Hermeneutikken understreger, at viden er fortolkning, og at der ikke findes noget

sikkert udgangspunkt, som samfundet kan skabes ud fra. Fortolkningen betegnes som usikker og bygger derfor på forskerens evne til at overskride et givent fænomen og fortolke den mening, der eksisterer heri (Juul 2012: 108-109).

Udgangspunktet for fortolkningen tager afsæt i, at forskeren har et kendskab til den kontekst, som fænomenet skal fortolkes i. Hermeneutikken bygger derfor på en overbevisning om, at der altid vil være en subjektiv fordom tilstede i enhver form for erkendelsesproces. Forskeren skal derfor anvende sine fordomme i fortolkningen og være villig til at imødekomme nye erfaringer, der stræber efter at ændre på den grundlæggende forforståelse (Juul 2012: 228-229). Den hermeneutiske epistemologi anser derfor erkendelsen af den sociale verden som en fortolkning, der er usikker og åben for diskussion (Juul 2012: 110). I forbindelse hermed er målet med fortolkningen at opnå en kohærens, hvor der forekommer en sammenhængende og modsigelsesfri forståelse af informantens budskab (Juul 2012: 115). Ifølge Ricoeur tager fortolkningsopgaven afsæt i, at forskeren skal nå frem til den bedste fortolkning af fænomenet, og overbevise andre om, at det også er den bedste fortolkning heraf. I den forbindelse mener Gadamer, at opfattelsen af virkeligheden handler om, at fortolkningen skal vinde anerkendelse over tid og fremstå som en troværdig og overbevisende fortolkning af det givne fænomen (ibid).

Som tidligere nævnt bygger den hermeneutiske fortolkning på, at forskeren har et kendskab til den kontekst, som fænomenet befinder sig i. For mit vedkommende har jeg praksiserfaring indenfor anbringelsesområdet, da jeg de sidste fire år har været ansat som sagsbehandler i Brøndby Kommunes børne- og familieafdeling. Gennem mit arbejde har jeg flere gange truffet afgørelse om at anbringe børn og unge udenfor hjemmet. I forbindelse hermed har jeg i to tilfælde valgt at iværksætte en anbringelse i netværket. På baggrund heraf har jeg opnået kendskab til den kontekstuelle praksis, som min problemformulering tager afsæt i. Gennem min tidligere uddannelse som socialrådgiver samt min nuværende kandidatuddannelse i socialt arbejde, har jeg ligeledes opnået et bredt kendskab til den teoretiske referenceramme indenfor området. Senest har jeg deltaget i specialiseringsmodulet "Udviklingen i tid og rum i synet på og socialt arbejdes indsatser i forhold til udsatte børn og unge". Fordelen ved min forforståelse er, at jeg har en stor viden indenfor anbringelsesområdet, samt at jeg har kendskab til praksis indenfor det problemfelt, som jeg undersøger. For at opnå et så

nuanceret billede af problemfeltet som muligt er det derfor vigtigt, at jeg forsøger at se ud over min indsnævrede praksiserfaring. Det har jeg blandt andet gjort ved at lade mig inspirere af forskning fra de to øvrige skandinaviske lande samt ved at indhente datamateriale udenfor min egen arbejdsplads.

Den hermeneutiske cirkel bygger på en vekselvirkning mellem forståelse af helheden og de enkelte dele med afsæt i det fænomen, der skal fortolkes (Juul 2012: 111). I forbindelse hermed læser forskeren sit datamateriale ud fra en særlig helhedsopfattelse, hvorfra forskeren forstår de enkelte dele. Når forskeren undersøger delene og deres sammenhæng, ændres forskerens tidligere helhedsforståelse. De enkelte dele af datamaterialet kan derfor ikke forstås uden en forståelse af helheden. Helheden kan derimod først kan forstås, når forskeren har opnået en forståelse af de enkelte dele. Ifølge Højberg er det derfor sammenhængen mellem delene og helheden, der skaber rammerne for meningen i teksten (Ibid). I den forbindelse mener Heidegger, at der forekommer en ontologisering af den hermeneutiske cirkel, hvor forskeren placerer sig i cirklen. Forskeren anses derfor ikke længere som en udenforstående genstand, men derimod som en del af den sociale verden, som forskeren fortolker (ibid).

Steinar Kvale har ved hjælp af sin metafor om "den rejsende" skabt et billede af, hvordan den hermeneutiske videnskabsteori skal forstås. Metaforen tager udgangspunkt i, at "den rejsende" altid rejser fra et sted til et nyt med et bestemt kulturelt synspunkt. Undervejs gør "den rejsende" sig nye erfaringer og ved at reflektere over disse, ændrer forskeren også gradvist sig selv (Juul 2012: 127). I forbindelse hermed har jeg anvendt elementer fra den hermeneutiske metode, hvor jeg blandt andet har undersøgt problemformuleringen ud fra min forforståelse. Først og fremmest har jeg taget udgangspunkt i hermeneutikkens gennemsigtighedskrav, der indebærer, at forskeren skal redegøre for sin forforståelse samt eksplicere og begrunde sine teoretiske og empiriske valg (Juul 2012: 131). Mit formål med at anvende gennemsigtighedskravet er at skabe det bedst mulige udgangspunkt for, at læseren kan opnå en forståelse af specialet. Indledningsvist har jeg redegjort for min forforståelse af netværksanbringelser, som tager udgangspunkt i min egen praksiserfaring. Min overordnede forforståelse bygger på, at socialrådgivernes arbejde har den største betydning for hvilken anbringelsesform, der iværksættes. I forlængelse heraf har jeg en forforståelse om, at

socialrådgivernes holdninger og erfaringer samt de organisatoriske rammer ligeledes har en stor indflydelse herpå. Derudover har jeg en hypotese om, at netværksanbringelser ofte iværksættes, hvis der er synlige ressourcpersoner i netværket.

Under udarbejdelse af min interviewguide har jeg blandt andet benyttet min teoretiske viden ud fra den hermeneutiske tilgang. I interviewguiden bygger min teoretiske viden blandt andet på begreber fra Eriks Allardts behovsteori, som jeg har anvendt for at opnå kendskab om informanternes holdninger til netværksanbringelser (Allardt 1975: 27). Under udarbejdelsen af interviewguiden har jeg ligeledes benyttet mit kendskab til de forskellige arbejdsmetoder i praksis, samt min teoretiske viden om børns trivsel.

Under udarbejdelsen af vignetten har jeg ydermere anvendt min forforståelse om sociale problemstillingeres betydning i praksis. På baggrund heraf har jeg udarbejdet en vignette med de sociale kendetegn, som jeg fandt mest relevant til at undersøge min problemformulering.

Under analyseprocessen har jeg blandt andet anvendt en begrebsstyret tilgang til kodningen, hvor jeg i overensstemmelse med hermeneutikken, har udvalgt koderne på baggrund af min teoretiske viden (Brinkmann & Kvale 2009: 224). I mit afsnit om analysestrategien vil jeg beskrive hvilke teorier, der har været styret for kodningen. Under analyseprocessen har jeg anvendt den hermeneutiske cirkel, hvor jeg ud fra min analyse af kategorierne har opnået en forståelse af de enkelte dele. Min forståelse af kategorierne, som udgør de enkelte dele i analysen, har ligeledes været udgangspunktet for, at jeg senere kunne opnå en forståelse af helheden.

Kritikere af hermeneutikken pointerer dog, at fortolkningens begrundelsesstruktur er cirkulær, og at konklusionerne derfor ikke kan føres tilbage til et sikkert fundament, der frembringer en bestemt virkning. Kritikerne mener derfor ikke, at hermeneutikken reelt bidrager med ny viden (Juul 2012: 115). For at undgå dette har jeg undersøgt den eksisterende viden indenfor området og forsøgt at belyse et perspektiv indenfor netværksanbringelser, der endnu ikke er fremhævet i den eksisterende forskning.

5. Metode

I det nedenstående afsnit vil jeg redegøre for mine metodiske overvejelser omkring valget af datamateriale, indsamling af empiri samt anvendelsen heraf. Jeg vil blandt andet begrunde valget af den kvalitative metode og vignetmetoden samt beskrive, hvilke overvejelser jeg har gjort mig forud for mine interviews samt ved udvælgelsen af mine informanter. Derudover vil jeg beskrive mine overvejelser omkring kvaliteten i undersøgelsen, samt hvilken strategi jeg har anvendt under udarbejdelsen af min analyse.

5.1 Kvalitativ forskningsmetode

Som udgangspunkt for indsamlingen af mit empiriske datamateriale har jeg valgt at anvende den kvalitative metode, da jeg mener, at den bedst muligt kan bidrage til at belyse min problemformulering. Årsagen er, at det kvalitative forskningsinterview forsøger at fremstille verden ud fra interviewpersonernes synspunkter. Det kvalitative forskningsinterview udfolder herved den mening, der knytter sig til informanternes oplevelser og afdækker samtidig deres livsverden forud for videnskabelige forklaringer (Brinkmann & Kvale 2009: 17). I denne forbindelse finder jeg den kvalitative forskningsmetode særligt velegnet til at undersøge socialrådgivernes holdninger og handletendenser i forhold til netværksanbringelser.

Styrken ved den kvalitative interviewform er, at den går i dybden med de enkelte informanters udtalelser frem for at belyse bredden af fænomenet. Interviewformen sigter derfor mod en nuanceret beskrivelse af forskellige aspekter i informantens livsverden (Brinkmann og Kvale 2009: 48). I relation til ovenstående giver den kvalitative interviewform mig derfor mulighed for at undersøge socialrådgivernes holdninger og handletendenser ud fra et dybere og mere nuanceret udgangspunkt. I forbindelse hermed anses det kvalitative forskningsinterview som en professionel samtale, hvor der udveksles synspunkter og konstrueres viden i samspillet mellem interviewer og informanten (Brinkmann & Kvale 2009: 18). Det er de synspunkter og den viden, der udveksles under det kvalitative forskningsinterview, som jeg vil anvende til at undersøge min problemformulering.

Det kvalitative interview har ligeledes til formål at indhente beskrivelser fra informanten med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener (Brinkmann & Kvale 2009: 19). På tilsvarende måde vil jeg forsøge at fortolke betydningen af de fremstillede fænomener, hvilket jeg vil komme nærmere ind på i afsnittet under analysestrategien.

Semistrukturerede interviews

I forbindelse med min empiriske dataindsamling har jeg valgt at anvende semistrukturerede interviews, hvor interviewet er fokuseret på bestemte temaer. Interviewet er fokuseret på åbne spørgsmål, hvor det er op til interviewpersonen at få de dimensioner frem, som interviewpersonen selv finder relevante i forhold til hvert tema. Det semistrukturerede interview er derfor hverken stramt struktureret med standardspørgsmål eller helt ustruktureret (Brinkmann & Kvale 2009: 49). Jeg har valgt at anvende denne interviewform, da jeg ønsker, at informanterne selv skal have mulighed for at udvælge den information, som de finder mest central indenfor hvert tema. Det kvalitative interview er heller ikke en samtale mellem ligestillede parter, men derimod en samtale, hvor forskeren definerer og kontrollerer situationen (Brinkmann & Kvale 2009: 19).

Introduktion til interviewet

Under interviewundersøgelsen vil der opstå en række etiske spørgsmål, som der kontinuerligt bør tages hensyn til gennem forløbet (Brinkmann & Kvale 2009: 80-81). I forbindelse hermed har jeg udarbejdet en introduktion til interviewet, som er blevet gennemgået med informanterne forud for hvert enkelt interview. Ved at anvende introduktionen har jeg gjort informanterne opmærksomme på mine etiske overvejelser omkring deres medvirken (Se bilag 1). I introduktionen orienterer jeg informanterne om mit udgangspunkt for interviewet, og de oplyses tilmed om, at interviewet vil blive optaget på lydfil og transskriberet efterfølgende. Derudover gøres de opmærksomme på, at de vil fremgå anonymt i mit speciale, samt at lydfilen og transskriptionen ikke vil blive videregivet til andre. Hensigten hermed er at opstille et informeret samtykke overfor informanterne. Formålet med det informerede samtykke er at sikre, at informanterne deltager frivilligt, at de er informeret om projektets formål, samt at de får mulighed for at trække sig ud af undersøgelsen (Brinkmann & Kvale 2009: 89).

Interviewguide

Interviewguiden til semistrukturerede interviews indeholder en oversigt over de emner, der skal belyses samt forslag til spørgsmål under hvert overordnet emne (Brinkmann & Kvale 2009: 151). I forbindelse hermed har jeg opdelt min interviewguide i fire hovedtemaer som udgør; den gode anbringelse, arbejdsmetoder, vignetten og netværksanbringelser. Ud fra hvert hovedtema har jeg udarbejdet underspørgsmål til at understøtte belysningen heraf (Se bilag 1). Jeg har anvendt tragtmodellen, hvor opbygningen af min interviewguide tager udgangspunkt i generelle temaer om anbringelser, arbejdsmetoder og vignetten samt et specifikt tema om netværksanbringelser (Brinkmann & Kvale 2009: 151).

Jeg valgte at anvende tragtmodellen, da jeg havde en antagelse om, at det kunne få indflydelse på informanternes svar, hvis de havde kendskab til mit overordnede tema om netværksanbringelser. I introduktionen til mine interviews har jeg ligeledes fortalt informanterne, at mit interview ville tage afsæt i anbringelsesområdet, og de er derfor først blevet bekendte med mit fokus på netværksanbringelser under den sidste del af interviewet. Da det kvalitative forskningsinterview forsøger at indhente så omfattende beskrivelser af temaer som muligt, har jeg ikke fastlåst mig til interviewguiden, men jeg har derimod også udvist åbenhed overfor nye og uventede fænomener (Brinkmann & Kvale 2009: 48).

Transskription af interviews

Jeg har valgt at transskribere samtlige af mine 9 interviews fra mundtlig til skriftlig form. Ved at udføre transskription af interviewet bliver interviewet struktureret på en måde, som gør det anvendeligt at analysere, og transskriptionen udgør i sig selv også den første analytiske proces (Brinkmann & Kvale 2009: 202). Omfanget af mine 9 interviews varierer mellem 29 minutter til 1 time og 25 minutter, og den samlede transskribering udgør i alt 149 siders datamateriale. Under det ene af mine interviews skete der dog en teknisk fejl, så optagelsen stoppede efter 15 min, selvom interviewet varede 1 time og 20 minutter i alt. Efterfølgende har jeg transskriberet den del af interviewet, der blev optaget samt skrevet noter til resten af interviewet. Derefter har jeg fremsendt mine noter til informanten, som har givet en tilbagemelding herpå.

5.2 Vignetmetoden

Ydermere har jeg valgt at anvende vignetmetoden, da jeg ved hjælp af denne metode kan få mulighed for at undersøge om de professionelles holdninger til netværksanbringelser stemmer overens med deres handletendenser i praksis. Vignetmetoden består i, at de udvalgte informanternes holdninger undersøges ved at præsentere informanterne for en vignet. Vignetten beskriver det specifikke samfundsmæssige fænomen, som skal undersøges (Ejrnæs 2006: 27).

Vignetten er en realistisk beskrivelse af et fænomen, der ofte er fiktivt eller hypotetisk, da den konstrueres, så den passer til et givent forskningsprojekt. Formen på vignetten er ofte skriftlig, men den kan også tage afsæt i andre kommunikationsformer (Ejrnæs 2012: 13). Vignetten konstrueres ud fra nogle bestemte faktorer, der beskriver en særlig kontekst, hvilket medfører, at det både er respondenter med en generel og en kontekstafhængig holdning, der kan deltage i undersøgelsen (Ejrnæs 2012: 19).

Metoden går ud på, at informanterne først bliver præsenteret for en vignet, hvorefter informanterne skal svare på nogle spørgsmål til vignetten. Hensigten hermed er at få afdækket informanternes holdning om et givent fænomen. Et centralt formål med vignetmetoden er derfor at sammenligne informanternes svar. På baggrund heraf kan det eksempelvis opgøres, hvor stor enighed der er om en bestemt indsats, samt om der er individuel forskel i en specifik faggruppes holdninger (Ejrnæs 2006: 27).

I forhold til den metodiske dataindsamling kan vignetmetoden enten forekomme i en kvantitativ form, hvor respondenterne skal besvare et spørgeskema eller i en kvalitativ form, hvor vignetten indgår som en del af et kvalitativt interview. Derudover kan vignetmetoden benyttes ud fra en vertikal tilgang, hvor der anvendes mange spørgsmål til en enkelt vignet eller ud fra en horisontal tilgang. Den horisontale tilgang til vignetmetoden tager ofte udgangspunkt i en kvantitativ form, hvor der ofte er få spørgsmål til en vignet, der ofte angives i flere versioner med forskellige kendetegn (Ejrnæs 2012: 29-30). I forbindelse hermed betragtes vignetmetoden som en særlig form for holdningsundersøgelse, hvor informanternes holdninger til et særligt fænomen undersøges (Ejrnæs 2012: 13).

Vignetmetoden er derfor særligt velegnet til at afdække professionelles holdninger i praksis, hvor konteksten har en særlig betydning (Ejrnæs 2012: 16).

Én af fordelene ved vignetmetoden er, at vignetten kan konstrueres, så den passer til den specifikke kontekst, der skal undersøges. En anden fordel ved metoden er, at kendetegnene i vignetten kan udskiftes, hvorved betydningen af kendetegnene kan undersøges. En ulempe ved vignetmetoden er dog, at den kun belyser informanternes handletendenser på baggrund af deres holdninger til et givent fænomen. I forbindelse hermed er en generel indvending mod vignetmetoden, at den ikke afdækker fagpersoners faktiske handlinger, men kun deres holdninger til, hvad de mener, der bør gøres i en given situation. Undersøgelsen kan derfor kun afdække fagpersonernes holdninger og ikke deres virkelige handlinger i praksis (Ejrnæs 2006: 30).

Vignetten

I forbindelse med ovenstående har jeg anvendt vignetmetoden i en skriftlig form, hvor jeg har udarbejdet en fiktiv vignet om en socialt udsat familie. Vignetten omhandler en sag, hvor Signe, som er barnet i familien, skal anbringes udenfor hjemmet (Se bilag 2). Mit udgangspunkt for at anvende vignetmetoden tager afsæt i en vertikal tilgang, da jeg ønsker at få en dybere forståelse af informanternes holdninger til netværksanbringelser samt deres handletendenser i praksis. Derudover er formålet med vignetmetoden at undersøge hvilke faktorer i vignetten, der har betydning for informanternes besvarelser.

For at gøre vignetten så konkret som muligt, har jeg valgt, at forvaltningen på forhånd har truffet afgørelse om, at Signe skal anbringes udenfor hjemmet efter hendes eget ønske. Formålet med at gøre vignetten så præcis som muligt er, at informanterne hverken skal tage stilling til, om Signe bør anbringes udenfor hjemmet, eller om hendes egen holdning kan have betydning for anbringelsen.

Ydermere har jeg valgt at anvende en kvalitativ tilgang, hvor vignetten indgår som en del af min interviewguide. Strukturen for min interviewguide tager afsæt i, at jeg først har stillet mine informanter generelle spørgsmål om netværksanbringelser. Herefter har jeg anvendt vignetmetoden, mens jeg afslutningsvist har stillet informanterne specifikke spørgsmål om

netværksanbringelser. Jeg har valgt denne fremgangsmåde, da jeg har en antagelse om, at vignetten kunne påvirke informanternes besvarelser til de generelle spørgsmål, hvis jeg havde valgt at præsentere den først. Ved min anvendelse af vignetmetoden har jeg først læst vignetten højt for informanterne, hvorefter jeg har stillet dem uddybende spørgsmål om vignetten. Til at starte med har jeg valgt at spørge informanterne om, hvor de vil anbringe Signe, samt hvad deres begrundelse herfor er. Derefter har jeg valgt at spørge dem om, hvilke af Signes behov, de vil være særligt opmærksomme på forud for anbringelsen. For at afdække informanternes holdninger og handletendenser nærmere, har jeg ligeledes valgt at stille dem spørgsmål om betydningen af de særlige faktorer i vignetten. Faktorerne udgør følgende; barnets alder, udadreagerende adfærd, behov for stabilitet og omsorg, relationen til bedsteforældrene samt forældrenes alkoholmisbrug.

Jeg valgt at fremstille Signe som et 12-årigt individ, der befinder sig lige på grænsen mellem at være barn og teenager. Årsagen er, at jeg ønsker at undersøge, hvilken betydning barnets alder har for informanternes valg af anbringelsessted. I relation hertil ønsker jeg at undersøge, om de professionelle har tendens til hovedsageligt at anbringe mindre børn i plejefamilier og ældre børn på institutioner.

Signes udadreagerende adfærd kan hjælpe mig med at undersøge, om socialrådgiverne har større tendens til at anbringe børn og unge med behandlingskrævende adfærd på institutioner frem for i plejefamilier. Jeg har valgt at fremstille Signe som et barn med særligt behov for omsorg og stabilitet. Årsagen er, at jeg ønsker at undersøge, om børn med særligt behov for omsorg og stabilitet i højere grad bliver anbragt i en plejefamilie frem for på en institution. I vignetten fremgår det ligeledes, at Signe har en særlig relation til sine bedsteforældre. Denne faktor skal hjælpe mig med at undersøge min hypotese om, at netværksanbringelser hovedsageligt finder sted, hvis der eksisterer nogle synlige ressourcepersoner i netværket forud for anbringelsen. Da jeg ønsker at undersøge betydningen af den sociale arv og forholdet mellem de biologiske forældre og netværksplejefamilien, har jeg ligeledes valgt at fremstille Signes forældre som alkoholmisbrugere. For at sikre at spørgsmålene om de individuelle faktorerne betydning ikke fik indflydelse på informanternes svar til de generelle spørgsmål i vignetten, har jeg ligeledes valgt at konstruere rækkefølgen af mine spørgsmål herefter.

Efter dataindsamlingen er jeg blevet bevidst om, at jeg med fordel også kunne have anvendt

en udvidet tilgang til vignetmetoden. Ved at konstruere en parallel version af min vignet, hvor jeg strategisk havde ændret Signes relation til bedsteforældrene, kunne jeg have opnået et større kendskab til betydningen af tilstedeværende ressourcepersoner i netværket forud for en anbringelse. Processen kunne udføres ved, at jeg først præsenterede informanterne for en vignet, hvor Signes relation til bedsteforældrene ikke indgik. Bagefter kunne jeg præsentere informanterne for min nuværende vignet, hvor relationen til bedsteforældrene er belyst. Ved at sammenholde informanternes besvarelser til de forskellige vignetter kunne jeg opnå større indsigt i betydningen af synlige ressourcepersoner i netværket samt barnets relation hertil. Derudover kunne jeg ligeledes opnå en større indsigt i, hvilke faktorer der havde særlig betydning for iværksættelsen af anbringelser i netværket. En udvidet tilgang til vignetmetoden ville derfor give mig en mere nuanceret forståelse af informanternes holdninger om netværksanbringelser (Ejrnæs & Monrad 2012: 34).

5.3 Informanter

For at besvare min problemformulering bedst muligt har jeg valgt både at inddrage netværkskonsulenter fra Københavns Kommune samt socialrådgivere fra andre omkringliggende kommuner, der ikke har et særligt fokus på netværket. Da jeg ønsker at opnå et så nuanceret datamateriale som muligt, har jeg valgt informanter med forskellige stillinger fra forskellige kommuner. I Københavns Kommune har jeg valgt at inddrage informanter fra fire forskellige enheder, da jeg har en antagelse om, at enhedernes organisering og arbejdsprocedurer kan være forskellige og dermed have betydning for informanternes arbejdsgange.

Rekruttering af informanter

Jeg har udelukkende etableret kontakt til samtlige af mine informanter via eget netværk. Gennem min vejleder fik jeg kontakt til en tidligere projektleder på børneområdets metodeenhed i Københavns Kommune, som etablerede kontakt til samtlige netværksplejekonsulenter i Københavns Kommune. På baggrund her af fik jeg iværksat fire interviews med netværksplejekonsulenter fra forskellige enheder i Københavns Kommune. Jeg har ligeledes kontaktet en tidligere medstuderende på socialrådgiveruddannelsen, som på nuværende tidspunkt arbejder i Børne- og familieafdelingen i Ballerup Kommune.

Herigennem fik jeg aftalt et interview med vedkommende samt med pågældendes kollega. Gennem min nuværende kollega i Brøndby Kommunes Børne- og familieafdeling fik jeg ligeledes etableret kontakt til en socialrådgiver i Gladsaxe Kommunes Børne- og familieafdeling. Min kollega kendte vedkommende gennem sit eget studieforbud på socialrådgiveruddannelsen. Derudover kontaktede jeg en tidligere kollega fra Brøndby Kommune, som på nuværende tidspunkt arbejder i Greve Kommunes Børne- og familieafdeling. Herigennem fik jeg iværksat et interview med vedkommende samt med pågældendes kollega.

Præsentation af informanter

Jeg har afholdt ni kvalitative interviews i alt. Mine informanter udgør blandt andet fem socialrådgivere fra henholdsvis Ballerup, Gladsaxe og Greve Kommune. Jeg har ligeledes afholdt fire kvalitative interviews med fem netværkskonsulenter fra forskellige enheder i Københavns Kommune herunder Amager, Brønshøj, Valby-Vesterbro og City-Østerbro. Som udgangspunkt er der foretaget individuelle interviews med undtagelse af et enkelt interview i Valby-Vesterbro, hvor der var to netværkskonsulenter til stede. De afholdte interviews havde en varighed mellem 29 minutter til 1 time og 45 minutter. Nedenstående er anført en oversigt over samtlige informanter. Af etiske hensyn vil informanterne kun blive præsenteret med titel, uddannelse, køn og alder, når de efterfølgende citeres i analysen.

Socialrådgiver 1 Ballerup:

Informanten er en kvinde på 27 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 3 års erfaring som sagsbehandler i Børne- og familieafdelingen i Ballerup Kommune.

Socialrådgiver 2 Ballerup:

Informanten er en kvinde på 28 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 3 års erfaring som sagsbehandler i Børne- og familieafdelingen i Ballerup Kommune.

Socialrådgiver Gladsaxe:

Informanten er en kvinde på 35 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 1 års erfaring som sagsbehandler i Børne- og familieafdelingen i Gladsaxe Kommune.

Socialrådgiver 1 Greve:

Informanten er en kvinde på 33 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 8 års erfaring som sagsbehandler i forskellige Børne- og familieafdelinger. Det seneste år har informanten været ansat i Greve Kommune.

Socialrådgiver 2 Greve:

Informanten er en kvinde på 35 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 3 års erfaring som sagsbehandler i Børne- og familieafdelingen i Greve Kommune.

Netværkskonsulent Amager:

Informanten er en kvinde på 44 år, der er uddannet socialrådgiver. Vedkommende har 2 års erfaring som netværkskonsulent i Børne- og familieenheden på Amager.

Netværkskonsulent Brønshøj:

Informanten er en mand på 62 år, der er uddannet pædagog. Vedkommende har 5 års erfaring som netværkskonsulent i Børne- og familieenheden i Brønshøj.

Netværkskonsulent 1 Valby-Vesterbro:

Informanten er en kvinde på 55 år, der er uddannet socialpædagog og har en efteruddannelse som psykoterapeut. Vedkommende har 3 års erfaring som netværkskonsulent i Børne- og familieenheden i Valby-Vesterbro.

Netværkskonsulent 2 Valby-Vesterbro:

Informanten er en mand på 43 år, der er uddannet pædagog. Vedkommende har 1 års erfaring som netværkskonsulent i Børne- og familieenheden i Valby-Vesterbro.

Netværkskonsulent City-Østerbro:

Informanten er en kvinde på 41 år, der er uddannet pædagog. Vedkommende har 7 års erfaring som netværkskonsulent i Børne- og familieenheden på City-Østerbro.

5.4 Undersøgelsens kvalitet

Under transskriptionen er der flere faktorer, der har afgørende betydning for validiteten. Først og fremmest er der risiko for, at de nonverbale udtryk, der finder sted i samspillet mellem interviewer og informanten kan gå tabt. Der er ligeledes risiko for, at informantens ironiske udsagn og stemmelejets betydning kan misforstås, eller at meningsindholdet kan ændres (Brinkmann & Kvale 2009: 200). Som forsøg på at undgå dette, har jeg efter hvert enkelt interview skrevet noter til relevante observationer, som kunne få betydning for transskriptionen. For at opnå det mest valide datamateriale har jeg ligeledes udført transskriptionen få dage efter hvert enkelt interviewet fandt sted.

Reliabiliteten af transskriptionen afhænger derimod af, hvorvidt lydfilen er identisk med det transskriberede datamateriale (Brinkmann & Kvale 2009: 206). For at opnå størst mulig reliabilitet valgte jeg derfor efterfølgende at kontrollere, om hver enkelt lydfil stemte overens med transskriptionen heraf.

Troværdigheden i kvalitativ forskning er afhængigt af, hvorvidt forskeren kan argumentere for, hvordan datamaterialet er opstået i løbet af forskningsprocessen (Thagaard 2004: 185). I forbindelse hermed har jeg forsøgt at redegøre for, hvilke overvejelser der lå forud for min indsamling af datamaterialet, samt hvordan dette fandt sted. Først og fremmest har jeg redegjort for anvendelsen af min forforståelse i interviewguiden samt for opbygningen heraf. Derefter har jeg udarbejdet en præsentation af de informanter, som har deltaget i mine interviews.

Ydermere kan forskeren styrke troværdigheden i datamaterialet ved at skelne tydeligt mellem direkte budskaber fra informanterne og forskerens egne vurderinger af disse informationer (Thagaard 2004: 185). I den forbindelse har jeg valgt at redegøre for, at jeg udelukkende har transskriberet datamaterialet ud fra informanternes egne udsagn. Derudover har jeg valgt at citere informanternes udsagn direkte i min analyse, og jeg har valgt at skildre, når jeg fortolker informanternes udsagn.

Samtidig kan forskeren styrke troværdigheden af datamaterialet ved at reflektere over den kontekst, hvori dataindsamlingen foregår, samt hvilken betydning relationen til informanterne kan få på datamaterialet (Thagaard 2004: 186). I forlængelse heraf har jeg valgt at foretage dataindsamlingen i informanternes vante rammer. Derudover har jeg valgt at anvende informanter udenfor min egen arbejdsplads, da relationen til mine egne kollegaer

kunne medføre, at væsentlig information gik tabt, hvis der opstod en indforståethed om indholdet i interviewet.

En af fordelene ved vignetmetoden er, at der opnås stor reliabilitet, da informanterne bliver præsenteret for den samme vignet. Formen på vignetmetoden betyder, at der ikke er nonverbale indtryk, der kan få indflydelse på informanternes besvarelser (Ejrnæs 2006: 26-27). I forlængelse heraf kan der dog være risiko for, at informanterne fortolker vignetten forskelligt. For at mindske risikoen for dette, har jeg valgt at præcisere de særlige faktorer i vignetten så vidt muligt (Ejrnæs & Monrad 2012: 14).

Derudover kan der opstå gyldighedsproblemer i forhold til resultatet, hvis informanterne opfatter spørgsmålene til vignetten forskelligt (Ejrnæs 2006: 29). Jeg har dog forsøgt at tage højde for dette ved at konstruere mine spørgsmål til vignetten så korte og præcise som muligt. Ydermere kan der være uidentiske handlemuligheder i de forskellige kommuner, som ligeledes kan medføre, at informanternes svar kan være forskellige.

Derudover kan min egen arbejds erfaring med netværksanbringelser være med til at styrke kvaliteten i undersøgelsen. Årsagen er, at nye forskere indenfor arbejdsområdet kan have sværere ved at udarbejde en realistisk vignet (Ejrnæs & Monrad 2012: 60).

5.5 Analysestrategi

Jeg har valgt at opdele min analysestrategi i tre dele. Den første del tager afsæt i udarbejdelsen af min interviewguide samt min vignet forud for min analyse. Den anden del omhandler min analyse af informanternes udsagn, mens den tredje del består i min analyse af informanternes svar til vignetten.

Den første del af analysestrategien tager udgangspunkt i udarbejdelsen af interviewguiden, hvor jeg blandt andet har anvendt begreber fra Erik Allardts velfærdsteori samt min egen erfaring med anbringelsesområdet. Jeg har valgt at anvende begreber fra Erik Allardts velfærdsteori, da de hjælper mig med at afdække børnenes behov i netværksanbringelser. Derudover har jeg valgt at anvende min praksiserfaring, da den giver mig kendskab til, hvilke elementer der kan have betydning indenfor anbringelsesområdet. Ved udarbejdelsen af

vignetten har jeg ligeledes benyttet min praksiserfaring, da den giver mig kendskab til hvilke faktorer, der kan være betydningsfulde i anbringelsessager med udsatte børn og unge.

Den anden del af analysestrategien omhandler min analyse af informanternes udsagn. Med afsæt i min interviewguide har jeg afholdt ni kvalitative interview med informanterne, hvorefter jeg har transskriberet informanternes udsagn. På baggrund af transskriptionen har jeg valgt at anvende kodning som udgangspunkt for min analyse. Koder er umiddelbare og korte og definerer den handling eller oplevelse, der beskrives af informanten (Brinkmann & Kvale 2009: 224). Kodningen består i, at der knyttes et eller flere nøgleord til et udvalgt tekstafsnit. Formålet med kodningen er at identificere de forskellige udtalelser i transskriptionen (Brinkmann & Kvale 2009: 223-224). Da jeg mener, at jeg bedst kan undersøge min problemformulering ud fra et så nuanceret datamateriale som muligt, har jeg både valgt koderne ud fra hvilke kontraster og gentagelser, der fremgik i datamaterialet. Derudover har jeg anvendt en kombination af begrebsstyret og datastyret tilgang til kodningen (Brinkmann & Kvale 2009: 224). Jeg har anvendt den begrebsstyret tilgang til kodningen ved at benytte koder, som kan relateres til den eksisterende litteratur indenfor området, hvor jeg blandt andet har foretaget kodninger ud fra mit kendskab til Erik Allardts behovsteori (Allardt 1975: 27). Derudover har jeg anvendt en datastyret kodning, hvor det er essensen i datamaterialet, der har været styrende for udviklingen af koderne. Her har jeg blandt andet anvendt koder om relation og stigmatisering. På baggrund heraf har jeg været åben overfor kategorier, der ikke var forudtagende, men alligevel kunne medvirke til at belyse mit problemfelt (Brinkmann & Kvale 2009: 224).

I den tredje del af analysen har jeg valgt at anvende en kvalitativ analysestrategi for vertikale vignetter. Jeg har ligeledes valgt at fokusere på nuancerne i informanternes holdningsmæssige tilkendegivelser, samt deres begrundelser for disse holdninger. Derudover har jeg valgt at kode datamaterialet ud fra bestemte temaer med henblik på at sammenholde informanternes forskellige udsagn. Ydermere har jeg taget hensyn til, at informanternes svar tager udgangspunkt i den kontekst, som vignetten tager afsæt i. I forbindelse hermed har jeg taget forbehold for, at informanternes udsagn både kan omhandle informanternes egne erfaringer og være udsagn baseret på forestillinger. Informanternes udsagn kan ligeledes tage afsæt i informanternes egne holdninger og bestå af udsagn, der angiver samfundsmæssige

værdier. I min analysestrategi for vignetten, har jeg derfor forsøgt at tilkendegive, hvilke for forståelser og erfaringer, der kan have betydning for informanternes udsagn (Ejrnæs & Monrad 2012: 180-181). Derudover har jeg taget hensyn til, at informanternes besvarelser bygger på åbne spørgsmål, og at de forskellige udsagn derfor kan være vanskelige at sammenholde.

6. Analyse

Jeg har valgt at opdele min analyse i fire analysedele. De fire analysedelene tager hver afsæt i et af de fire underspørgsmål til problemformuleringen. Formålet med analysen er at opnå viden om, hvorfor der kun er iværksat et begrænset antal af netværksanbringelser i Danmark. For at undersøge dette har jeg valgt at sammenholde informanternes udsagn fra de semistrukturerede interviews med forskning og teori i delanalyse et, tre og fire. I analysedel to har jeg derimod valgt at sammenholde informanternes besvarelser til vignetten med forskningsresultater indenfor området.

Overordnet set har jeg valgt at betragte analysen ud fra et helhedsperspektiv. I min første analysedel har jeg valgt at tage afsæt i, hvilke holdninger informanterne har til netværksanbringelser, samt om deres holdning har betydning for iværksættelsen af anbringelser i praksis.

I min anden analysedel præsenterer jeg mine fund fra vignetten. På baggrund heraf har jeg valgt at undersøge, om informanternes holdninger er i overensstemmelse med deres handletendenser i praksis. Jeg har ligeledes valgt at undersøge, hvilke faktorer der har betydning for, om informanterne vælger at iværksætte anbringelser i netværket frem for andre anbringelsesformer.

I min tredje analysedel fokuserer jeg på de organisatoriske rammers betydning. På baggrund heraf har jeg blandt andet valgt at tage afsæt i fordelingen af arbejdsopgaverne i de forskellige kommuner. Derudover har jeg valgt at belyse, hvilke arbejdsmetoder der anvendes i praksis, samt hvilken betydning de forskellige arbejdsmetoder har for iværksættelsen af anbringelser i netværket.

I min fjerde analysedel undersøger jeg hvilke fordele og ulemper, der er i socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser, samt hvilken betydning det har for deres valg af

anbringelsesform. Ydermere har jeg valgt at undersøge forskellen på netværkskonsulenternes og socialrådgivernes arbejde i praksis.

Da jeg ønsker at give læseren den bedste forståelse af min analyse, har jeg valgt at definere nogle af de betegnelser, der går igen i min analyse. Jeg har valgt at opdele mine informanter i kategorierne; socialrådgivere, netværkskonsulenter og de professionelle. Socialrådgiverne er en samlet betegnelse for de socialrådgivere, der arbejder i de kommuner, der ikke har fokus på netværket. Netværkskonsulenterne fra Københavns Kommune vil alene blive betegnet som netværkskonsulenter, mens socialrådgiverne og netværkskonsulenterne tilsammen udgør informanterne eller de professionelle.

6.1 Analysedel 1

Hvilke fordele og ulemper mener de professionelle, at netværksanbringelser udgør for barnet, og hvordan mener de professionelle, at netværksanbringelser opfylder barnets behov?

For at opnå et grundlæggende kendskab til den begrænsede anvendelse af netværksanbringelser har jeg valgt at undersøge informanternes holdning til anbringelser i netværket. Jeg har valgt at tage afsæt i informanternes opfattelse af, hvilke fordele og ulemper barnet har ved at blive anbragt i netværket. Årsagen hertil er, at jeg har en hypotese om, at informanternes generelle holdninger til netværksanbringelser har stor betydning for, om de vælger at iværksætte denne anbringelsesform eller ej. På baggrund af min analyse af fordelene og ulemperne udsprang der et dilemma i datamaterialet, som jeg har valgt at beskrive som netværksdilemmaet. Analysedelen tager afsæt i informanternes udsagn fra de semistrukturerede interviews, som jeg har sammenholdt med forskningsresultater og Erik Allardts velfærdsteori samt Lynchs omsorgsteori. Jeg har valgt at anvende velfærdsteorien, da jeg vil benytte behovene i teorien til at undersøge, hvordan informanterne mener, at netværksanbringelserne opfylder børnenes behov. Ud fra den hermeneutiske metode har jeg udarbejdet nogle af spørgsmålene i min interviewguide på baggrund af behovene i

velfærdsteorien. Derudover har jeg valgt at anvende omsorgsteorien til at belyse dilemmaet om relationen i netværksanbringelser.

Fordele

Informanterne er enige om, at fordelene ved netværksanbringelser er, at barnet har en relation til netværksplejefamilien på forhånd. Relationen forudsætter, at børnene ofte hurtigt danner en tilknytning til netværksplejefamilien, og at netværksplejefamilien kender barnets særlige behov og barnets historie. Børn, der er anbragt i en netværksplejefamilie, har derfor ofte en kontinuerlig relation til netværksplejefamilien både før, under og efter anbringelsen. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Jeg ser det som en fordel, at der er stor kendskab til Signe.... Der er kendskab til hele forhistorien helt fra barns fødsel af... mormor og morfar... har været der i hendes opvækst, og de har ligesom et kendskab til, hvem er Signe, og hvad er det for nogle ting, som hun slås med, hvad gør det svært for hende, og hvad det er, der er rigtig godt for hende. De har et større kendskab til barnet frem for en ny plejefamilie eller en institution, som skal lære barnet at kende".

(Socialrådgiver, 27 år, kvinde).

Informanten forholder sig til vignetten ud fra sin egen forforståelse om, at bedsteforældrene ofte har et stort kendskab til barnets historie, og at bedsteforældrene ofte har været til stede under en stor del af barnets opvækst.

Fordelen ved relationen i netværksanbringelser kan sammenholdes med den finske sociolog Erik Allardts velfærdsteori. Teorien tager afsæt i, at individet kun kan opnå en fuld behovstilfredsstillelse, hvis individet får opfyldt de tre behov; at have, at elske og at være (Allardt 1975: 27). Behovet for "at være" omhandler individets behov for personlig udvikling og selvrealisering. Individet kan opnå behovet for "at være" ved at skabe en relation til et særligt sammenhold eller et tilhørsforhold til et socialt samfund, hvor individet betragtes på lige fod med de andre medlemmer (Allardt 1975: 33-34). I forbindelse hermed har jeg valgt at spørge informanterne om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at barnet opnår et tilhørshold til anbringelsesstedet eller plejefamilien. Informanterne er enige om, at barnet skal føle et ejerskab til anbringelsesstedet, hvilket barnet opnår ved at have en god relation til omsorgspersonerne. Informanterne mener derfor, at omsorgspersonerne skal

være fleksible i forhold til barnets individuelle behov samt ligestille plejebarnet med de andre børn i familien. Ved at barnet indgår i de familiære rammer, vil barnet føle sig som en del af familien og herved opnå et tilhørsforhold til anbringelsesstedet. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"...barnet skal indgå i de familiære ting, som sker omkring barnet og familien... Barnet skal kunne føle sig som en del af deres familie og have de samme rettigheder, som de andre børn måtte have."

(Socialrådgiver, 27 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om at være en del af en familie. Forforståelsen kan tage afsæt i, at plejebørn skal indgå på lige fod og have samme rettigheder som de andre børn, hvis de skal føle sig som en del af plejefamilien.

I forlængelse heraf udtaler en af netværkskonsulenterne, at det oftere er nemmere at give omsorg til andre, som man kender på forhånd:

"Dem, der skal give omsorgen, er de i stand til det? Der kan være nogle, som jo godt kan give deres ægtefælle, eller deres egne børn, men de kan have nogle udfordringer i forhold til at skulle give det til et fremmet barn... fordi det er jo igen et spørgsmål om, hvordan møder jeg det her barn. Hvor meget fysisk kan jeg være... Kan jeg ikke være"

(Netværkskonsulent, socialrådgiver, 44 år, kvinde).

Netværkskonsulenten udtaler sig ud fra sin forforståelse om omsorg i anbringelser. Herfra kan det antages, at informanten har oplevet, at professionelle plejeforældre ofte har sværere ved at give omsorg til de anbragte børn frem for plejeforældre i barnets netværk.

Dette kan relateres til velfærdsteoriens behov for "at elske", der handler om sociale relationer, som bygger på kærlighed og sammenhold (Allardt 1975: 30-32). I den forbindelse har jeg spurgt informanterne om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for, at barnet opnår omsorg i anbringelsen. Informanterne er enige om, at barnet skal have en god relation og et godt tilknytningsforhold til de tilgængelige omsorgspersoner under anbringelsen. Derudover skal omsorgspersonerne kunne møde barnet positivt, rumme barnet samt have empati for barnet. Informanterne peger ligeledes på, at det er vigtigt, at barnet føler, at omsorgspersonerne kan lide barnet, samt at omsorgspersonerne formår at give børnene både fysisk og psykisk omsorg. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Ja, den gode relation tror jeg har rigtig meget at sige i forhold til, at barnet oplever en omsorg, og oplever en følelsesmæssig.. dækning af sine behov...et sted, som der understøtter en voksenkontakt, altså en voksenkontakt, der er tilgængelig for de her børn og unge, som vi anbringer... Og hvor man ikke kan gemme sig væk i mængden".

(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om relationen mellem børn og voksne. Forforståelsen kan bygge på, at børn har behov for omsorg og voksenkontakt, hvis de skal opnå følelsen af at have en god relation til en voksen.

Flere af informanterne mener ligeledes, at det er vigtigt, at de biologiske forældre giver tilladelse overfor barnet og accept til, at barnet er anbragt et andet sted. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Hvor vigtigt det er, at de giver tilladelse til det. Og det er jo ikke bare at sige.. Du må gerne holde af, men også at vise, at selvom de kan synes, at plejefamilien kan gøre noget eller sige noget, der ikke er i orden, at de på en eller anden måde er med til at sige, at de er gode og trygge for dig".

(Netværkskonsulent, socialrådgiver, 44 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om anbringelser. Forforståelsen kan tage afsæt i, at det er vigtigt, at de biologiske forældre giver barnet accept til at knytte sig til omsorgspersonerne, hvis barnet skal opnå et tilhørsforhold til anbringelsesstedet.

Derudover mener informanterne, at børn, der er anbragt i netværket, sjældent oplever lige så store forskelle mellem deres biologiske forældres hjem og netværksplejefamiliens boligforhold, som børn der er anbragt i andre anbringelsesformer. Informanterne mener også, at børn, der er anbragt i netværket, har lettere ved at bevare relationerne til de andre familiemedlemmer på en mere naturlig måde end børn, der er anbragt i andre anbringelsesformer. Én af socialrådgiverne beskriver det med et eksempel fra praksis:

"Jeg har en familie, hvor drengens forældre og bedsteforældre har afghansk baggrund... han bor 200 meter væk fra sine forældre og ser dem faktisk på daglig basis og bevarer den relation... Så hvis vi havde anbragt ham i en plejefamilie, så ville han sandsynligvis havde haft hver anden uges samvær, og den tilknytning der faktisk var mellem mor og barn, tror jeg havde været røget nu... han er meget fysisk tæt på det miljø, han kommer fra og ser sine forældre rigtig tit. Det betyder også, at han kan blive i den kulturelle kontekst, han kommer fra, og at han kan bevare

sin tosprogethed”.

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Herfra kan det antages, at informanten har kendskab til flere anbringelsessager med børn af anden etnisk baggrund. Det kan være informanten oplever, at børn med anden etnisk baggrund ofte mangler indsigt i deres oprindelige kultur, når de bliver anbragt i professionelle anbringelsesformer.

De sammenlignelige boligforhold kan relateres til Erik Allardts velfærdsteori, hvor behovet for ”at have” blandt andet omhandler de fysiske rammer i hjemmet (Allardt 1975: 27-28). I denne forbindelse har jeg valgt at spørge informanterne om, hvilke krav der skal være til de fysiske rammer på anbringelsesstedet. De fleste af informanterne er enige i, at de fysiske rammer skal tilgodese barnets behov, at barnet som udgangspunkt skal have sit eget værelse, samt at der skal være hjemlige og hyggelige rammer på anbringelsesstedet. Én af socialrådgiverne skildrer det således:

”...så skal der jo være nogle hjemlige rammer til stede. De skal jo opleve hvordan det er at være en del af en familie... det er jo vigtigt med eget værelse”.

(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin egen forforståelse af en god opvækst. Forforståelsen kan bygge på en antagelse om, at anbringelsesstederne skal have nogle hjemlige rammer, at barnet skal føle sig som en del af plejefamilien, og at barnet eventuelt skal have sit eget værelse.

I forlængelse heraf er der flere af informanterne der mener, at de fysiske rammer sjældent har nogen afgørende betydning i netværksanbringelser. En af socialrådgiverne beskriver det med et eksempel fra praksis:

”Vi har en familie hvor, så fik vi bygget en ekstra væg og delt nogle værelser op, og forældrene gik med til at sove i stuen på en sovesofa... Hvor deres hus faktisk ikke er egnet til at kunne tage et ekstra barn ind, men fordi vi vurderede, det var en tusind gange bedre løsning, at denne her dreng, hvis mor var død, kom til at bo hos nogle kendte i et trygt miljø med denne her rigtig, rigtig tætte ven, som nærmest er en slags bror...”

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Én af årsagerne til, at de fysiske rammer ikke har en afgørende betydning for valget af anbringelsesstedet kan være, at informanterne finder det vigtigere, at barnet bevarer relationen til netværket.

Derudover mener informanterne, er det er mindre indgribende for barnet at blive anbragt i netværket. De mener ligeledes, at det er mindre stigmatiserende for barnet at fortælle til omgivelserne, at barnet bor i netværket. Én af netværkskonsulenterne beskriver det med et eksempel fra praksis:

"...barnet jo oftest... kender de personer, det bor hos gennem hele sit liv... Jeg havde en dreng... Han var 15 år... Han boede hos sin storesøster... Så er loven sådan, så man skal komme og høre, hvordan du har det, når man er anbragt. Jeg er sgu da ikke anbragt? Og det havde han jo på en måde ret i. Han følte sig ikke anbragt. Det viste sig så, at hans søster, hun boede hjemme, da han var lille. Der havde hun så nærmest passet ham, fordi forældrene ikke havde evnen. Så han følte bare, at han var bare fulgt med sin søster... Så jeg tror, at mange af dem føler ikke, at de er anbragte... Det er nogle, som de har kendt hele tiden, som bare er dem de bor hos, og som de også vil kende, hvis de kommer hjem igen hos mor".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Ud fra informantens udsagn kan det antages, at børn der er anbragt i netværket, sjældent ønsker at blive betragtet som anbragte børn, fordi de ikke ønsker at udskille sig fra mængden.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at hovedparten af informanterne mener, at fordelene ved netværksanbringelser er, at barnet har en relation til plejeforældrene få forhånd. Ved at sammenholde Erik Allardts velfærdsteori med informanternes udsagn kan det udledes, at netværksanbringelser generelt set opfylder børnenes behov for "at have", "at elske" og "at være".

Ulemper

Samtlige af informanterne nævner, at relationen mellem barnet, de biologiske forældre og netværksplejefamilien også kan udgøre en ulempe ved netværksanbringelser. Der kan opstå rod i familiedynamikkerne, og netværksplejefamilien kan stå i et dilemma, hvor de eksempelvis skal vælge mellem deres barnebarn og deres egen søn eller datter. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"...det er faktisk et vilkår, at de nogle gange kan stå i situationer, hvor de sådan mere eller mindre i en periode skal vælge mellem deres barn og deres barnebarn, og det er virkelig hårdt for dem".

(Netværkskonsulent, socialpædagog, 55 år, kvinde).

Ud fra informantens udsagn kan det antages, at der kan opstå konflikter mellem bedsteforældrene og deres egne børn, hvis bedsteforældrene siger fra overfor dem.

Det kan ligeledes være problematisk for netværksplejeforældrene at tage stilling til, hvilken rolle de skal anvende i en konkret situation. Én af netværkskonsulenterne påpeger, at netværksplejeforældrene indimellem skal navigere mellem flere forskellige roller på samme tid:

"...hvis det er en fodboldtræner... hvis de skal på ture, er man så fodboldtræner, eller hvad er man. Det er rollen, der bliver ændret, og det kan godt give gnidninger, eller det kan være besværligt".

(Netværkskonsulent, pædagog, 43 år, mand).

Ud fra informantens udsagn kan det antages, at det ikke kun kan være en ulempe for netværksplejeforældrene, men at barnet også kan blive i tvivl om, hvilken rolle netværksplejeforældrene har i den pågældende situation.

Derudover nævner én af de andre netværkskonsulenter, at netværksplejeforældrene ofte kan få deres følelser i spil på grund af den etablerede relation i netværksanbringelser:

"...man meget nemt kan komme i klemme, fordi sådan en mormor må jo elske sin datter, og måske også være rigtig vred over og skuffet over, at hun ikke kan passe sit eget barn.... Så der kan komme rigtig mange følelser i spil, og det er det svære... Pludselig kommer der en familiedynamik ind, som formodentlig ikke ville være der, hvis det var en professionel plejemor, fordi de har ikke noget på hinanden på den front".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Ud fra ovenstående kan det antages, at barnet også kan blive psykisk påvirket af situationen, hvis der opstår konflikter mellem plejeforældrene og de biologiske forældre.

I relation hertil pointerer informanterne, at konfliktniveauet mellem netværksplejeforældrene og de biologiske forældre i værste fald kan få konsekvenser for barnet. Én af informanterne beskriver det således:

"... barnet bliver en del af noget rigtig konfliktfyldt, fordi der altid er rigtig, rigtig svære følelser forbundet med at få sit barn anbragt. De følelser kan være endnu mere komplekse, og ambivalente og modsatrettede, hvis det er nogle i ens netværk, der har taget over".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten taler ud fra sin forforståelse af konflikter i netværket. Forforståelsen kan bygge på, at det ofte kan være sværere for de biologiske forældre, hvis barnet skal anbringes hos andre familiemedlemmer. Derudover kan det føles som et større nederlag for de biologiske forældre, hvis den øvrige familie får indsigt i situationen. En anden forklaring kan være, at de biologiske forældre kan have lettere ved at distancere sig følelsesmæssigt til professionelle plejerfamilier i forhold til personer i deres eget netværk.

Derudover nævner flere af informanterne, at det kan være en ulempe for deres arbejde, at netværksplejeforældrene ikke er professionelle. Ulempen tager blandt andet afsæt i, at socialrådgiverne sjældent kan stille de samme krav til netværksplejeforældrene, som til professionelle omsorgspersoner. Én af socialrådgiverne beskriver problematikken således:

"...oftest vil der jo være tale om folk, som ikke har nogen professionel baggrund overhovedet, og ikke har erfaring med at have børn i pleje. Det kan jo nogle gange gøre det svært, synes jeg i forhold til, hvis barnet lige præcis har nogle bestemte ting, der skal arbejdes med... vores plejefamilier er i højere grad trænet til, at der bliver formuleret nogle mål i en handleplan, som der arbejdes med... det kan være rigtig svært i en netværksplejefamilie, fordi de slet ikke oplever, at de på den måde, er sat i en opgave af kommunen".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

På baggrund heraf kan det udledes, at den grundlæggende forskel mellem professionelle plejeforældre og netværksplejeforældre er, at netværksplejeforældrene sjældent har taget stilling til, om de ønsker at varetage opgaven forud for anbringelsen. Da anbringelser i netværket ofte finder sted under omstændelige vilkår, får netværksplejeforældrene i modsætning til de professionelle plejeforældre sjældent mulighed for at tage stilling til de vilkår en anbringelse medfører. De professionelle plejeforældre har derfor ofte forsøgt at

indordne sig efter barnets behov på forhånd. I modsætning hertil indpasser netværksplejeforældre sig ofte først barnets behov i løbet af anbringelsen.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at informanterne er enige i, at relationen i netværksanbringelser mellem de biologiske forældre og netværksplejeførelldrene kan udgøre en ulempe.

Netværksdilemmaet

På baggrund af min ovenstående analyse har jeg fundet frem til, at relationen mellem barnet, de biologiske forældre og netværksplejeførelldrene både kan udgøre en fordel, men samtidig også en ulempe i netværksanbringelser.

Én af netværkskonsulenterne beskriver dilemmaet ved relationen således:

"Går det godt i netværkspleje, så er det bedre end almindelig pleje og en døgninstitution... Går det galt, så er det meget værre. Fordi jeg har oplevet en gang... en netværksplejefamilie gav op, og der må man jo sige, at de der børn, jeg ved ikke præcist hvad de følte, men jeg kunne... forestille mig, at nu ville de føle, at nu var de skyld i, at det gik galt i den familie".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om konflikter i netværket. Forforståelsen kan bygge på, at børn der er anbragt i netværket ofte føler sig splittede mellem de biologiske forældre og netværksplejeførelldrene. En anden forklaring kan være, at børnene ofte føler, at de er ansvarlige for de konflikter der kan opstå under anbringelsen mellem de biologiske forældre og netværksplejefamilien.

For at drage en parallel hertil beskrives det i AKF's i rapport om netværksanbringelser, at der er et paradoks ved relationen mellem barnet, plejeførelldrene og de biologiske forældre. Relationen kan både skabe forudsætninger for det bedste anbringelsesforløb, men den kan samtidig også være årsagen til, at der kan opstå et sammenbrud i anbringelsen. Et sammenbrud i en netværksanbringelse kan få store konsekvenser for barnet, der i værste fald kan risikere at miste relationen til netværksplejefamilien eller til de biologiske forældre (AKF 2011: 49). I forlængelse heraf kan det antages, at barnet ligeledes kan føle et stort ansvar for et eventuelt sammenbrud i anbringelsen. Derudover kan det antages, at barnets relation til de

biologiske forældre og netværksplejeforældrene ikke er lige så udsat, når barnet er anbragt i en professionel anbringelsesform.

I forbindelse med netværksdilemmaet har jeg valgt at anvende Lynchs teori om omsorgsarbejde, hvorfra jeg vil inddrage den primære og den sekundære omsorg (Egelund & Jakobsen 2009:47). Jeg har valgt at anvende den primære omsorg i forhold til relationen mellem barnet og netværksplejeforældrene. Informanterne beskriver relationen som en fordel ved netværksanbringelser. Den primære omsorg betegner et kærlighedsarbejde, der er præget af investering af følelser, vedholdenhed, opmærksomhed samt brugen af tid, energi og ressourcer. Det primære omsorgsarbejde kræver, at individet tænker på omsorgsmottagernes interesser og behov samt prioriterer og forudser disse. Omsorgen i kærlighedsarbejdet er personligt defineret, og den kan ikke overføres til andre, da den gives indenfor en etableret relation med en unik historie og en kontinuerlig tilknytning. Ifølge Lynch kan den primære omsorg aldrig blive betalt omsorg, fordi personer, der yder betalt omsorg, ikke agerer på grundlag af de etablerede tillidsrelationer (Egelund & Jakobsen 2009:47-49). I forbindelse hermed beskriver én af netværkskonsulenterne omsorgen i netværksplejefamilierne:

"... den kærlighed som jeg rigtig tit ser i netværksplejefamilien... tror jeg ikke man kan tilvejebringe i ligeså høj grad i en professionel plejefamilie. Jeg har i hvert fald ikke mødt det på samme måde, som jeg gør det i en netværksplejefamilie".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om omsorg. Forforståelse kan bygge på, at den etablerede relation i netværksanbringelser er med til at underbygge en særlig form for kærlighed, som ikke forekommer i andre anbringelsesformer.

Én af socialrådgiverne beskriver ligeledes kærligheden mellem barnet og netværksplejeforældrene således:

"Så vil hun bare flytte over til sine bedsteforældre, og ... altså der er en biologisk kærlighed dér, og det kan man bare ikke købe sig til".

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig om vignetten ud fra sin forståelse om omsorg. Forforståelsen kan

bygge på en antagelse om, at det biologiske bånd skaber en relation, som ikke kan finde sted i professionelle plejefamilier, hvor plejeforældrene får løn for at udføre omsorgen.

Ud fra Lynchs omsorgsteori kan det udledes, at børn, der er anbragt i netværket, i langt højere grad møder primær omsorg fra deres netværksplejeforældre end børn, der er anbragt i andre anbringelsesformer. Årsagen kan være, at der forud for anbringelser i netværket allerede er etableret en relation mellem barnet og netværksplejeforældrene, og at netværksplejeforældrene ikke får løn for at have barnet boende.

Informanterne beskriver, at én af ulemperne ved netværksanbringelser blandt andet er, at netværksplejeforældrene ikke er professionelle plejeforældre. Flere af informanterne oplever derfor, at der er langt flere udfordringer og problematikker med netværksplejeforældrene frem for professionelle omsorgspersoner. Informanterne mener dog samtidig, at professionelle omsorgspersoner ikke kan give den samme form for kærlighed som netværksplejeforældre. Ifølge Lynch producerer professionelle omsorgspersoner udelukkende sekundær omsorg, da deres omsorg ydes på baggrund af betalt arbejde. Den sekundære omsorg betragtes som det modsatte af kærlighedsarbejdet og defineres derfor som ikke eksklusiv, ikke kontinuerlig samt ikke personligt og emotionelt forpligtende (Egelund & Jakobsen 2009: 50-51).

Én af netværkskonsulenterne beskriver problematikken ved den sekundære omsorg således: *"Jamen vi oplever jo indimellem, at en plejefamilie.. at vi kan have nogle diskussioner og nogle udfordringer omkring det med altså penge og kærlighed, opmærksomhed eller det arbejde, som børnene indimellem også fører med sig... Når de bliver 18.... Så står de alene de unge mennesker, fordi så er de ikke længere i et ansættelsesforhold eller en plejefamilie."*

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at de professionelle plejefamilier indimellem kan have større fokus på udføre et lønnet arbejde frem for at vedligeholde relationen til plejebarnet, når ansættelsesperioden er ophørt.

I modsætning hertil beskriver en af netværkskonsulenterne, at der er flere fordele ved institutionsanbringelser. En af fordelene er blandt andet, at der er flere forskellige voksne, som børnene kan få omsorg fra. På baggrund heraf har børnene også større mulighed for selv at vælge imellem omsorgspersonerne. Netværkskonsulenten beskriver det således:

"jeg tror også på, at man kan komme til at holde rigtig meget af en pædagog. Det har jeg i hvert fald oplevet børn og unge, der kunne. Det har bare den der lidt lugt af noget professionelt, at jeg er der for pengenes skyld."

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten beskriver omsorgsproblematikken på baggrund af sin egen erfaring som pædagog i en døgninstitution. Informantens udsagn bygger på en forforståelse om, at det er svært for pædagogerne at udvise en primær omsorg. Årsagen hertil kan være, at der eksisterer fordommen om, at pædagogerne hovedsageligt drager omsorg for børnene, fordi det er en del af deres arbejde.

Ved at sammenholde informanternes udsagn med Lynchs omsorgsteori kan det udledes, at børn, der er anbragt i netværket, i højere grad modtager primær omsorg end de børn, der er anbragt i andre anbringelsesformer. Årsagen hertil kan være, at netværksplejeforældrene har en relation til barnet på forhånd, mens de professionelle omsorgspersoner får løn for at drage omsorg for barnet.

Delkonklusion

Med afsæt i ovenstående kan det konkluderes, at informanterne er af den overbevisning, at der er flere fordele og ulemper for barnet ved at blive anbragt i netværket. Hovedparten af informanterne mener, at fordelene ved netværksanbringelser er, at barnet har en relation til plejeforældrene på forhånd. Ved at sammenholde informanternes udsagn med Erik Allardts velfærdsteori kan det udledes, at netværksanbringelser generelt set opfylder børnenes behov for "at have", "at elske" og "at være". Boligforholdene er ofte sammenlignelige, og de fysiske rammer tildeles sjældent en større betydning. Børn, der er anbragt i netværket, har ofte lettere ved at føle sig elsket af deres netværksplejeforældre, og de har lettere ved at føle sig som en del af netværksplejefamilien. En stor del af børnene bevarer ofte relationerne til den øvrige familie, og netværksanbringelser virker mindre indgribende i forhold til andre anbringelsesformer.

Informanterne er enige i, at relationen mellem de biologiske forældre, og netværksplejeforældrene kan udgøre en ulempe ved netværksanbringelser. Det kan være

problematisk for netværksplejeforældrene at tage stilling til, hvilken rolle de skal anvende i den givne kontekst. Det kan ligeledes være svært for netværksplejeforældrene at sige fra overfor deres egne børn, hvis de har deres barnebarn i pleje. Samtidig kan børnene blive påvirkede, hvis der er konflikter mellem de biologiske forældre og netværksplejeforældrene. Derudover kan socialrådgiverne opleve udfordringer i deres arbejde på grund af netværksplejeforældrenes manglende professionalisme.

Dilemmaet ved relationerne i netværksanbringelser er, at de både kan udgøre en fordel, men samtidig også en ulempe. Fordelen ved relationen er, at den kan medføre en vellykket anbringelse. Hvis relationen medfører konflikter eller sammenbrud i anbringelsen, kan den samtidig betragtes som en ulempe.

Ved at sammenholde Lynchs omsorgsteori med informanternes udsagn kan det udledes, at børnene i højere grad modtager primær omsorg i netværksanbringelser frem for ved andre anbringelsesformer. Grunden kan være, at netværksplejeforældrene har en relation til barnet på forhånd, mens de professionelle omsorgspersoner får løn for at drage omsorg for barnet. På baggrund af fordomme om professionelle omsorgspersoners økonomiske interesser, er det dog svært for dem at bevise, at de også kan yde primær omsorg i deres arbejde.

6.2 Analysedel 2

Hvordan stemmer de professionelles holdninger til netværksanbringelser overens med deres handletendenser i praksis?

Da jeg ønsker at opnå en dybere forståelse af, hvorfor netværksanbringelser ikke anvendes i større omfang i Danmark, har jeg valgt at undersøge, om informanternes holdninger stemmer overens med deres handletendenser i praksis. I min første analysedel fandt jeg frem til, at informanterne generelt set er positivt indstillet overfor netværksanbringelser. På baggrund heraf vil jeg undersøge, om informanternes handletendens i praksis er i overensstemmelse hermed. Derudover ønsker jeg at undersøge, hvilke faktorer der har betydning for informanternes valg af anbringelsesform. For at undersøge dette har jeg valgt at præsentere informanterne for en vignette. Ud fra vignetten har jeg spurgt informanterne om, hvordan de

påtænker at håndtere sagen i praksis samt om årsagerne hertil. Ydermere har jeg spurgt informanterne om, hvilken betydning de forskellige faktorer i vignetten har for deres valg af anbringelsessted (Se bilag 2).

Anbringelsessted

Fælles for informanterne er, at de ønsker at undersøge muligheden for, at Signe kan blive anbragt i netværket. Den ene af informanterne, der er socialrådgiver, vil som udgangspunkt vælge at anbringe Signe i en plejefamilie. Da informanten efterfølgende bliver spurgt om betydningen af Signes relation til bedsteforældrene, giver vedkommende dog udtryk for, at en netværksanbringelse også kunne være en mulighed. Socialrådgiveren udtaler følgende:

"Det har en stor betydning. Det kunne jo også være, at man skulle overveje en netværksanbringelse".

(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Årsagen til at informanten får fokus på en netværksanbringelse kan være, at informanten bliver gjort opmærksom på, at Signe har en stærk relation til sine bedsteforældre. Det kunne derfor også være interessant at undersøge, hvor mange af informanterne, der ville overveje en anbringelse i netværket, hvis Signes relation til bedsteforældrene ikke var angivet i vignetten.

Socialrådgiverne er enige om, at Signe skal anbringes i netværket hos sine bedsteforældre.

Besvarelsene blandt netværkskonsulenterne tager ligeledes afsæt i en netværksanbringelse, men det er kun halvdelen af netværkskonsulenterne, der vil anbringe Signe hos bedsteforældrene. De resterende netværkskonsulenter ønsker derimod at undersøge, om der er andre relevante ressourcepersoner i netværket, som Signe kan blive anbragt hos. Den ene netværkskonsulent tager udgangspunkt i, at det vil være godt for Signe, hvis bedsteforældrene bevarer deres nuværende rolle som bedsteforældre. Den anden netværkskonsulent tager derimod afsæt i, at det altid er en fordel at inddrage netværket i anbringelsesprocessen. Netværkskonsulenten beskriver det således:

"Og hvis ikke, det er ved bedsteforældrene,... så er det i hvert fald godt, at de har været med i processen, fordi så forstår de lidt omkring, hvorfor kommunen beslutter noget andet... Fordi så modarbejder de ikke så meget bagefter".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informantens udsagn tager udgangspunkt i en forforståelse af et godt anbringelsesforløb. På baggrund heraf kan det antages, at informanten tidligere har oplevet, at personerne i netværket kan spænde ben for anbringelsesprocessen, hvis de ikke bliver inddraget fra starten.

Fælles for informanterne er, at de er enige om deres begrundelse for at vælge en anbringelse i netværket. De mener, at fordelene ved en netværksanbringelse er, at Signe har en relation til netværksplejeforældrene, at hun kan blive i sit nærmiljø, samt at det er den mindst indgribende form for anbringelse. Én af informanterne udtrykker det således:

"Det er det mindst indgribende for hende. Så tror jeg ikke, at hun vil føle, at hun er anbragt. Så vil hun bare flytte over til sine bedsteforældre..."

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at relationen i netværksanbringelser er med til at gøre anbringelsen mindre indgribende. Forforståelsen kan bygge på, at bedsteforældrene er tæt knyttede til Signe på forhånd i modsætning til professionelle omsorgspersoner.

Informanterne er enige om, at de i forbindelse med deres valg af anbringelsessted vil være opmærksomme på, at Signes basale behov skal dækkes, at Signe skal lære at agere som et alderssvarende barn, samt at bedsteforældrene skal klædes på til deres nye opgave. Den ene af informanterne beskriver sammenhængen mellem opmærksomhedspunkterne således:

"Så ville jeg sikre mig, at det var nogle, der var forberedt på at kunne hjælpe hende med det. Altså hjælpe hende med at give slip og være lidt barn igen"

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin fortolkning af vignetten, hvor det beskrives, at Signe klarer de fleste pligter selv, fordi forældrene sjældent er til stede i hjemmet. I forbindelse hermed har informanten en forforståelse om, at børn der tidligere har ageret som "små voksne" har brug for at give slip på deres ansvar og overlade det til nogle omsorgsfulde voksne.

I forbindelse med valg af anbringelsessted har jeg spurgt informanterne om, hvordan de vil undersøge, hvor Signe skal anbringes. Størstedelen af informanterne vil inddrage bedsteforældrene og afholde en børnesamtale med Signe, mens halvdelen af informanterne

vil inddrage forældrene. Enkelte af informanterne vil tage udgangspunkt i Signes behov, mens få af interviewpersonerne vil undersøge bedsteforældrenes ressourcer. Det er kun halvdelen af netværkskonsulenterne og en enkelt socialrådgiver, der ønsker at afdække netværket forud for anbringelsen. Netværkskonsulenternes formål er at undersøge, om der er andre ressourcepersoner i netværket, der vil være bedre egnede end bedsteforældrene til at varetage rollen som netværksplejeforældre. Socialrådgiveren ønsker derimod kun at afdække netværket, hvis det viser sig, at bedsteforældrene ikke er kvalificerede til at varetage opgaven som netværksplejeforældre. Socialrådgiveren beskriver det således:

"Hvis det ikke kunne lade sig gøre, så vil jeg... afdække hendes netværk. Det kan jo være, at der er en lærer eller en gymnastiklærer... som hun havde et tilhørshold til, der var mulighed for at anbringe hende hos".

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om afdækning af netværket. Informantens forforståelse kan bygge på, at det kun er nødvendigt at afdække netværket, hvis der ikke er synlige ressourcepersoner i netværket på forhånd.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at alle informanterne overvejer at anbringe Signe i netværket. Det er dog uvist, om informanterne ville have samme interesse heri, hvis Signes relation til bedsteforældrene ikke var angivet i vignetten.

Informanterne er ligeledes enige i deres årsag til at vælge en anbringelse i netværket. Årsagen bygger på, at Signe har en god relation til sine bedsteforældre, at hun kan blive i sit nærmiljø, og at det er den mindst indgribende form for anbringelse.

Derudover kan det udledes, at størstedelen af informanterne ønsker at inddrage bedsteforældrene og afholde en børnesamtale med Signe. Ydermere ønsker halvdelen af netværkskonsulenterne at afdække netværket, mens en enkelt af socialrådgiverne kun ønsker at afdække netværket, hvis bedsteforældrene ikke er egnede til at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Faktorer uden afgørende betydning

Fælles for informanternes besvarelser er, at de ikke mener, at Signes alder har nogen afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. I forbindelse hermed gav halvdelen af

informanterne udtryk for, at bedsteforældrenes alder havde en større betydning end barnets, når de skulle vælge anbringelsessted. Én af socialrådgiverne udtaler følgende:

"Jeg tænker egentlig mere, at det er bedsteforældrenes alder, der har en betydning i forhold til, om de kunne magte at have Signe fast, men Signes alder tænker jeg ikke".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at bedsteforældrenes alder kan have betydning for, om de er egnede som netværksplejeforældre. Forforståelsen kan tage afsæt i, at bedsteforældrene kan være begrænsede i deres fysiske udfoldelse, og at deres helbred kan være svækket. Derudover kommer bedsteforældrene fra en anden generation, hvilket kan være en barriere for, at de kan sætte sig ind i barnets daglige levevilkår.

I modsætning hertil gav én af netværkskonsulenterne udtryk for, at bedsteforældrenes alder ikke havde afgørende betydning for valget af anbringelsesstedet. Det beskrives med et eksempel fra praksis:

"Jeg godkendte nogle bedsteforældre på 60 år og 58 til et nyfødt barn. Og det er da også aldersmæssigt på grænsen... De her virkede meget sunde og raske. De levede sundt, de røg ikke, de drak os bekendt ikke noget specielt. De havde så fire børn, hvor den ene var hjerneskadet, og så havde de tre andre, som endnu ikke var parat... De ville så kunne overtage pasningen af pigen, hvis de skulle gå hen og blive syge. Så man må skabe sig nogle alternative sikkerheder...".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om en vellykket anbringelse. Forforståelsen kan tage afsæt i, at relationen har større betydning end netværksplejeforældrenes alder, hvis plejeforældrene er sunde og raske. Dog har informanten alligevel sikret sig, at barnet fortsat kan blive anbragt hos de andre familiemedlemmer, hvis der alligevel skulle ske noget med bedsteforældrene.

I forhold til Signes udadreagerende adfærd mener størstedelen af informanterne, at den ikke vil få betydning for deres valg af anbringelsessted. De fleste af informanterne er derimod af den opfattelse, at Signes adfærd er et symptom på hendes mistrivsel. Informanterne formoder hermed, at Signes adfærd vil ændre sig i takt med, at hun får nogle stabile omsorgspersoner i sit liv. Den ene af socialrådgiverne beskriver det således:

"Jeg tænker tit, at en udadreagerende adfærd er et symptom for noget andet, og det er jo et symptom for de rammer, som hun er i lige nu... Det er hendes måde at sige til omverdenen, at hun har det dårligt. Så hendes udadreagerende adfærd ville jo... blive mindsket ved en anbringelse".

(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at børn i mistrivsel ofte viser tegn herpå gennem deres adfærd. Informanten mener derfor, at årsagen til Signes udadreagerende adfærd i skolen kan være, at hun mistrives i hjemmet. På baggrund heraf mener informanten, at Signes udadreagerende adfærd højst sandsynligt vil ændre sig, når hun kommer i trivsel under anbringelsen.

Enkelte af informanterne er af den opfattelse, at det forud for anbringelsen skal sikres, om netværksplejeforældrene kan rumme Signes adfærd. Til trods for dette mener informanterne dog ikke, at det har afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. Én af socialrådgiverne beskriver betydningen af Signes adfærd således:

"Den har selvfølgelig stor betydning i forhold til dér, hvor hun bliver anbragt, skal de kunne håndtere hendes udadreagerende adfærd... så det kan godt være afhængigt af, hvor gamle bedsteforældrene er, eller hvor meget de ligesom kan håndtere den del".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af problematikkerne omkring et barn med en udadreagerende adfærd. Forforståelsen kan bygge på, at netværksplejeforældre kan have sværere ved at håndtere en udadreagerende adfærd frem for professionelle omsorgspersoner.

Derudover er informanterne enige om, at de biologiske forældres alkoholmisbrug ikke har betydning for deres valg af anbringelsessted. Den ene af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Men nej, fordi vi har også situationer, hvor der kommer fordrukne familier på døgninstitutioner eller opsøger barnet i plejefamilier osv., og så tænker jeg, at det er et vilkår. Signe har desværre det vilkår i livet, at hun har nogle forældre, der er alkoholfhængige, og det bliver hun nødt til, at forholde sig til, og få arbejdet ind i sin kontekst".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af, at det både er professionelle omsorgspersoner og netværksplejeforældre, der skal kunne rumme forældrenes alkoholmisbrug. Forforståelsen kan bygge på, at forældre der er påvirkede af alkohol indimellem kan have en uhensigtsmæssig opførsel, som hverken professionelle omsorgspersoner eller netværksplejefamilier kan forudse. Det kan derfor være vigtigere at barnet får bearbejdet sine opvækstvilkår, frem for at omsorgspersonerne forsøger at skærme barnet fra de biologiske forældre.

På trods af ovenstående er der alligevel en stor del af informanterne, der ønsker at tage højde for forældrenes alkoholmisbrug forud for anbringelsen. Samtlige af disse informanter finder det relevant at afholde en samtale med bedsteforældrene om betydningen af Signes forældres alkoholmisbrug. Informanterne er ikke blevet spurgt, om de vil foretage en undersøgelse af forældrenes alkoholmisbrug, men alligevel er der enkelte af informanterne, der ytrer ønske herom. Som udgangspunkt mener informanterne dog ikke, at forældrenes alkoholmisbrug vil afholde dem fra at anbringe Signe i netværket. Den ene af informanterne vil være opmærksom på bedsteforældrenes evne til at konfrontere forældrene med deres alkoholmisbrug:

"Jeg tænker også, at de jo har været vidende omkring det her misbrug... og det har de ikke handlet på. Så man kan godt frygte,... at de ligesom ville se igennem fingrene, hvis forældrene dukkede fulde op, eller hvis hun lige skulle hjem til dem på samvær".

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at det kan være svært for bedsteforældrene at konfrontere deres egne børn med et alkoholmisbrug, hvis bedsteforældrene har ignoreret misbruget forud for anbringelsen. Informanten kan ligeledes være bekymret for, om bedsteforældrene vil informere kommunen om forældrenes alkoholmisbrug, eller om de i stedet vil sende deres barnebarn på samvær, hvis forældrene er påvirkede af alkohol.

Informanterne er heller ikke blevet adspurgt, om de ønsker at undersøge muligheden for, at bedsteforældrene kan have et lignende alkoholmisbrug. Alligevel er der få af informanterne, der ytrer ønske herom. Den ene af netværkskonsulenterne udtrykker det således:

"Det går ud på at høre lidt om deres forhold til alkohol og alkoholvaner m.v., når det nu er en alkoholfamilie... Der skal jo selvfølgelig være åbne kort og åben dialog og drøftelse om, hvad er acceptabelt. Fordi det er fuldstændigt uacceptabelt, at det vi flytter Signe fra, skal hun jo selvfølgelig ikke opleve i sine bedsteforældres hjem".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse, som kan tage udgangspunkt i den sociale arv. Informanten omtaler Signes familie som en alkoholfamilie, hvorfor informanten muligvis mener, at der er risiko for, at bedsteforældrene ligeledes har et alkoholmisbrug.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at informanterne er af den opfattelse, at hverken barnets alder, barnets udadreagerende adfærd eller forældrenes alkoholmisbrug har en afgørende betydning for deres valg af anbringelsesstedet.

Betydningsfulde faktorer

Informanterne er enige om, at Signes behov for stabilitet og omsorg har en væsentlig betydning for deres valg af anbringelsessted. I forbindelse hermed mener informanterne, at en netværksanbringelse i høj grad vil kunne skabe stabile rammer og give Signe den omsorg, som hun har brug for. Én af informanterne beskriver det således:

"Det har rigtig stor betydning, at hun får det her... struktur og stabile rammer... Det tænker jeg i hvert fald, at mormor og morfar... umiddelbart kan give hende. Også fordi de er kendte i forhold til netværket".

(Socialrådgiver, 27 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin fortolkning af vignetten. I vignetten er det oplyst, at Signe ofte tager hjem til sine bedsteforældre, hvis der mangler mad i hjemmet, eller hvis hendes egne forældre er meget fulde. Informantens fortolkning kan derfor bygge på, at Signe søger hjem til sine bedsteforældre, fordi bedsteforældrene har nogle trygge og stabile rammer, som hun mangler hjemme hos sig selv.

Informanterne er ligeledes enige om, at Signes relation til bedsteforældrene har stor betydning for deres valg af anbringelsessted. I forbindelse hermed mener størstedelen af informanterne, at Signe skal anbringes hos bedsteforældrene, fordi hun har en god relation til

dem. Én af socialrådgiverne mener dog, at det er vigtigt at tage højde for, at den gode relation mellem Signe og bedsteforældrene bevares. Socialrådgiveren beskriver det således:

"Jamen den beskrivelse der er af relationen gør, at jeg tænker, at man skulle overveje en netværksanbringelse. Men man skulle jo også overveje, at det er en af de få stabile relationer, som hun har nu. Så man skulle overveje, om man kunne komme til at skade den relation, og ødelægge den".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af relationen. Forforståelsen kan bygge på, at Signes relation til bedsteforældrene på den ene side kan føre til en vellykket anbringelse, men at den samtidig kan skade den gode relation, som Signe har til sine bedsteforældre.

I forlængelse heraf mener halvdelen af netværkskonsulenterne, at det er vigtigt, at Signe bevarer sit nuværende forhold til bedsteforældrene med afsæt i de oprindelige roller.

Netværkskonsulenterne mener derfor, at det er bedre, for Signe at blive anbragt hos nogle andre ressourcepersoner i netværket. Den ene af netværkskonsulenterne udtrykker det med et eksempel fra praksis:

"Jeg havde en pige, som var i aflastning hos en familie... Så skulle hun i pleje på et tidspunkt, og så tænkte jeg, så skal hun da derhen. Det ville hun ikke, og hun sagde, at det var fordi, det var de eneste mennesker, som hun vidste, der kunne holde hende ud, som hun stolede på, og hun ville ikke satse på, hvis det gik i stykker".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Eksemplet fra praksis relaterer sig ligeledes til netværksdilemmaet fra den første analysedel. Netværkskonsulenten ønskede at anbringe pigen hos sin aflastningsfamilie, fordi netværkskonsulenten vidste, at barnet havde en god relation til aflastningsfamilien. Til trods for dette ønskede pigen ikke at blive anbragt i sin aflastningsfamilie, da hun var bange for at ødelægge den gode relation til aflastningsfamilien.

I forhold til de betydningsfulde faktorer kan det udledes, at informanterne er enige om, at barnets behov for stabilitet og omsorg samt relationen til bedsteforældrene har en stor betydning for deres valg af anbringelsessted.

Delkonklusion

Ud fra ovenstående kan det konkluderes, at alle informanterne overvejer at anbringe Signe i netværket. Det er dog uvist, om informanterne ville have samme interesse heri, hvis Signes relation til bedsteforældrene ikke var angivet i vignetten. Fælles for socialrådgiverne er, at de ønsker at Signe skal anbringes hos bedsteforældrene. Halvdelen af netværkskonsulenterne mener derimod, at det vil være relevant først at undersøge, om der var andre ressourcepersoner i netværket, der var bedre egnede til at varetage opgaven som netværksplejeforældre. Informanterne er ligeledes enige i deres årsag til at vælge en netværksanbringelse. Årsagen bygger på, at Signe har en god relation til sine bedsteforældre, at det er den mindst indgribende form for anbringelse, samt at Signe kan blive i sit nærmiljø. I forhold til arbejdsmetoderne ønsker størstedelen af informanterne at inddrage bedsteforældrene samt at afholde en børnesamtale med Signe. Derudover ønsker halvdelen af netværkskonsulenterne at afdække netværket, selvom bedsteforældrene vurderes som egnede til at varetage opgaven som netværksplejeforældre. En enkelt af socialrådgiverne, ønsker kun at afdække netværket, hvis bedsteforældrene ikke er egnede til at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Det kan ligeledes konkluderes, at informanterne mener, at barnets alder ikke har en afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. Informanterne mener derimod, at bedsteforældrenes alder kan have en større betydning, medmindre bedsteforældrene er sunde og raske. Derudover mener informanterne, at barnets udadreagerende adfærd heller ikke vil få afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. De fleste af informanterne mener derimod, at barnets adfærd vil ændre sig i takt med, at barnet kommer i trivsel under anbringelsen. Derudover mener enkelte af informanterne, at det skal sikres, om bedsteforældrene kan håndtere Signes udadreagerende adfærd, men at den ikke har afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. Informanterne er ligeledes enige i, at forældrenes alkoholmisbrug ikke har afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. Få af informanterne ønsker dog at undersøge, om bedsteforældrene er i stand til at konfrontere deres egne børn med alkoholmisbruget, samt om bedsteforældrene har et lignende alkoholmisbrug. Det er dog uvist, om der er flere af informanterne, der ønsker at foretage en lignende undersøgelse, da de ikke er blevet adspurgte herom.

Ydermere kan det konkluderes, at informanterne er enige om, at barnets behov for stabilitet og omsorg har betydning for deres valg af anbringelsessted. Det kan antages, at informanterne formoder, at bedsteforældrene kan skabe stabile og tygge rammer for Signe, da det er angivet i vignetten, at hun ofte søger hjem til sine bedsteforældre.

Informanterne er ligeledes enige om, at Signes relation til bedsteforældrene har afgørende betydning for deres valg af anbringelsessted. De fleste af informanterne mener, at Signe bør anbringes hos sine bedsteforældre på grund af den gode relation til dem. I modsætning hertil mener halvdelen af netværkskonsulenterne, at det er bedre for Signe, hvis hun bliver anbragt hos nogle andre ressourcepersoner i netværket, så hun kan bevare den nuværende relation til bedsteforældrene.

6.3 Analysedel 3

Hvilke arbejdsmetoder anvender de professionelle i praksis, og hvilken indflydelse har arbejdsmetoderne på iværksættelsen af netværksanbringelser?

Ud fra de organisatoriske rammer har jeg valgt at undersøge, hvilke arbejdsmetoder der anvendes i praksis, samt hvilken betydning de forskellige arbejdsmetoder har for iværksættelsen af netværksanbringelser. Jeg har ligeledes valgt at tage afsæt i den organisatoriske fordeling af arbejdsopgaverne i de forskellige kommuner, samt hvilken forskel der er mellem netværkskonsulenternes arbejde i Københavns Kommune og socialrådgivernes arbejde i de andre kommuner. I den forrige analysedel fandt jeg blandt andet frem til, at barnets relation til ressourcepersonerne i netværket har betydning for iværksættelsen af netværksanbringelser. Jeg fandt ligeledes frem til, at socialrådgiverne kun afdækker netværket i et begrænset omfang. På baggrund heraf ønsker jeg at undersøge, om de professionelle anvender netværksinddragende arbejdsmetoder, hvis der ikke er synlige ressourcepersoner i netværket. Jeg ønsker ligeledes at undersøge, om der er forskel på socialrådgivernes og netværkskonsulenternes anvendelse af netværksinddragende arbejdsmetoder i praksis. Analysedelen tager afsæt i informanternes udsagn fra de semistrukturerede interviews, som jeg har sammenholdt med forskningsresultater samt teori om de forskellige arbejdsmetoder.

Socialrådgiverne

Fælles for organiseringen i Ballerup, Gladsaxe og Greve Kommune er, at anbringelsesforløbet er opdelt mellem socialrådgiverne og familieplejekonsulenterne. Socialrådgivernes opgave er blandt andet at udføre en børnefaglig undersøgelse, samt at udarbejde en indstilling til familieplejekonsulenterne, hvis undersøgelsen peger på en anbringelse. Den ene af socialrådgiverne beskriver samarbejdet således:

"...vi er jo organiseret sådan, at det gør vi ikke selv. Vi har jo familieplejekonsulenter... vi beslutter at barnet skal anbringes, også indstiller vi... til vores familieplejekonsulenter, som... finder den rette familie eller opholdssted".

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Socialrådgiveren udtaler sig ud fra et organisatorisk doxa om, at arbejdsopgaverne i anbringelsesforløbet er opdelt mellem socialrådgiverne, der træffer afgørelse om en anbringelse og familieplejekonsulenterne, der finder anbringelsesstedet.

De ovenstående procedurer for anbringelsesforløbet er i overensstemmelse med den organisatoriske opgavefordeling i AKF's rapport om netværksanbringelser (AKF 2011: 7).

I forbindelse hermed giver informanterne udtryk for, at det hovedsageligt er familieplejekonsulenternes opgave at finde de egnede anbringelsessteder. Én af informanterne beskriver processen således:

"Ja altså det er jo ikke mig, der placerer... når der er fundet et sted, som familieplejen mener er en god plejefamilie eller et godt opholdssted, så tager jeg med ud og godkender stedet".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Ud fra informantens udsagn kan det antages, at socialrådgiverne og familieplejekonsulenterne sjældent blander sig i hinandens arbejdsopgaver. Det kan herfra udledes, at socialrådgiverne kan have tendens til at overlevere ansvaret om at finde de egnede anbringelsessteder til familieplejekonsulenterne. I Ankestyrelsens rapport fra 2014 konkluderes det, at samarbejdet mellem myndighedssagsbehandleren og familieplejekonsulenten er afgørende for et godt anbringelsesforløb. Det beskrives, at mange kommuner adskiller funktionerne, men at de bedste løsninger forekommer i et tæt samarbejde mellem parterne (Ankestyrelsen 2014a: 9).

I forhold til arbejdsmetoderne er der to af de kommuner, hvor socialrådgiverne er ansat, der anvender ICS-metoden. Den tredje kommune er derimod i gang med at implementere Signs of Safety. I forhold til arbejdsmetoderne har jeg spurgt socialrådgiverne om, hvor ofte de

afdækker netværket. Her viser det sig, at det kun er enkelte af socialrådgiverne, der indimellem afdækker netværket. De socialrådgivere, der indimellem afdækker netværket, kommer fra to forskellige kommuner, som anvender hver deres arbejdsmetode. På baggrund heraf kan det antages, at det er socialrådgivernes anvendelse af arbejdsmetoderne, der har betydning for, om socialrådgiverne afdækker netværket.

Implementeringen af Signs of Safety er yderst relevant, da formålet med metoden blandt andet er at kortlægge ressourcerne i familien og omkring barnet (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 16). Socialrådgiverne føler dog ikke, at de har tid til at afdække netværket, og formålet med metoden bliver derfor ikke realiseret. Én af socialrådgiverne fra den kommune, der er ved at implementere Signs of Safety udtaler følgende:

"Vi er i gang med at implementere sos-metoden, som der jo tilstræber afdækning af netværket, men implementeringen af den metode stemmer ikke helt overens med vores sagstal. Så de ting, de rigtig gerne vil have, at vi gør, det er umuligt for os at nå og så vælger man... de lidt nemmere metoder. Så gør vi, som vi plejer... Også kan vi ikke nå at afdække netværket".
(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at Signs of Safety har fokus på, at socialrådgiverne skal afdække netværket. Til trods for dette vælger informanten i stedet at handle ud fra sine faste vaner. Forklaringen herpå kan være, at det ofte er nemmere for socialrådgiverne at anvende de gamle vaner frem for at forholde sig til nye arbejdsmetode, når de føler sig pressede.

I forlængelse heraf har halvdelen af socialrådgiverne, fra de kommuner der anvender ICS-metoden, aldrig afdækket netværket. Den ene af socialrådgiverne udtaler følgende:

"... det gør jeg heller ikke. Jeg har aldrig netværksanbragt faktisk... Jeg synes rigtig tit, at det er svært at finde noget netværk, der er relevant, og jeg tror faktisk heller ikke, at vi er helt gode nok til at undersøge det".
(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Socialrådgiveren udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at årsagen til den manglende afdækning af netværket både kan skyldes forældrene og socialrådgiverne selv. Forforståelsen kan tage afsæt i forældrene, hvis socialrådgiveren ikke mener, at de er behjælpelige til at

angive deres netværk. Forforståelsen kan ligeledes tage udgangspunkt i, at socialrådgiverne antager, at forældrene ikke har noget netværk, og at de derfor fravælger at undersøge det nærmere.

En anden årsag kan være, at ICS-metoden ikke har særligt fokus på inddragelse af barnets netværk. Metoden lægger derimod vægt på, at barnet sættes i centrum ud fra; barnets udviklingsmæssige behov, forældrekompetencer samt familieforhold og omgivelser.

(Socialstyrelsen 2014: 8). Af samme årsag kan socialrådgiverne muligvis have svært ved at fastholde fokuset på netværket, da metoden tager afsæt i flere forskellige faktorer.

I forbindelse hermed udtaler nogle af socialrådgiverne, at de indimellem afdækker netværket på baggrund af en samtale med forældrene. Den ene af socialrådgiverne beskriver det således: *"I dialog med forældrene... når vi tænker anbringelse, så taler vi med forældrene og spørger dem ind til, hvad de selv tænker, om de har nogle ideer til, hvor at barnet skal anbringes... Så allerede der kan forældrene gå til bekendelse, om de tænker netværksanbringelse"*.

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at netværket kan afdækkes på baggrund af forældrenes udsagn. Herfra kan det antages, at socialrådgiverne muligvis overlader et stort ansvar til forældrene i deres eget arbejde med at afdække ressourcerne i netværket.

I forbindelse hermed udtaler flere af socialrådgiverne, at de som udgangspunkt iværksætter en anbringelse i netværket, hvis der er synlige ressourcepersoner i netværket på forhånd. Den ene af socialrådgiverne beskriver det således:

"Jeg har lavet to netværksanbringelser, og der gav det meget sig selv. Der var det meget tydeligt, at der var et netværk, som faktisk allerede havde taget over...".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin egen erfaring fra praksis, hvor informanten kun har foretaget netværksanbringelser i de sager, hvor børnene på forhånd opholdte sig hos nogle andre personer i netværket. På baggrund heraf kan det udledes, at informanten valgte at efterkomme de løsninger, som familien selv havde etableret.

I relation hertil fremgår det i AKF's rapport om netværksanbringelser, at det oftest er forældrene eller familiemedlemmer, som selv tager initiativ til, at barnet bliver anbragt i netværket, og at netværksanbringelserne derfor sjældent forekommer på forvaltningens eget

initiativ. I rapporten fremgår følgende udsagn (AKF 2011: 25):

"...når det er helt oplagt, at det for eksempel er en mormor, og mormoren, der har været med helt fra starten af, og de selv banker på og foreslår det.... Hvis det ikke lige springer i øjnene, så glemmer vi det nok lidt, og så tænker vi en almindelig plejefamilie i stedet for slægts- eller netværksplejefamilie."

I rapporten konkluderes det, at det oftere er familien, der har styringen over iværksættelsen af netværksanbringelser frem for kommunen selv (AKF 2011: 25). Dette kan relateres til min tidligere konklusion om, at relationen mellem barnet og netværksplejeforældrene har en væsentlig betydning for iværksættelsen af en anbringelse i netværket.

Netværkskonsulenterne

Fælles for netværkskonsulenterne er, at deres arbejde tager udgangspunkt i at afdække netværket, når myndighedssagsbehandlerne beder dem om det. Den ene af netværkskonsulenterne beskriver forløbet således:

"Så hvis en sagsbehandler har en helt ny sag, hvor... man skal finde nogle ressourcer i familien, så bliver jeg nogle gange... bedt om at deltage i møderne og være med til at afdække netværket".
(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra et organisatorisk doxa om, at det er socialrådgiverne, der træffer beslutningen om, hvornår netværkskonsulenterne skal inddrages i sagen. I forlængelse heraf fortæller en af netværkskonsulenterne, at det forud for en anbringelse altid skal undersøges, om der er mulighed for at placere barnet i netværket. Netværkskonsulenten beskriver det således:

"... hvis man så når frem til... en anbringelse. Så er det jo sådan, at vi kigger først og fremmest på, om der er muligheder i netværket".
(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om et godt anbringelsesforløb. Forforståelsen bygger på, at det altid skal undersøges, om der er mulighed for en anbringelse i netværket. I modsætning hertil angav flere af socialrådgiverne, at de hovedsageligt foretog netværksanbringelser, hvis der var synlige resourcepersoner i netværket på forhånd.

I forhold til afdækning af netværket svarede halvdelen af netværkskonsulenterne, at de altid afdækker netværket forud for en anbringelse. I modsætning hertil er der kun en enkelt af netværkskonsulenterne, der ikke afdækker netværket, hvis familien selv har peget på ressourcepersoner i netværket. Netværkskonsulenten beskriver det således:

"... i Signes situation kunne man jo godt forestille sig, at man var nået frem til, at det bedste for Signe var at bo hos sine bedsteforældre... så skal vi jo ikke i gang med det helt store udredningsforløb omkring netværksafdækning. Så vil vi jo gå hjem og kigge på bedstemor og bedstefar med det samme".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om betydningen af synlige ressourcepersoner i netværket. Forforståelsen bygger på, at familiens ønske skal efterkommes, hvis ressourcepersonerne bliver vurderet som egnede til at varetage rollen som netværksplejeforældre. Det er dog i modsætning til de andre netværkskonsulenters forforståelse, som bygger på, at netværket altid skal afdækkes uafhængigt af, om der fremgår synlige ressourcepersoner eller ej.

Med afsæt i ovenstående kan det udledes, at netværkskonsulenterne ikke har identiske arbejdsgange på tværs af de forskellige enheder, selvom samtlige netværkskonsulenterne er ansat i Københavns Kommune.

Fælles for netværkskonsulenternes arbejde er dog, at de alle sammen anvender Signs of Safety som socialfaglig metode i Københavns Kommune. Halvdelen af netværkskonsulenterne fortæller, at de anvender delelementer fra Signs og Safety under samtalerne med familierne og netværket. Den ene af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Ja, den kan jeg bruge på mange mærkelige måder, men jeg fletter det bare ud af en eller anden... idé under samtalen... så spørger jeg dem omkring... dét, som jeg synes er det vigtige".
(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med Signs of Safety i praksis. Informantens erfaring kan bygge på, at Signs og Safety ikke anvendes efter en slavisk gennemgang, men at informanten i stedet anvender de dele af metoden, som passer ind i sagens forløb.

Formålet med Signs of Safety er blandt andet at konkretisere bekymringerne og skabe tryghed for barnet ved at synliggøre, hvilke forandringer der skal til for at løse problemet.

(Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 16). Netværkskonsulenterne anvender ligeledes netværksmøder samt enten genogrammer eller netværkskort til at afdække netværket. Derudover er der en enkelt af netværkskonsulenterne, der anvender delelementer fra familierådslagning i arbejdet med netværket:

"Så kan man godt bruge sådan lidt fra familierådslagning, hvor man beder familien om selv... at finde en løsning. Og det kan faktisk være rigtig godt".

(Netværkskonsulent, socialpædagog, 55år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med familierådslagning i praksis. Erfaringen bygger på, at informanten indimellem beder familiemedlemmerne om selv at reflektere over, hvilke løsninger der kunne være relevante at anvende i sagen. På baggrund heraf kan det udledes, at netværkskonsulenterne hovedsageligt benytter de samme arbejdsmetoder, men at de anvender arbejdsmetoderne på forskellig vis.

Netværksinddragende arbejdsmetoder

Fælles for netværkskonsulenterne er, at de anvender netværksmøder i deres daglige arbejde. I forbindelse hermed fortæller netværkskonsulenterne, at der er flere fordele ved at anvende netværksmøder. Én af fordelene er blandt andet, at netværket selv kan være med til at afdække yderligere ressourcepersoner. Det beskrives således:

"Det dér med at indkalde familiemedlemmer er guld værd... hvis der sidder nogle andre, så er det de siger... Ej, du havde da også hende dér veninden, eller du går da også til et eller andet. Der sker noget andet."

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med netværksmøder i praksis. Erfaringen kan bygge på, at personerne i netværket kan være med til at give nogle informationer, som muligvis ikke var kommet i spil, hvis personerne i netværket ikke havde deltaget ved mødet.

En anden fordel ved netværksmøder er, at netværkskonsulenterne kan informere flere fra netværket på samme tid. Én af netværkskonsulenterne beskriver fordelene således:

"...de bliver informeret... så familiemedlemmerne i netværket i forhold til en anbringelse er bedre informeret om hele processen. I stedet for de... kommer på et tidspunkt og siger... Ja, nu begynder min et eller andet at spørge mig... og jeg kan ikke forklare, hvorfor... Så har man nogle

derude, som begynder at sætte en kæp i hjulet i værste fald..." .

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med netværksmøder i praksis. Erfaringen kan bygge på, at informanten tidligere har prøvet at holde det samme møde flere gange, fordi nogle af de vigtige ressourcepersoner ikke var til stede under det første netværksmøde.

Derudover opnår netværkskonsulenterne også indsigt i, hvordan netværket og familien interagerer i samspillet med hinanden. Det beskrives således:

"... jeg bliver informeret om dem og deres måde at fortælle på. Og deres måde at tale sammen på siger også noget om, hvem de er".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med netværksmøder i praksis. Erfaringen kan bygge på, at informanten tidligere har indsamlet oplysninger om personernes samspil ved at observere deres interaktion ved netværksmøder. Informanten har formodentlig oplevet, at indsigten i familiemedlemmernes samspil ikke bliver lige så stor, ved blot at stille dem spørgsmål herom.

En fjerde fordel ved netværksmøder er, at ressourcepersonerne ofte lader sig inspirere af hinandens arbejdsopgaver i forhold til familien.

Ovenstående fordele fremgår ligeledes i Servicestyrelsens inspirationsmateriale til arbejdet med netværksanbringelser. I materialet lægges der særligt vægt på, at netværksmøder er en enkel og hurtig metode til at videregive information (Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje 2011: 22).

Derudover har netværkskonsulenterne ligeledes det tilfælles, at de enten anvender genogrammer eller netværkskort til at afdække netværket. Fordelen ved arbejdsmetoderne er, at de blandt andet hjælper netværkskonsulenterne og familiemedlemmerne med at definere ressourcepersonerne i netværket. Én af netværkskonsulenterne beskriver afdækningen af netværket således:

"de opfatter ordet netværk som sådan noget professionelt.. hvor netværk det er en nabo, de snakker med, det er deres søster, det er deres veninde, som de ser en gang om ugen eller..." .

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at forældrene kan have svært ved at

beskrive deres netværk, hvis de bliver spurgt direkte herom. Forforståelsen kan bygge på, at forældrene har svært ved at forholde sig til ordet netværk, og at de professionelle i stedet skal stille forældrene nogle mere konkrete spørgsmål, som de bedre kan forholde sig til.

I forbindelse hermed kan arbejdsmetoderne med fordel bruges som udgangspunkt for almindelige samtaler, så de anvendes i en naturlig kontekst. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"... hvis man bare spørger folk, hvem er der i dit netværk, genogram... så kan nogle komme til at låse af for en masse. Hvor hvis man sidder og snakker om et eller andet.. Pludselig dukker der nogle personer op, som måske har været der. Så man kan etablere kontakten til igen, eller også så kommer der nogle andre oplysninger frem".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med netværksafdækning i praksis. Erfaringen kan tage afsæt i, at informanterne får mere nuancerede svar, hvis de har en samtale med forældrene om, hvad de laver, og hvem de er i kontakt med i løbet af en dag frem for at udfylde et netværksskort sammen med dem.

Fordelen ved at anvende elementer fra genogrammer og netværksskort er derfor, at sagsbehandleren får kendskab til flere personer i familiens netværk. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"pludselig så får man trævlet... familiedynamikker op, hvor man tænker hold da op... der er noget at arbejde med".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

For at drage en parallel til ovenstående konkluderes det i AKF's rapport om netværksinddragelse, at familierne sjældent mener, at der er nogle ressourcepersoner i deres netværk. Det konkluderes tilmed, at kommunerne i disse tilfælde ikke gør yderligere for at undersøge netværket nærmere. I rapporten fremgår det således (AKF 2011: 26):

"Min erfaring er, at moren ikke oplever, at hun kender familien, eller at der ikke er nogen i familien, som vil hende det godt. Det er svært at få folk til at erkende, at der kan være nogle, og så har vi tendens til at lade det ligge der".

På baggrund heraf kan det konkluderes, at det ofte er familierne, der har styringen over iværksættelsen af netværksanbringelser frem for kommunen selv (AKF 2011: 25).

Sammenligning

I forlængelse af ovenstående analyse er det kun få af informanterne, der anvender netværksinddragende arbejdsmetoder forud for en anbringelse. I modsætning hertil anvender netværkskonsulenterne hovedsageligt netværksmøder samt enten genogrammer eller netværkskort. Enkelte af socialrådgiverne lægger i stedet særligt vægt på deres mavefornemmelse. Én af socialrådgiverne beskriver det på følgende vis:

"Jeg synes også nogle gange, at man bruger sin intuition... og sin mavefornemmelse, og det er jo ikke noget, som sådan kan skrives ned".

(Socialrådgiver, 27 år, kvinde).

Informanten udtaler sig på baggrund af sine erfaringer med anbringelser i praksis. Erfaringen kan bygge på, at informanten ofte bruger sin mavefornemmelse frem for at anvende arbejdsmetoder, når der skal findes et egnet anbringelsessted.

I modsætning hertil mener den ene af netværkskonsulenterne, at det er vigtigere at benytte relevante arbejdsmetoder i anbringelsessager frem for at anvende sin mavefornemmelse.

Netværkskonsulenten beskriver det med et eksempel fra praksis:

"...jeg kan ikke handle på fornemmelser... Selvfølgelig er man dygtig til at stole på sine fornemmelser, og man bliver dygtigere til at spotte nogle ting, men det drejer sig om en hel families liv... Der kan jeg ikke bare handle".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler ud fra sin erfaring med anbringelser i praksis. Erfaringen kan bygge på, at det ofte er bedre at bruge mere tid på at skabe et grundlæggende fundament for en anbringelse frem for at træffe hurtige afgørelser ud fra fornemmelser.

På baggrund heraf kan det udledes, at den socialfaglige tilgang til arbejdet er meget forskellig mellem netværkskonsulenterne og socialrådgiverne. Netværkskonsulenterne anvender overvejende netværksinddragende arbejdsmetoder, mens socialrådgiverne oftere anvender deres mavefornemmelser.

Delkonklusion

Samlet set kan det konkluderes, at anbringelsesopgaverne er fordelt mellem socialrådgiverne og familieplejekonsulenterne. Opdelingen medfører, at socialrådgiverne kan have tendens til at overlevere ansvaret om at finde egnede anbringelsessteder til familieplejekonsulenterne.

I to af de kommuner, hvor socialrådgiverne er ansat anvendes ICS som den grundlæggende arbejdsmetode, mens den tredje kommune er i gang med at implementere Signs of Safety. Adspurgt er der kun enkelte af socialrådgiverne, der indimellem afdækker netværket. De socialrådgivere, der afdækker netværket, kommer fra to forskellige kommuner, der ikke tager afsæt i den samme arbejdsmetode. Det vurderes derfor, at det er socialrådgivernes anvendelse af arbejdsmetoderne, der har betydning for, om de får afdækket netværket. Derudover effektuerer socialrådgiverne oftest netværksanbringelser, når familierne selv peger på nogle resourcepersoner i netværket. Det er derfor ofte familierne, der har styringen over iværksættelsen af netværksanbringelser frem for kommunen selv.

Fælles for netværkskonsulenternes arbejde er, at de afdækker netværket ved hjælp af netværksmøder og genogrammer eller netværkskort. Selvom netværkskonsulenterne tager udgangspunkt i de samme arbejdsmetoder, anvender de metoderne på forskellig vis. Fordelene ved netværksmøder er blandt andet, at familien selv er med til at afdække netværket, og at flere parter kan informeres på samme tid. Fordelene er ligeledes, at sagsbehandlerne får indsigt i den sociale interaktion i familierne, samt at personer i netværket kan blive inspireret af hinandens arbejdsopgaver. Fordelen ved genogrammer og netværkskort er derimod, at de hjælper med at give et bredere billede samt at definere resourcepersoner i netværket.

Netværkskonsulenterne anvender hovedsageligt netværksinddragende arbejdsmetoder, når der skal iværksettes en anbringelse, mens socialrådgiverne ofte lægger vægt på deres mavefornemmelse. I modsætning til socialrådgiverne afdækker netværkskonsulenterne ofte netværket forud for en anbringelse. På baggrund heraf iværksetter socialrådgiverne oftest netværksanbringelser, hvis der er synlige resourcepersoner i netværket på forhånd.

6.4 Analysedel 4

Hvilke fordele og ulemper er der for socialrådgiverne i arbejdet med netværksanbringelser, og hvordan påvirker det deres valg af anbringelsesform?

Ud fra de organisatoriske rammer har jeg valgt at fokusere på, hvilken betydning netværksanbringelser har for socialrådgiverens arbejde i praksis. På baggrund af min tidligere analyse ønsker jeg at undersøge, hvad der er årsagen til, at det kun er få af socialrådgiverne, der afdækker netværket, samt at socialrådgiverne ofte iværksætter netværksanbringelser, når der er synlige ressourcepersoner i netværket. Efterfølgende vil jeg belyse, hvilke fordele og ulemper der er i socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser. Under min analyse af dette blev jeg opmærksom på at krydspresset i socialrådgivernes arbejde, socialrådgivernes stigmatisering og fokus på netværket, samt støttefunktioner kan have en særlig betydning for deres valg af anbringelsesform. Jeg har valgt at fokusere på socialrådgivernes arbejde, da jeg i min tredje analysedel fandt frem til, at det er socialrådgiverne, der har beslutningskompetencen til at træffe afgørelser om anbringelser. Analysedelen tager udgangspunkt i informanternes udsagn fra de semistrukturerede interviews, som jeg har sammenholdt med forskningsresultater og teori. Det teoretiske grundlag tager afsæt i Lipskys teori om afværgemekanismer og Goffmans stigmatiseringsteori. Jeg har valgt at anvende disse teorier, da de begge kan hjælpe mig med at belyse forskellige årsager til socialrådgivernes handletendenser i praksis.

Fordele

Informanterne er enige om, at der er flere fordele for socialrådgiverne ved at arbejde med netværksanbringelser, men de lægger vægt på forskellige faktorer. Socialrådgiverne mener, at der kan opstå et tættere samarbejde med netværksplejeforældrene, og at det kan være lettere at samarbejde med netværksplejeforældrene og de biologiske forældre på samme tid. Én af socialrådgiverne belyser det således:

"... i forhold til samarbejdet tænker jeg, at der kan være et tættere og måske mere gnidningsfrit samarbejde, fordi at parterne kender hinanden. Så hvis der skal laves møder eller noget, er det nemmere at få stablet på benene".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring om planlægning af møder med forskellige parter. Erfaringen kan bygge på, at det kan være nemmere for at planlægge møder i netværksanbringelser, fordi netværksplejeforældrene og de biologiske forældre kender hinanden på forhånd.

En anden fordel ved socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser er, at der kan være bedre mulighed for en hjemgivelse på sigt. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Det er nok det med, at man har barnet i miljøet på en helt anden måde. Man har ikke lavet så voldsomt et brud. Så det arbejde, der skal laves hen mod en hjemgivelse, bliver nok lettere. (Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om hjemgivelser. Forforståelsen kan bygge på, at det kan være lettere at foretage en hjemgivelse i netværksanbringelser, hvor barnet ofte er tæt knyttet de biologiske forældre, frem for i andre anbringelsesformer hvor barnet kan føle sig adskilt fra sin familie. Derudover medfører hjemgivelser ofte den fordel for socialrådgiveren, at der bliver mindre arbejde i sagen.

Socialrådgiverne mener også, at forarbejdet i netværksanbringelser kan være mindre krævende, fordi der ofte er synlige ressourcepersoner i netværket på forhånd. Af samme årsag skal socialrådgiverne sjældent bruge tid på at finde egnede anbringelsessteder, hvilket de ofte skal ved andre anbringelsesformer. Én af socialrådgiverne beskriver fordelene således:

"...det har da helt klart været en fordel til at starte med, at man ligesom kunne trække på det private netværk, frem for at skulle ud og finde en passende plejefamilie."

(Socialrådgiver, 27 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med at finde egnede anbringelsessteder. Erfaringen kan bygge på, at det ofte kan være en længerevarende proces at finde et egnet anbringelsessted, der kan opfylde barnets behov.

I relation hertil fremgår det i AKF's rapport om netværksanbringelser, at det er en fordel for socialrådgiverne, at der ofte anvendes tilgængelige ressourcepersoner i netværksanbringelser (AKF 2011: 45). Rapporten lægger dog ikke vægt på at forklare fordelene for socialrådgiverne yderligere.

En anden fordel for socialrådgiverne er, at der kan være mindre risiko for sammenbrud i netværksanbringelser, da netværksplejeforældrene ofte er mere rummelige overfor barnet.

Én af socialrådgiverne beskriver det på følgende vis:

"... jeg tror ikke helt på samme måde, at der er sammenbrud i netværksanbringelser, fordi jeg tror, hvis barnet skejer ud, så tror jeg ikke, at man ville sige fra på samme måde, som en plejefamilie ville gøre. Jeg tror, man rummer barnets vanskeligheder på en anden måde, fordi man er en familie".

(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informantens udsagn bygger på en forforståelse om tolerance. Forforståelsen kan tage afsæt i, at netværksplejeforældrene har lettere ved at rumme barnets vanskeligheder, fordi de har opbygget en relation til barnet i forvejen. Derudover kan forforståelsen bygge på, at netværksplejefamilien kender barnets historie, og at de derfor ofte kender årsagen til barnets reaktion. I forlængelse heraf fremgår det både i svensk og international forskning, at der er reduceret risiko for uplanlagte sammenbrud i netværksanbringelser (AKF 2011: 46).

Netværkskonsulenterne mener derimod, at fordelene for socialrådgiverne er, at de har et tæt samarbejde med netværkskonsulenterne i deres egne afdelinger. Netværkskonsulenterne mener, at de er tættere på socialrådgiverne end familieplejekonsulenterne, og at de indimellem varetager opgaver for socialrådgiverne, som familieplejekonsulenterne ikke har mulighed for. Én af netværkskonsulenterne udtaler det på følgende vis:

"Der er også en netværksplejekonsulent, der er inde over.... Så der vil være en hyppigere opfølgning på netværksplejefamilier, end der vil være på en døgninstitution eller i en plejefamilie... Og det gør bare samarbejdet en lille smule vanskeligere, fordi de sidder ude. Hvorimod vi er forankret i samme hus, og der er et andet informationsflow".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig på baggrund af sin erfaring med anbringelser i praksis. Erfaringen kan bygge på, at familieplejekonsulenterne kun varetager de lovpligtige tilsyn, mens netværkskonsulenternes fører flere regelmæssige tilsyn. I forbindelse hermed viser forskningsresultater, at et godt anbringelsesforløb hænger sammen med en løbende dialog mellem plejeforældre og kommunen (Ankestyrelsen 2014b: 13).

Derudover kan erfaringen bygge på, at den fysiske placering af netværkskonsulenterne og familieplejekonsulenterne har betydning for omfanget af information. I modsætning til

familieplejekonsulenterne er netværkskonsulenterne placeret i samme bygning som socialrådgiverne, og de har derfor mulighed for at udveksle mere løbende information.

Netværkskonsulenterne mener ligeledes, at netværksplejeforældrene for det meste er meget tillidsfulde, og at socialrådgiverne derfor ofte får langt flere informationer end ved andre anbringelsesformer. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Altså de er utrolig tillidsfulde overfor os. Så vi får hurtigt et rum med dem, hvor vi kan snakke med dem om rigtig meget og rigtig mange ting... Adgangen til oplysninger er kortere, og man får flere oplysninger, fordi man får fra flere. Man får både fra netværksfamilien, man får fra barnet, man får fra plejefamilien eller fra os".

(Netværkskonsulent, socialpædagog, 55 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra af sin erfaring med samtaler i plejefamilier. Erfaringen kan bygge på, at netværksplejefamilierne ofte er mere åbne overfor kommunen end andre plejefamilier. Årsagen kan være, at de ikke får løn for at varetage rollen som netværksplejeforældre, og at de derfor ikke føler, at de skal leve op til samme kriterier som almindelige plejefamilier.

Derudover mener netværkskonsulenterne, at socialrådgiverne også kan opnå en faglig tilfredsstillelse i deres arbejde med netværksanbringelser. Den faglige tilfredsstillelse kan forekomme, hvis socialrådgiverne oplever, at netværksanbringelserne er velfungerende på baggrund af socialrådgivernes eget arbejde. Netværkskonsulenterne mener ligeledes, at socialrådgiverne kan opnå et højere socialfagligt niveau i deres arbejde med netværksanbringelser frem for andre anbringelsesformer. Det beskrives således:

"Jeg tænker også, der kan være en gevinst i det for en myndighedssagsbehandler, fordi ens faglighed bliver bragt meget mere i spil på det socialfaglige, og det man måske har taget en uddannelse omkring, og det man har en ideologi omkring i sit professionelle virke...".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig på baggrund af sin forforståelse om socialfagligt arbejde.

Forforståelsen kan tage afsæt i, at socialrådgiverne ofte bliver stillet overfor større dilemmaer i arbejdet med netværksanbringelser end i andre anbringelsesformer. Når socialrådgiverne skal træffe afgørelser om komplekse problemstillinger, kan de samtidig få styrket deres faglige niveau. I relation hertil belyses det ligeledes i AKF's rapport om netværksanbringelser,

at socialrådgiverne bliver udfordret i deres faglighed. Rapporten fremhæver blandt andet, at socialrådgiverne får trænet deres socialfaglige vurderinger, når de skal inddrage netværket i deres arbejde (AKF 2011: 26).

Samlet set mener socialrådgiverne, at fordelene ved netværksanbringelser er, at der er bedre mulighed for en hjemgivelse, og at de ofte har et tæt samarbejde med netværksplejefamilien. De mener ligeledes, at forarbejdet kan være mindre krævende, og at der er mindre risiko for sammenbrud. Netværkskonsulenterne mener derimod, at fordelene for socialrådgiverne er, at de har et tæt samarbejde med netværkskonsulenterne, og at de har mulighed for at opnå en faglig tilfredsstillelse i deres arbejde. Derudover mener netværkskonsulenterne, at socialrådgiverne får mere information i sager med netværksanbringelser frem for i andre anbringelsesformer.

Ulemper

Informanterne er enige om, at ulempen ved socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser er, at sagerne er tidskrævende. Dog lægger netværkskonsulenterne og socialrådgiverne fokus på forskellige årsager hertil.

Flere af socialrådgiverne mener, at netværksanbringelser kan være mere tidskrævende, fordi der ofte opstår interne konflikter mellem netværksplejeforældrene og de biologiske forældre. De interne konflikter kan medføre flere arbejdsopgaver for socialrådgiverne, og sagerne kan derfor kræve mere af socialrådgivernes tid end andre anbringelsesformer. Én af informanterne beskriver ulempen ved de interne konflikter med et eksempel fra praksis:

"Jeg har en pige, der er ca. et år, hvor moren har borderline... moster og onkel, som har barnet boende... og den biologiske mormor deres kontakt, den er røget sådan fra hindanden. Så nu arbejder vi på det. Så når der er familiesammenkomster. Altså det er fandeme ikke nemt. Vi skal sidde og planlægge en helt masse om, hvem der henter og bringer og hold da kæft".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler ud fra sin erfaring med planlægning af samvær i netværksanbringelser. Erfaringen kan bygge på, at de professionelle ofte skal agere som mellemed mellem netværksplejeforældre og de biologiske forældre, hvis der opstår interne konflikter mellem

parterne. Erfaringen kan ligeledes bygge på, at de professionelle omsorgspersoner kan have lettere ved at løse problemer med de biologiske forældre, fordi de får penge for at udføre opgaven, og fordi de ikke har følelser på spil.

Forskningen viser, at etablering af samværet mellem de biologiske forældre og netværksplejefamilien kan være det sværeste for socialrådgiverne i arbejdet med netværksanbringelser. Derudover viser forskningen, at det kan være særlig vanskeligt med netværksanbringelser i slægten, da barnet forbliver i relationer, hvor der kan være stærke følelser på spil (AKF 2011: 48).

Som anført i min første delanalyse mener socialrådgiverne, at det kan være en ulempe, at de ikke kan stille samme krav til netværksplejeforældrene som til de professionelle plejefamilier. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Man har jo ikke ansat nogle til opgaven på samme måde. Så derfor er man heller ikke i den samme arbejdsgiverrolle, hvor man kan sige, jeg vil have, at I arbejder med det... Det kan man godt gøre i en handleplan, men jeg tror, at der er mere tilbøjelighed til, at de har taget et barn ind for at give vedkommende omsorg... Der er jo ikke den samme professionalisme, fordi de ikke er professionelle. Det kan man jo ikke bebrejde dem, men det kan nogle gange være frustrerende".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om netværksplejeforældrenes rolle. Forforståelsen kan bygge på, at netværksplejeforældrene mangler den autoritære adfærd, som de professionelle omsorgspersoner ofte har. Årsagen hertil kan være, at netværksplejeforældrene ikke får løn for at udføre opgaven, og at de derfor ikke føler sig lige så bundet af handleplanerne, som de professionelle omsorgspersoner.

I relation hertil fremgår det i AKF's rapport om netværksanbringelser, at det kan være vanskeligt for netværksplejeforældre at have en følelsesmæssige distance til de biologiske forældre. Det fremgår det ligeledes, at netværksplejeforældre ikke altid har de faglige forudsætninger, der skal til for at kunne vurdere og handle hensigtsmæssigt i forhold til barnets behov (AKF 2011: 14).

En anden ulempe ved socialrådgivernes arbejde er, at de kan have svært ved at opsige netværksplejeforældrene, hvis netværksplejeforældrene ikke lever op til socialrådgivernes forventninger. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Jeg synes, at det kan være svært, hvis man kan se, at netværksfamilien ikke lever op til de krav, de skal og ligesom opsige dem eller konfrontere dem eller få dem til at gøre ting anderledes... Så skal barnet endnu engang tages væk og svigtes og sådan noget, ikke. Det bliver jo lidt mere farligt, når det er netværket. Ja. Fordi du kan få ødelagt endnu en relation for barnet, ikke".
(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om tilknytning. Forforståelsen kan bygge på, at barnet ofte har en tilknytning til netværksplejefamilien, hvilket kan gøre det svært for socialrådgiveren at opsige netværksplejeforældrene. Årsagen kan være, at socialrådgiverne kan føle, at det er sværere at fjerne barnet fra en netværksplejefamilie, som barnet er knyttet til på forhånd frem for en almindelig plejefamilie.

I relation hertil beskrives det i AKF's rapport om netværksanbringelser, at ét af de største dilemmaer for socialrådgiveren er, at netværksplejefamilierne ikke besidder de samme faglige kvalifikationer som andre plejefamilier, men at de derimod har en kærlighed til barnet (AKF 2011: 47).

Derudover mener socialrådgiverne, at der i netværksanbringelser er risiko for, at der udveksles information mellem netværksplejeforældrene og de biologiske forældre, som socialrådgiverne ikke er bekendt med. Det beskrives således:

"...der kan ske meget bag rådgiverens ryg, som man ikke lige får af vide, fordi det er en netværksanbringelse. Jeg tænker også, at plejefamilien informerer måske ikke om alt og har måske større tendens til at være i dialog med forældrene og lade dem komme forbi en halv time her og der... Så jeg tænker, at der er meget dér, man som rådgiver går glip af, hvor hvis det havde været en anden anbringelse, så ville man få besked om det".
(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Som en parallel hertil er der ifølge forskningen risiko for, at der skabes alliancer mellem netværksplejeforældrene og de biologiske forældre, som kan besværliggøre socialrådgiverens arbejde med at varetage barnets behov (AKF 2011: 14).

I modsætning til socialrådgiverne lægger netværkskonsulenterne vægt på, at lovgivningen er den mest tidskrævende faktor for socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser.

Netværkskonsulenterne mener, at der er flere af socialrådgiverne, der ikke har kendskab til lovgivningen indenfor netværksområdet. De mener derfor, at det kan være tidskrævende for socialrådgiverne at sætte sig ind i paragrafferne, hver gang de skal træffe afgørelser i sager med netværksanbringelser. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Og en udfordring har også været manglende kendskab til netværkslovgivningen. Det kan jo hurtigt blive en konflikt. Det kan du rent faktisk søge, nej det kan du ikke. Altså jo det kan du rent faktisk godt efter konkret vurdering. Altså det har været udfordrende".

(Netværkskonsulent, socialpædagog, 55 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med socialrådgivernes kendskab til lovgivningen. Erfaringen kan bygge på, at informanten flere gange har oplevet, at socialrådgiverne har givet afslag til en ansøgning på forhånd, som netværksplejeforældrene var berettiget til at søge.

Derudover beskriver flere af netværkskonsulenterne, at netværksanbringelser er mere tidskrævende, da socialrådgiverne skal foretage en konkret vurdering ud fra hver enkelt ansøgning. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Det skal være udgiftsneutralt for en netværksplejefamilie, og barnet skal leve på samme vilkår som den øvrige del af familien. Det er svært at måle præcist, når de så kommer og søger om et eller andet. Så der kan komme mange flere ansøgninger, og de kan klage over ansøgningerne".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

I relation hertil viser forskningen, at der er et økonomisk dilemma ved netværksanbringelser. Dilemmaet tager afsæt i, at netværksplejeforældrene ikke modtager løn for opgaven. Fordelen herved er, at barnet i højere grad vil opnå følelsen af, at netværksplejeforældrene har påtaget sig opgaven på baggrund af tilknytningen til barnet. Ulempen for socialrådgiverne er derimod, at netværksplejefamilierne skal holdes udgiftsneutrale, hvilket kan medføre, at socialrådgiverne skal træffe langt flere skønsmæssige afgørelser (AKF 2011: 40-42).

Derudover mener flere af netværkskonsulenterne, at det kan være tidskrævende for socialrådgiverne at afdække netværket. Årsagen er, at de biologiske forældre ofte afviser, at der er tilgængelige ressourcepersoner i netværket. Det beskrives således:

"Altså der er nogle, der afviser én på det og siger, der er ikke nogle. I kan lige så godt glemme det. I finder aldrig nogle... i de fleste tilfælde, der finder man faktisk nogle. Det synes jeg nogle gange er en udfordring, at de nærmest lukker den ned".

(Netværkskonsulent, pædagog, 43 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med afdækningen af netværket. Erfaringen bygger på, at forældrene ofte afviser direkte spørgsmål om eksisterende ressourcepersoner i netværket. Én af årsagerne kan være, at netværksbegrebet kan virke for abstrakt for forældrene. I AKF's rapport om netværksanbringelser fremgår det ligeledes, at de biologiske forældre indimellem afviser en inddragelse af netværket. På baggrund heraf kan de biologiske forældrene indimellem være med til at vanskeliggøre socialrådgivernes arbejde med at afdække ressourcerne i netværket (AFK 2011: 25).

Flere af netværkskonsulenterne mener ligeledes, at opstartsforløbet i netværksanbringelser kan være omfattende for socialrådgiverne. Én af netværkskonsulenterne beskriver det med et eksempel fra praksis:

"Jeg har så en familie... dengang barnet blev anbragt... vi holdte 19 møder samlet set... Der var 19 møder, fordi morfaren var imod.. at hans barnebarn skulle hos farmor og farfar... det handlede om, at han ikke kunne lide farmor".

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om et godt anbringelsesforløb. Forforståelsen kan bygge på, at det er vigtigt, at familien får en forståelse af beslutningen om en anbringelse i netværket, for at anbringelsen bliver vellykket. I relation hertil viser forskningen, at en grundig afdækning af barnets og resten af familiens holdning til netværksanbringelsen, skaber de bedste forudsætninger for et stabilt og succesfuldt anbringelsesforløb (AFK 2011: 12).

Informanterne er enige om, at ulempen for socialrådgiverens arbejde med netværksanbringelser er, at sagerne er tidskrævende. Socialrådgiverne mener, at det kan være sværere at opsigte netværksplejeforældre, at der er risiko for, at information går tabt, og at socialrådgiverne ikke kan stille de samme krav til netværksplejeforældrene som til andre professionelle omsorgspersoner. Netværkskonsulenterne mener derimod, at socialrådgiverne mangler kendskab til lovgivningen, og at socialrådgiverne ofte skal foretage konkrete

vurderinger i sagerne. Netværkskonsulenterne mener ligeledes, at afdækning af netværket og opstartsforløbet kan være omfattende for socialrådgiverne.

Krydspres

Under udarbejdelsen af min analyse, har jeg fundet frem til, at der er et særligt krydspres ved netværksanbringelser. Dilemmaet tager afsæt i, at de bedste forudsætninger for en netværksanbringelse skabes på baggrund af en grundig afdækning af netværket.

Socialrådgivernes arbejdspress medfører dog, at det ikke er muligt for dem at efterkomme dette. Én af netværkskonsulenterne beskriver krydspreset med et eksempel fra praksis: *"Så kom der nogle.. og sagde til mig, om ikke jeg hurtigt kunne blive færdig med at afklare, om barnet skulle hos farmor og farfar. Så sagde jeg, det kan jeg ikke hurtigt. Men har du ikke en fornemmelse, jo men jeg kan ikke handle på fornemmelser... det drejer sig om en hel families liv. Der kan jeg ikke bare handle, altså så travlt har vi heller ikke. På den måde bliver man nogle gange ramt af, at nu skal det gå hurtigt..."*

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig på baggrund af sin forforståelse om anbringelsesforløb.

Forforståelsen kan bygge på, at det er vigtigt at skabe en grundig afdækning af netværket for at opnå en vellykket anbringelse. Årsagen hertil kan være, at forhastede beslutninger i værste fald kan ende med et sammenbrud i anbringelsen.

I forlængelse af ovenstående har den amerikanske politolog, Michael Lipsky, udviklet en teori om afværgemekanismer. Teorien tager afsæt i, hvilken adfærd frontlinjemedarbejderne anvender til at håndtere krydspreset i deres daglige arbejde. Afværgemekanismerne kan inddeles i fire kategorier, hvorfra jeg vil tage udgangspunkt i standardløsninger, der hører under automatisering af service/aktivitet (Nielsen 2011: 339-340).

I forbindelse hermed beskriver én af socialrådgiverne, hvordan de håndterer implementeringen af en ny arbejdsmetode i afdelingen:

"Vi er i gang med at implementere sos-metoden, som der jo tilstræber afdækning af netværket, men implementeringen af den metode stemmer ikke helt overens med vores sagstal. Så de ting de rigtig gerne vil have, at vi gør, det er umuligt for os at nå, og der er det jo så, man vælger de lidt nemmere metoder... Så gør vi som vi plejer... Også kan vi ikke nå at afdække netværk og være ude

og være forebyggende og alle de her ting”.

(Socialrådgiver, 28 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin erfaring med anvendelse af nye arbejdsmetoder. Erfaringen bygger på, at socialrådgiverne ofte vælger at benytte de gamle vaner frem for at anvende de nye arbejdsmetoder. Årsagen kan være, at socialrådgiverne har et stort arbejdspress, og at de derfor ikke har overskud til at sætte sig ind i de nye arbejdsmetoder.

Socialrådgiverne har som udgangspunkt intentioner om at anvende de netværksinddragende arbejdsmetoder, da socialrådgiverne mener, at arbejdsmetoderne skaber gode

forudsætninger for et anbringelsesforløb. Én af socialrådgiverne beskriver det således:

”Jeg tænker egentlig, at vi ser ret positivt på det og har det for øje, når det er, vi tænker anbringelse. Desværre så tror jeg sjældent, at det i praksis ender med at blive sådan, selvom vi har de tanker. Det tror jeg ofte hænger sammen med, at så har familien ikke det netværk, der skal til, eller så tror jeg måske, at der har været en tendens til at vælge plejefamilier... Så selvom... de fleste af os kan se det som en stor fordel også for barnet. Så tror jeg desværre ikke, at det er det reelle billede”.

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig på baggrund af sin erfaring med at opnå de ønskede mål i arbejdet. Erfaringen bygger på, at socialrådgiverne ofte er positivt indstillede i forhold til afdækning af netværket, men at de sjældent får praktiseret det i deres daglige arbejde. Årsagen kan være, at socialrådgiverne ofte har et stort arbejdspress, hvilket kan medføre, at socialrådgiverne undlader at foretage en grundig undersøgelse af muligheden for en anbringelse i netværket.

Ved at sammenholde ovenstående citater med Lipskys teori kan det udledes, at socialrådgiverne ofte anvender standardløsninger som afværgemekanisme i deres daglige arbejde. På trods af socialrådgivernes positive indstilling til netværksanbringelser og deres intentioner om at inddrage arbejdsmetoderne, formår de ikke at realisere det i praksis. Årsagen hertil kan være, at socialrådgiverne ikke føler, at de har ressourcer til at anvende de netværksinddragende arbejdsmetoder i praksis. Dette kan skyldes, at socialrådgiverne oplever et krydspres i deres arbejde, da de skal anvende de netværksinddragende metoder samtidig med, at de skal overholde de lovpligtige tidsfrister i praksis. I relation hertil fremgår det i Servicelovens § 47, at det skal overvejes, hvordan der kan ske en systematisk inddragelse

af familien og netværket (Servicelovens § 47 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Ifølge lovgivningen har socialrådgiverne frit handlerum til, hvordan de vælger at inddrage netværket i praksis. I Serviceloven er der angivet flere forskellige tidsfrister på sagsbehandlingen, som socialrådgiverne ligeledes skal overholde. For at overleve krydspresset vælger socialrådgiverne derfor ofte at anvende standardløsninger i form af *"de lidt nemmere metoder"* og *"en tendens til at vælge plejefamilier"*, som er beskrevet i de anførte citater.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at socialrådgiverne ofte vælger at anvende standardløsninger frem for netværksinddragende arbejdsmetoder. Årsagen kan være, at socialrådgivernes arbejdspress medfører, at de ikke har mulighed for at efterkomme deres intentioner om at afdække netværket i anbringelsessagerne.

Stigmatisering

For at undersøge begrænsningen af netværksanbringelser nærmere har jeg valgt at spørge informanterne om, hvad de selv mener, der er årsagen til det begrænsede antal af netværksanbringelser. Informanterne er enige om, at én af årsagerne kan være, at socialrådgiverne ofte stigmatiserer netværket ud fra de biologiske forældres manglende kompetencer. Informanterne mener ligeledes, at socialrådgiverne har tendens til at stigmatisere netværket indenfor samme kategori som forældrene. Socialrådgivernes fordomme kan relateres til Goffmans stigmatiseringsteori. Teorien tager udgangspunkt i, at de professionelle stigmatiserer borgerne på baggrund af systemets egne kategoriseringer (Järvinen & Mortensen 2002: 20). En af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Der er fordomme. Der er gamle myter om... Den her mormor hun har simpelthen opfostret en alkohol-datter, en narkoman-søn og noget, der er værre. Så hvad er hendes personlige kompetencer som forælder egentlig,... livet er en lang proces, og vi forandrer os gennem hele livet. Altså der kan sidde en mormor, som er gammel alkoholiker. Nu er hun ædru alkoholiker... men nu vil hun simpelthen bare gøre en forskel her".

(Netværkskonsulent, socialpædagog, 55 år, kvinde).

Informanten udtaler sig på baggrund af sin forforståelse om stigmatisering af borgere.

Forforståelsen bygger på, at socialrådgiverne kan have tendens til at stigmatisere borgerne ud

fra deres personlige kompetencer. Borgerne kan derfor blive stigmatiseret som afvigere, hvis de ikke lever op til forventningerne fra systemet.

Ud fra stigmatiseringsteorien vil medlemmer af samme gruppe definere hinanden som repræsentanter heraf. På baggrund af dette vil et medlem, der omgås repræsentanter fra andre kategorier bryde ud af deres egen lukkede kreds og i stedet blive sammenlignet med resten af gruppen (Goffmann 1975: 42). Én af socialrådgiverne beskriver det således:

"Jeg tror, at det er fordi, at man tænker, at det er for tæt på det, som barnet kommer fra. Jeg tror måske, at man nogle gange har en tendens til at se forældrene og måske deres vanskeligheder... misbrug eller hvad det kan være, og få det lagt sådan ind i en familietendens. Så man egentlig ikke ser ressourcerne".

(Socialrådgiver, 35 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af gruppestigmatisering. Forforståelsen bygger på, at socialrådgiverne kan have tendens til at dømme familiemedlemmerne ud fra forældrenes egne problemstillinger. Det betyder, at hvis forældrene har et alkoholmisbrug, så kan socialrådgiverne ofte have tendens til at tillægge resten af familiemedlemmerne den samme problematik.

Ud fra stigmatiseringsteorien defineres den stigmatiserede som moralsk mindreværdig, hvilket skaber en "moralisk karriere" for den stigmatiserede. Den moralske karriere tager afsæt i, at afvigeren fratages muligheden for at fremstå som et "normalt" individ og dermed også kravet om at blive behandlet som andre "normale individer" (Järvinen & Mortensen 2002: 20). Én af netværkskonsulenterne beskriver det på følgende vis:

"Nogle blokerer måske også på det, fordi de tænker, nå men æblet falder som regel ikke særlig langt fra stammen altså. Når barnet nu er sådan. Det er der jo en årsag til, at så har mor og far nok heller ikke været de bedste forældre en gang. Og det kan jeg jo også godt være enig i".

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af afvigere. Forforståelsen kan tage afsæt i, at socialrådgiverne har tendens til at stigmatisere netværket som afvigere som ud fra forældrenes manglende ressourcer. Hvis personer i netværket stigmatiseres, vil de ikke fremstå som andre "normale borgere", og de vil derfor heller ikke opnå de samme rettigheder. Stigmatiseringen af netværket kan derfor medføre, at socialrådgiverne ikke vil give

personerne i netværket mulighed for at varetage rollen som plejeforældre på lige fod med professionelle omsorgspersoner.

Informanternes udsagn om stigmatisering er dog ikke i overensstemmelse med deres tidligere besvarelser til vignetten. I vignetundersøgelsen mente informanterne, at forældres alkoholmisbrug ikke havde betydning for, om de ville vælge at iværksætte en anbringelse i netværket. Uoverensstemmelsen kan muligvis skyldes, at der i vignetten er angivet ressourcepersoner i netværket på forhånd. Det er derfor uvist, om informanterne ville tildele forældrenes alkoholmisbrug en betydning, hvis bedsteforældrene ikke var angivet som ressourcepersoner i vignetten.

Ved at sammenholde informanternes udsagn med Goffmans stigmatiseringsteori kan det udledes, at socialrådgiverne kan have tendens til at stigmatisere netværket som afvigere ud fra forældrenes manglende ressourcer. Stigmatiseringen af netværket kan i værste fald medføre, at ressourcepersoner i netværket ikke får mulighed for at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Netværksfokus

Ved at undersøge begrænsningen af netværksanbringelser yderligere har jeg i mit datamateriale fundet frem til, at der er en stor forskel i de professionelles fokus på netværket. Under mine interviews har jeg spurgt informanterne om, hvad de selv mener, der er årsagen til det begrænsede antal af netværksanbringelser i Danmark. I forbindelse hermed nævner flere af netværkskonsulenterne, at deres funktion som netværkskonsulent har stor betydning for antallet af netværksanbringelser. Netværkskonsulenterne mener, at der er kommet mere fokus på netværket, efter Københavns Kommune har ansat netværkskonsulenter til at varetage arbejdsopgaverne omkring inddragelse af netværket. Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Altså jeg synes, at man skulle bruge nogle, der var gode til det. Altså jeg bruger også en mekaniker til min bil. Jeg bruger ikke mig selv, for så kan den ikke køre... Det er da også bedre for mit barn i princippet, hvis jeg står og reparerer min cykel sammen med det, end jeg sender den til cykelsmeden. Men hvis der er noget, jeg ikke kan, så skal den til cykelsmeden. Kunsten er

at finde ud af, hvornår det er det ene, og hvornår det er det andet”.

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af professionalisme. Forforståelsen kan bygge på, at netværkskonsulenterne er specialiserede indenfor netværksområdet, og at de derfor bedre kan hjælpe socialrådgiverne med at afdække netværket.

Derudover nævner flere af netværkskonsulenterne, at en anden årsag til det begrænsede antal af netværksanbringelser kan være, at socialrådgiverne ikke har interesse i at anvende netværket. Den ene af netværkskonsulenterne beskriver det således:

”...de mangler nysgerrighed for at få det belyst tilstrækkeligt i forhold til at træffe et kvalificeret grundlag for, om barnet skal være der, eller ikke skal være der”.

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om socialrådgivernes interesse.

Forforståelsen kan bygge på, at socialrådgiverne er mere optagede af deres andre arbejdsopgaver frem for at afdække netværket. I forbindelse hermed nævner en af netværkskonsulenterne, at socialrådgiverne skal have en interesse i at afdække netværket, hvis det skal realiseres i praksis. Netværkskonsulenten beskriver det således:

”...det skal ikke kun forstås som et lovkrav om, at det skal vi... jeg synes ikke, at det er nogen fed idé. Så afdækker man det ikke ordentligt... Så holder man ikke fast i den proces, og gør det ordentligt. Så signalerer man også noget andet”.

(Netværkskonsulent, pædagog, 62 år, mand).

Her udtaler informanten sig derimod ud fra sin forforståelse om påtvungne arbejdsopgaver. Forforståelsen kan bygge på, at socialrådgiverne sjældent foretager en grundig afdækning af netværket, hvis det er en påtvunget opgave. Forforståelsen kan ligeledes bygge på, at socialrådgiverne først udfører deres arbejdsopgaver grundigt, når de har en oprigtig interesse heri.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at netværkskonsulenterne mener, at de har et større fokus på netværket end socialrådgiverne, og at de anser dem selv som kompetente indenfor netværksområdet. Derudover mener netværkskonsulenterne, at socialrådgiverne mangler interesse indenfor netværksområdet. Ved at sammenholde ovenstående med den tidligere analyse kan det antages, at socialrådgiverne ikke har de nødvendige ressourcer til at afdække

netværket. I modsætning hertil er netværkskonsulenterne ansat i en specialfunktion, som giver dem flere ressourcer til at afdække netværket i dybden.

Støtteforanstaltninger

Ud fra min undersøgelse af de professionelles fokus på netværket er jeg kommet frem til, at støtteforanstaltninger har en stor betydning for iværksættelsen af anbringelser i netværket. Selvom jeg ikke har spurgt informanterne direkte, om de anvender andre foranstaltninger sideløbende med netværksanbringelser, er jeg alligevel blevet opmærksom på en væsentlig forskel i de professionelles arbejde. Under mine interviews var der flere af netværkskonsulenterne, der lagde særligt vægt på, at de ofte iværksatte andre foranstaltninger jf. Servicelovens § 52, stk. 3 sideløbende med anbringelser i netværket (Servicelovens § 52 stk. 3 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015). Én af netværkskonsulenterne beskriver det således:

"Og der er det jo så vores opgave at støtte bedst muligt op om det. Og det kan være med alt muligt. Altså jeg tænker jo, at en netværksanbringelse jo ikke nødvendigvis behøver at være en netværksanbringelse alene. Vi kan sagtens foranstalte rundt om en netværksplejefamilie. Det mener jeg også, at vi skal gøre i langt højere grad, fordi de er ikke professionelle. De er bare familier."

(Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om, at netværksplejefamilier er almindelige familier. Forforståelsen kan bygge på, at netværksplejefamilier kan have behov for sideløbende foranstaltninger til at løse deres problematikker på samme vis som almindelige familier. Årsagen kan være, at netværksplejefamilier ikke er professionelle, og at de derfor ikke har samme redskaber at arbejde ud fra som professionelle omsorgspersoner.

I modsætning hertil nævner ingen af socialrådgiverne, at de iværksætter foranstaltninger sideløbende med anbringelserne i netværket. Socialrådgiverne nævner oftere risikoen ved at iværksætte anbringelser i netværket. Én af socialrådgiverne skildrer det på følgende måde:

"Altså dilemmaet er jo også, hvad hvis de heller ikke kan... Så skal barnet endnu engang tages væk og svigtes og sådan noget ikke. Det bliver jo lidt mere farligt, når det er netværket. Fordi du

kan få ødelagt endnu en relation for barnet, ikke. Fordi så har de heller ikke dem bagefter".
(Socialrådgiver, 33 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse om risiko for sammenbrud i netværksanbringelser. Forforståelsen kan bygge på, at der sjældent er ressourcepersoner i familiernes netværk, der er i stand til at varetage rollen som netværksplejeforældre. Derudover er det ikke kun ødelæggende for barnet, hvis der opstår et sammenbrud i anbringelsen, men at det kan ligeledes medføre en stor arbejdsbyrde for socialrådgiveren. På baggrund heraf kan det antages, at socialrådgiverne hovedsageligt iværksætter anbringelser i netværket, hvis de vurderer, at netværksplejeforældrene er i stand til at varetage opgaven på egen hånd. Én af årsagerne til, at socialrådgiverne sjældent iværksætter sideløbende foranstaltninger med netværksanbringelser kan derfor være, at det hovedsageligt er ressourcestærke familier, der varetager rollen som netværksplejefamilier.

I relation hertil nævnes det ligeledes i AKF's rapport om netværksanbringelser, at netværksplejefamilierne ofte har behov for at modtage ekstra støtte i form af sideløbende foranstaltninger. I rapporten fremgår det endvidere, at slægten sjældent får tildelt de samme ressourcer fra det offentlige som almindelige plejefamilier. Ifølge forskningen er årsagen, at socialrådgiverne ofte tror, at slægtsplejefamilier har færre behov end andre plejefamilier (AKF 2011: 43).

Ved at anvende foranstaltninger sideløbende med netværksanbringelser kan der skabes bedre mulighed for at benytte omsorgspersoner i netværket, som socialrådgiverne ikke umiddelbart ville kvalificere som egnede netværksplejeforældre. Fordelen for barnet er, at det kan blive hos de omsorgspersoner, som barnet er tilknyttet til på forhånd. Samtidig er det en fordel for socialrådgiverne, at der ikke skal bruges ressourcer på at finde et egnet anbringelsessted. Én af netværkskonsulenterne beskriver anvendelsen af støtteforanstaltninger således:

"Jamen det kunne være familiebehandling, det kunne være psykologforløb både til barnet og til netværksplejefamilien. Og hvis man så skulle forgrene det endnu længere ud, så tænker jeg, at man skulle lave en plan for familien, hvor man også får inkluderet nogle af de der dilemmaer, der måske er på spil i relationen mellem netværksplejefamilien og barnets biologiske forældre.

Så får vi ligesom åbnet op for nogle af de der dilemmaer, der måske ligger og buldrer i kulissen". (Netværkskonsulent, pædagog, 41 år, kvinde).

Informanten udtaler sig ud fra sin forforståelse af støtteforanstaltninger. Forforståelsen kan tage afsæt i, at der bliver større mulighed for at iværksætte flere anbringelser i netværket, hvis der iværksættes flere sideløbende foranstaltninger. Årsagen kan være, at der er flere ressourcepersoner i netværket, der får mulighed for at varetage rollen som netværksplejeforældre med støtte fra foranstaltningerne.

Ydermere kan støtteforanstaltningerne reducere den arbejdsbyrde, som socialrådgiverne mener, at anbringelserne i netværket kan medføre. Ved at tilbyde netværksplejeforældrene ekstra supervision, kurser eller familiebehandling, kan netværksplejeforældrene blive bedre klædt på til at varetage opgaven på lige fod med de professionelle omsorgspersoner.

Derudover kan de biologiske forældre inddrages i familiebehandling, hvilket kan medføre, at interne konflikter eventuelt kan blive løst mellem parterne. Støtteforanstaltningerne kan herved aflaste socialrådgiverne, så de ikke skal bruge flere ressourcer på anbringelser i netværket frem for andre anbringelsesformer. Én af netværkskonsulenterne beskriver det med et eksempel fra praksis:

"Der var en netværksplejefamilie, som bestod af et ungt par, der havde et barn på 4 år. De fik en ung teenager på 16 år anbragt hos dem, hvilket de var udfordret i at håndtere. De blev derfor tilbudt at deltage i kurser for forældre med teenagere, hvilket hjalp dem meget".

(Netværkskonsulent, socialrådgiver, 44 år, kvinde).

Ud fra citatet kan det udledes, at støtteforanstaltningerne kan hjælpe netværksplejefamilierne med at løse problematikker, som netværksplejeforældrene mangler viden om eller ikke selv har mulighed for at løse.

Der er derfor mulighed for, at antallet af netværksanbringelser kan øges, hvis der kommer mere fokus på at iværksætte støtteforanstaltninger sideløbende med anbringelser i netværket. De sideløbende foranstaltninger vil være til fordel for barnet, da barnet vil få større mulighed for at blive i sit vante miljø hos omsorgspersoner, som barnet er knyttet til på forhånd. Samtidig kan foranstaltningerne være med til at reducere den arbejdsbyrde, som der er risiko for, at netværksanbringelser kan indebære for socialrådgiverne.

Delkonklusion

Socialrådgiverne mener, at fordelene ved netværksanbringelser blandt andet er, at der er bedre mulighed for en hjemgivelse, og at der ofte er et tæt samarbejde med netværksplejefamilien. Netværkskonsulenterne mener derimod, at fordelene for socialrådgiverne er, at de har et tæt samarbejde med netværkskonsulenterne. Informanterne er enige om, at ulempen for socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser er, at sagerne er tidskrævende. Socialrådgiverne mener blandt andet, at det kan være sværere at opsiges netværksplejeforældre, og at socialrådgiverne ikke kan stille de samme krav til netværksplejeforældrene som til andre professionelle omsorgspersoner. Netværkskonsulenterne mener derimod, at socialrådgiverne mangler kendskab til lovgivningen, og at afdækning af netværket og opstartsforløbet kan være omfattende.

Ud fra ovenstående er jeg kommet frem til, at der er et krydspres i socialrådgivernes arbejde. Dilemmaet tager afsæt i, at de bedste forudsætninger for en netværksanbringelse skabes ved en afdækning af netværket, men at socialrådgiverne sjældent føler, at de har tid til at udføre dette. Af samme årsag vælger socialrådgiverne ofte at anvende standardløsninger frem for netværksinddragende arbejdsmetoder til at håndtere krydspreset i deres arbejde.

Derudover mener informanterne, at én af årsagerne til det begrænsede antal af netværksanbringelser kan være, at socialrådgiverne ofte stigmatiserer netværket. Stigmatiseringen af netværket kan forekomme på baggrund af forældrenes manglende kompetencer, og kan i værste fald medføre, at ressourcepersoner i netværket ikke får mulighed for at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Derudover mener netværkskonsulenterne, at de har et større fokus på netværket end socialrådgiverne, og at socialrådgiverne mangler interesse for netværket. Ud fra tidligere analyse kan årsagen være, at socialrådgiverne ikke har de nødvendige ressourcer til at afdække netværket. Netværkskonsulenternes fokus kan derimod skyldes, at de er ansat i en specialfunktion, som giver dem flere ressourcer til at afdække netværket i dybden.

Ud fra mit datamateriale har jeg ligeledes fundet frem til, at netværkskonsulenterne lægger større vægt på betydningen af støttefunktioner end socialrådgiverne. Én af årsagerne kan

være, at socialrådgiverne overvejende anvender ressourcestærke familier til at varetage opgaven som netværksplejeforældre. Derudover kan støtteforanstaltninger reducere socialrådgivernes arbejdsbyrde og øge muligheden for at iværksætte flere anbringelser i netværket.

7. Konklusion

Specialet undersøger, hvad årsagen er til, at netværksanbringelser ikke i højere grad bliver anvendt i Danmark. For at belyse min problemformulering, har jeg anvendt en kvalitativ vignetundersøgelse, hvor jeg har interviewet fem socialrådgivere og fire netværkskonsulenter, der alle arbejder indenfor anbringelsesområdet. Det empiriske datamateriale understøttes af teori indenfor det sociale område samt forskningsresultater om netværksanbringelser i Danmark og Skandinavien. Analysen er inddelt i fire analysedele, der belyser hvert deres underspørgsmål til problemformuleringen. Først og fremmest har jeg belyst de professionelles holdninger til netværksanbringelser. Ud fra vignetten har jeg derefter undersøgt, om de professionelles holdninger stemmer overens med deres handletendenser i praksis. Ydermere har jeg undersøgt, hvilken rolle de organisatoriske rammer samt socialrådgivernes arbejde har for iværksættelsen af anbringelser i netværket.

I min første delanalyse kan det konkluderes, at informanterne generelt set er positivt indstillet overfor anbringelser i netværket. Fordelen for barnet er, at barnet har en relation til netværksplejeforældrene på forhånd. Ved at sammenholde informanternes udsagn med Erik Allardts velfærdsteori kan det ligeledes konkluderes, at netværksanbringelser generelt set tilgodeser barnets behov. Boligforholdene hos de biologiske forældre er ofte sammenlignelige med boligforholdene i netværksplejefamilierne. Derudover har barnet ofte lettere ved at føle sig elsket, og det har ofte lettere ved at føle sig som en del af netværksplejefamilien.

Informanterne er ligeledes enige i, at relationen samtidig kan udgøre en ulempe ved netværksanbringelser. Relationen mellem netværksplejeforældrene og barnet kan medføre, at det kan være problematisk for netværksplejeforældrene at tage stilling til, hvilken rolle de skal indtage overfor plejebarnet. Derudover kan det være svært for netværksplejeforældrene at sige fra overfor deres egne børn, når de har deres eget barnebarn i pleje. Hvis der opstår

konflikter mellem de biologiske forældre og netværksplejeforældrene, kan dette også påvirke barnet.

Da relationen både kan udgøre en fordel og en ulempe, skaber den et dilemma i netværksanbringelser. Dilemmaet tager afsæt i, at relationen på den ene side kan afstedkomme en vellykket anbringelse, men at den samtidig også kan medføre konflikter eller sammenbrud i anbringelsen.

Ved at sammenholde informanternes udsagn med Lynchs omsorgsteori kan det udledes, at børn, der er anbragt i netværket, i højere grad modtager primær omsorg, end børn der er anbragt i andre anbringelsesformer. Årsagen kan være, at netværksplejeforældrene har etableret en relation til barnet på forhånd, mens de professionelle omsorgspersoner får løn for at drage omsorg for barnet.

I min anden delanalyse kan det konkluderes, at informanternes positive indstilling til netværksanbringelser stemmer overens med deres handletendenser i praksis. Ud fra min vignetundersøgelse kan det udledes, at samtlige af informanterne overvejer at anbringe Signe i netværket. Det er dog uvist, om informanterne ville vælge en anden anbringelsesform, hvis Signes relation til bedsteforældrene ikke var angivet i vignetten.

Socialrådgiverne er enige i, at de vil anbringe Signe hos bedsteforældrene, mens halvdelen af netværkskonsulenterne først vil undersøge, om der er andre egnede ressourcepersoner i netværket. Derudover er informanterne enige i årsagen til at vælge en anbringelse i netværket. Årsagen tager afsæt i, at Signe kan blive i sit nærmiljø, at hun har en god relation til sine bedsteforældre, samt at det er den mindst indgribende form for anbringelse. For at undersøge anbringelsesmulighederne ønsker størstedelen af informanterne at inddrage bedsteforældrene samt at afholde en børnesamtale med Signe. Halvdelen af netværkskonsulenterne ønsker ligeledes at afdække netværket, selvom bedsteforældrene vurderes som egnede til at varetage opgaven som netværksplejeforældre. I modsætning hertil er der kun én af socialrådgiverne, der ønsker at afdække netværket, hvis bedsteforældrene ikke bliver vurderet som egnede til at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Ud fra informanternes besvarelser i vignetten kan det konkluderes, at barnets alder, barnets udadreagerende adfærd og forældrenes alkoholmisbrug ikke har en afgørende betydning for informanternes valg af anbringelsessted. I forbindelse hermed er det kun få af informanterne, der ønsker at undersøge, om bedsteforældrene har et lignende alkoholmisbrug. Derudover kan det konkluderes, at barnet behov for stabilitet og omsorg samt barnets relation til personerne i netværket har betydning for informanternes valg af anbringelsessted.

I min tredje analysedel konkluderes det, at de organisatoriske rammer har stor betydning for iværksættelsen af anbringelser i netværket. De organisatoriske rammer medfører både en forskel mellem socialrådgivernes og netværkskonsulenternes arbejde samt indenfor de enkelte faggrupper. I de afdelinger, hvor socialrådgiverne arbejder, er opgaverne fordelt mellem socialrådgiverne og familieplejekonsulenterne. Opdelingen medfører, at socialrådgiverne kan have tendens til at overlevere ansvaret om at finde egnede anbringelsessteder til familieplejekonsulenterne. Derudover anvendes ICS-metoden som den grundlæggende arbejdsmetode i to af de kommuner, hvor socialrådgiverne er ansat, mens den tredje kommune er i gang med at implementere Signs of Safety. Ydermere er det kun enkelte af socialrådgiverne, der indimellem afdækker netværket. Disse socialrådgivere kommer fra to forskellige kommuner, der ikke tager afsæt i den samme arbejdsmetode. På baggrund heraf kan det udledes, at socialrådgivernes anvendelse af arbejdsmetoderne har betydning for, om de får afdækket netværket i praksis. Derudover effektuerer socialrådgiverne oftest netværksanbringelser, når familierne selv peger på ressourcepersoner i netværket, hvilket kan relateres til betydningen af ressourcepersoner i netværket fra min anden delanalyse.

Netværkskonsulenterne afdækker netværket ved hjælp af netværksmøder og netværkskort eller genogrammer. Selvom Netværkskonsulenterne tager afsæt i samme arbejdsmetoder, anvender de dem på forskellig vis. I modsætning til netværkskonsulenterne er det kun få at socialrådgiverne, der indimellem afdækker netværket. Socialrådgiverne anvender derimod oftere deres mavefornemmelse. I forlængelse heraf iværksætter socialrådgiverne oftest netværksanbringelser, hvis der er synlige ressourcepersoner i netværket på forhånd.

I min fjerde delanalyse konkluderes det, at der både er flere fordele og ulemper ved socialrådgivernes arbejde med netværksanbringelser. På baggrund heraf vurderes det, at der

eksisterer et krydspres i socialrådgivernes arbejde. Krydspreset tager afsæt i, at en grundig afdækning af netværket skaber de bedste forudsætninger for en vellykket anbringelse. På trods af dette føler socialrådgiverne sjældent, at de har tid til at udføre opgaven. Ud fra Lipskys teori om afværgemekanismer kan det udledes, at socialrådgiverne ofte vælger at håndtere krydspreset ved at anvende standardløsninger frem for netværksinddragende arbejdsmetoder.

Derudover kan årsagen til det begrænsede antal af netværksanbringelser skyldes, at socialrådgiverne stigmatiserer netværket. Ud fra Goffmans stigmatiseringsteori kan det udledes, at socialrådgiverne har tendens til at stigmatisere netværket på baggrund af forældrenes manglende kompetencer. Stigmatiseringen af netværket kan i værste fald medføre, at relevante ressourcepersoner i netværket ikke får mulighed for, at varetage rollen som netværksplejeforældre.

Ydermere antager netværkskonsulenterne, at de har et større fokus på området end socialrådgiverne, samt at socialrådgiverne mangler interesse for arbejdet med netværket. I relation til min tidligere analyse, kan det antages, at det kun er få af socialrådgiverne, der afdækker netværket, fordi de ikke har ressourcerne hertil. Netværkskonsulenterne har derimod en specialfunktion, som giver dem flere ressourcer til at fokusere på netværket.

En anden årsag til det begrænsede antal af netværksanbringelser kan være, at socialrådgiverne ikke har fokus på at iværksætte sideløbende foranstaltninger ved netværksanbringelser. Årsagen kan være, at socialrådgiverne ofte anvender ressourcestærke plejefamilier til at varetage opgaven som netværksplejeforældre.

8. Perspektivering

Problemformuleringen i ovenstående speciale er belyst ud fra flere forskellige aspekter i det sociale arbejde, der både omhandler socialrådgivernes holdninger, handletendenser, de organisatoriske rammer samt socialrådgivernes daglige arbejdsvilkår. På baggrund heraf kan det udledes, at det sociale arbejde udspiller sig i en kompleks kontekst, hvor der ofte er flere

forskellige diskurser i spil. Med afsæt heri har jeg gjort mig nogle overvejelser omkring hvilke andre perspektiver, der kunne være interessante at belyse for at undersøge problematikken om netværksanbringelser nærmere.

I undersøgelsen bliver informanterne præsenteret med titel, uddannelse, køn og alder, når de citeres i analysen. Jeg dog frem til, at informanternes forskellige positioner ikke havde den store betydning, da deres besvarelser var meget ensartede. I undersøgelsen er fire af netværkskonsulenterne uddannet pædagoger, mens det kun er én af netværkskonsulenterne, der er uddannet socialrådgiver. Jeg antager derfor, at det kunne være interessant at foretage en nærmere undersøgelse af, om der er forskel på arbejdet i praksis hos de netværkskonsulenter, der er uddannede pædagoger frem for de netværkskonsulenter, der er uddannede socialrådgivere.

I forlængelse heraf kunne det ligeledes være interessant at undersøge, om de professionelles køn har betydning for deres arbejde i praksis. I min undersøgelse er samtlige af de informanter, der arbejder som socialrådgiver kvinder, mens det kun er to ud af fem netværkskonsulenter, der er mænd. Det har dog ikke været muligt at eksplicere en forskel blandt kønnene i min undersøgelse, da informanternes svar er meget ensartede, og de mandlige repræsentanter kun udgør en mindre andel af informanterne. Det kunne dog være interessant at undersøge, om der eksisterer en forskel, da kvinderne er overrepræsenterede indenfor det sociale arbejde.

Derudover antager jeg, at det kunne være relevant at belyse, hvilken betydning det økonomiske aspekt har for iværksættelsen af anbringelser i netværket. I specialet er det angivet, at de danske netværksplejeforældre er udgiftsneutrale. Det betyder, at netværksplejeforældrene modtager et omkostningsbeløb for at have barnet i pleje, men at de ikke modtager vederlag på lige fod med andre professionelle plejeforældre. Hvis man sammenligner med de øvrige skandinaviske lande, får netværksplejeforældre i Sverige og Norge økonomisk kompensation for at have barnet boende på lige vilkår med andre plejefamilier. Socialrådgiverne i Sverige og Norge mener derfor, at det er lettere for dem at stille krav til netværksplejefamilierne (AKF 2011: 45). Med afsæt heri kunne det være

relevant at undersøge betydningen af, hvis de danske netværksplejefamilier ligeledes fik økonomisk kompensation for at udføre deres opgave.

I forlængelse heraf kunne det være interessant at undersøge, hvilken betydning den danske velfærdsstat har for iværksættelsen af anbringelser i netværket. I mit datamateriale er der én af informanterne der nævner, at den danske velfærdsstat har en tendens til at overlade omsorgsopgaverne til professionelle fagpersoner. Samtidig skal det dog understreges at Norge og Sverige, som har en højere andel af netværksanbringelser end Danmark, ligeledes bygger deres samfund på en universalistisk velfærdsstat. Derudover nævner én anden informant, at det i andre lande ofte er familien, der klarer omsorgsopgaverne frem for staten.

Ydermere skal det belyses, at målgruppen for børn og unge, der anbringes i en netværksplejefamilie, også kan have betydning for iværksættelsen af anbringelser i netværket. Ifølge AKF's rapport om netværksanbringelser viser de danske erfaringer, at anbringelser i netværket ofte iværksettes på baggrund af forældrenes personlige eller sociale problemer. Derudover anbringes børn og unge som udgangspunkt i netværket, hvis de ikke har behandlingskrævende behov (AKF 2011: 23). Jeg har fravalgt at belyse dette perspektiv i mit speciale, men jeg er alligevel opmærksom på, at målgruppen ligeledes kan have betydning for hyppigheden af anbringelser i netværket.

9. Litteraturliste

AKF (2011): Netværksanbringelser – Praksis og erfaringer i tre nordiske lande, AFK.

Allardt, Erik (1975): *Att Ha, Att Älska, Att Vara - Om velfärd i Norden*, Argos.

Andersen, Jørgen Goul (2001): *"Socialpolitik i internationalt perspektiv – Medborgerskab og markedskonformitet"* I: Socialministeriet (2001): *Festskrift i anledningen af Socialministeriets 75 års jubilæum 2001*, Socialministeriet, København.

Ankestyrelsen (2015): *Anbringelsesstatistik. Årsstatistik 2013*, Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2014a): *Kommunernes vurdering af samarbejdet med plejefamilier*, Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2014b): *Plejefamiliernes vurdering af samarbejdet med kommuner*, Ankestyrelsen.

Bekendtgørelse om plejefamilier jf. Bekendtgørelse nr. 1554 af 18/12/2013

Brinkmann, Svend & Kvale, Steinar (2009): *InterView. Introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels Forlag, København.

Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje (2011): *Inspirationsmateriale til arbejdet med netværksanbringelser*, Servicestyrelsen.

Dalberg-Larsen, Jørgen & Kristiansen, Bettina Lemann (2014): *Lovene og livet. En retssociologisk grundbog*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, København.

Egelund, Tine & Jakobsen, Turf Böcker (2009): *Omsorg for anbragte børn og ungdomsinstitutionernes hverdag og vilkår*, Akademisk Forlag, København.

Ejrnæs, Morten (2006): *Faglighed og tværfaglighed. Vilkaere for samarbejdet mellem pædagoger, sundhedsplejersker, lærere og socialrådgivere*, Akademisk forlag, København.

Ejrnæs, Morten & Monrad, Merete (2012): *Vignetmetoden. Sociologisk metode og redskab til faglig udvikling*, Akademisk forlag, København.

Goffman, Erving (1975): *Stigma*, Gyldendal, København.

Hatland, Aksel (2001): *Mer målrettet velferdspolitik?*, NHO, Horisont no. 4, Oslo.

Holm-Petersen, K. & Grostøl M. (2010): *Nordisk familieplejeanalyse*, Socialpædagogernes Landsforbund.

Järvien, Margaretha & Mortensen, Niels (2002): *"Det magtfulde møde mellem system og klient – teoretiske perspektiver."* I: Järvien, Margaretha & Larsen, Jørgen Elm & Mortensen, Niels (2005): *Det magtfulde møde mellem system og klient. Magtudredningen*, Aarhus Universitetsforlag, Århus.

Juul, Søren & Pedersen, Kirsten Bransholm (2012): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring*, Hans Reitzels Forlag, København.

KREVI (2012): *Tæt på en svensk kommune – Inspiration fra Borås Kommune praksis på området for udsatte børn og unge*, KREVI.

Metodecenteret (2014): *Netværksanbringelser. Hvordan øges antallet af netværksanbringelser?*, Metodecenteret.

Nielsen, Vibeke Lehmann (2011): *"Implementeringsteori."* I: Howard Grøn Berg-Sørensen & Foss Hansen (2011): *Organiseringen af den offentlige sektor. Grundbog i offentlig forvaltning*, Hans Reitzels Forlag, København.

Olsen, Henning (2008): *Holder holdninger? Holdningsbegreber og holdningsmålinger*, Akademisk forlag, København.

Serviceoven jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015

Servicestyrelsen (2011): *Håndbog om barnets reform*, Servicestyrelsen.

SFI (2011): Effekter af slægtspleje, SFI.

SFI (2009): *Børn og unge anbragt i slægten*, SFI.

SFI (2014): *Anbragte børn og unges trivsel*, SFI.

Socialstyrelsen (2014): *Barnets velfærd i centrum- ICS-Håndbog*, Socialstyrelsen.

Thagaard (2004): *Systematik og indlevelse. En indføring i kvalitativ metode*, Akademisk Forlag, København.

Vejledning nr. 3 til Serviceoven jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014

<https://centerforfamiliepleje.kk.dk/nyheder/flere-kommer-i-aflastning-i-netvaerket> (set: 27.05.16)

<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/unge/kommunalt-netvaerk-pa-plejefamilieområdet> (set: 27.05.16)

<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/born/netvaerk-og-familieradslagning/netvaerk-og-familieradslagning> (set: 27.05.16)

<http://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/born/netvaerk-og-familieradslagning/udbredelse-af-tre-metoder> (set: 27.05.16)

10. Bilagsoversigt

10.1 BILAG 1: INTERVIEWGUIDE.....	109
10.2 BILAG 2: VIGNETTEN.....	111
10.3 BILAG 3: ANDRE ANBRINGESESFORMER.....	112

10.1 Bilag 1: Interviewguide

Introduktion: Jeg er i gang med at skrive speciale om anbringelsesområdet, og jeg ønsker derfor at stille dig nogle spørgsmål omkring dine erfaringer og holdninger til arbejdet med anbringelser af udsatte børn og unge. Under interviewet vil jeg præsentere dig for en vignette samt stille dig spørgsmål om, hvordan du ville håndtere sagen i dit daglige arbejde. Interviewet vil blive optaget og transskriberet, og det vil ikke blive formidlet til andre. Du vil fremgå anonymt i mit speciale.

Den gode anbringelse

- Hvilke kriterier skal være opfyldt, for at barnet opnår en god anbringelse?
- Hvilke krav skal der være til de fysiske rammer på anbringelsesstedet?
- Hvilke betingelser skal være opfyldt, for at barnet opnår omsorg i anbringelsen?
- Hvilke betingelser skal være opfyldt, for at barnet opnår et tilhørsforhold til anbringelsesstedet eller plejefamilien?
- Hvilke betingelser skal være opfyldt, for at barnet kan opnå en god kontakt og et godt samvær med sin biologiske familie under anbringelsen?
- Hvilke betingelser skal være opfyldt, for at barnet kan opnå en god (nævn dem, der ikke er blevet sagt) sundhedstilstand, skoleforhold, fritidsforhold og venskaber, familieforhold samt udvikling og adfærd?
- Hvilke fordele ser du ved en anbringelse på en institution eller et opholdssted?
- Hvilke ulemper ser du ved en anbringelse på en institution eller et opholdssted?
- Hvilke fordele ser du ved en anbringelse i en plejefamilie?
- Hvilke ulemper ser du ved en anbringelse i en plejefamilie?

Arbejdsmetoder

- Når du har en sag med et barn, der skal anbringes udenfor hjemmet, hvad gør du så for at finde et egnet anbringelsessted eller en plejefamilie til barnet?
- Anvender du nogle særlige arbejdsmetoder til at finde egnede anbringelsessteder eller plejefamilier?

- Hvis du ikke anvender nogen særlige arbejdsmetoder til at finde egnede anbringelsessteder eller plejefamilier, hvordan finder du så oftest et egnet anbringelsessted fx egne erfaringer, råd fra kollegaer eller ved hjælp fra tilbudsportalen?
- Er der noget, du er særligt opmærksom på, når du skal finde et egnet anbringelsessted til barnet eller den unge?
- Hvilke udfordringer kan du opleve, når du skal finde et egnede anbringelsessted eller en plejefamilie til et barn?
- Hvem træffer den endelige beslutning om anbringelsesstedet, og hvilken betydning har det for resultatet?

Vignetten

- Hvad vil du gøre for at undersøge, hvor Signe skal anbringes?
- Hvor vil du vælge at anbringe Signe?
- Hvad er årsagen til, at du vælger den anbringelsesform?
- Hvilke af Signes behov vil du være særligt opmærksom på, når du skal vælge, hvor Signe skal anbringes?
- Hvilken betydning har Signes alder for valget af anbringelsesformen?
- Hvilken betydning har Signes udadreagerende adfærd for valget af anbringelsesformen?
- Hvilken betydning har Signes særlige behov for stabilitet og omsorg for valget af anbringelsesformen?
- Hvilken betydning har Signes relation til sine bedsteforældre for valget af anbringelsesformen?
- Hvilken betydning har Signes forældres alkoholmisbrug for valget af anbringelsesformen?

Netværksanbringelser

- Hvordan undersøger du, om der er egnede plejefamilier i barnets netværk forud for en anbringelse?
- Hvilke fordele er der for barnet ved at blive anbragt i en netværksplejefamilie?
- Hvilke ulemper er der for barnet ved at blive anbragt i en netværksplejefamilie?
- Er der nogle af barnets behov, som netværksplejefamilier er særligt egnede til at opfylde?
- Er der nogle af barnets behov, som netværksplejefamilier er særligt udfordret i at opfylde?

- Hvilke kriterier skal en netværksplejefamilie opfylde for at være i stand til at tage vare på barnet?
- Hvordan er disse kriterier særlige i forhold til andre plejefamilier?
- Har du selv sager med netværksanbringelser, og hvilke erfaringer har du herfra?
- Hvilke fordele oplever du som socialrådgiver ved at have sager med netværksanbringelser?
- Hvilke udfordringer oplever du som socialrådgiver ved at have sager med netværksanbringelser?
- Hvilke holdninger tror du, at dine kolleger har til at anvende netværksplejefamilier?
- Hvad tror du er årsagen til, at netværksanbringelser ikke bliver anvendt i større omfang i Danmark?
- Hvad tror du der skal til for at øge antallet af netværksanbringelser frem for andre anbringelsesformer?

10.2 Bilag 2: Vignetten

Forestil dig, at du har en sag, hvor der er truffet afgørelse om, at et barn skal anbringes udenfor hjemmet.

Sagen handler om en pige på 12 år, der hedder Signe. Signe bor i kommunen sammen med begge sine forældre. Børne- og familieafdelingen fik kendskab til Signe for ca. et halvt år siden, hvor de modtog en underretning fra skolen om, at Signe var begyndt at vise tegn på mistriksel. I underretningen var det beskrevet, at Signe trak sig fra fællesskabet, og at hun ofte var i konflikt med de andre elever. I konfliktsituationer oplevede skolen flere gange, at Signe udviste en udadreagerende adfærd overfor både lærere og elever. Skolen havde forsøgt at gå i dialog med forældrene omkring Signe, men forældrene virkede afvisende overfor problemerne. På nuværende tidspunkt ved skolen ved ikke længere, om de kan rumme Signe.

Gennem Signes opvækst har begge forældre haft et alkoholmisbrug, som er blevet forværret de seneste år. Signe oplever dagligt, at begge forældre er påvirket af alkohol, og at de sjældent er psykisk tilstede, når de er i hjemmet. Begge forældre opholder sig meget på den lokale bodega, og Signe skal derfor sørge meget for sig selv i forhold til indkøb, madlavning og sengetider m.m.

Signe fortæller, at hun mangler forældrenes tilstedeværelse i hverdagen. Hun tager derfor ofte hjem til sine bedsteforældre, som bor i nærområdet, når forældrene er meget fulde, eller hvis der mangler mad i hjemmet.

Det vurderes, at Signe skal anbringes udenfor hjemmet, da forældrene ikke er i stand til at tage vare på Signes særlige behov for omsorg og stabilitet. Signe ønsker også selv at blive anbragt udenfor hjemmet.

10.3 Bilag 3: Andre anbringelsesformer

Udover netværksanbringelser findes der ifølge Servicelovens § 66 også andre anbringelsesformer, der vil blive belyst i nedenstående afsnit (Servicelovens § 66 jf. Lovbekendtgørelse nr. 1284 af 17/11/2015).

Plejefamilier

En plejefamilie er en familie, som tager imod børn og unge, der på foranledning af en kommune anbringes i familiens eget hjem. Plejefamilier kan herudover både tage imod forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien. Ifølge lov om socialtilsyn skal plejefamilier godkendes af tilsynsenheden som generelt egnede, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Godkendelsen gives på baggrund af en undersøgelse af plejefamiliens samlede forhold. Det er en forudsætning for en anbringelse af børn eller unge i en plejefamilie, at familien gennemfører et kursus i at være plejefamilie (Bekendtgørelse om plejefamilier jf. Bekendtgørelse nr. 1554 af 18/12/2013).

Kommunale plejefamilier

Kommunale plejefamilier er ligeledes en plejefamilie, der tager imod børn og unge, der på foranledning af en kommune anbringes i familiens eget hjem. En kommunal plejefamilie er godkendt til at have børn og unge i pleje, som har behov for særlig støtte, der vurderes ikke at kunne varetages i plejefamilier eller netværksplejefamilier. Ifølge lov om socialtilsyn skal kommunale plejefamilier ligeledes godkendes af tilsynsenheden som generelt egnede, med mindre særlige forhold gør sig gældende. Godkendelsen gives på baggrund af en undersøgelse af den kommunale plejefamiliens samlede forhold. Det er ligeledes en forudsætning for en anbringelse af børn eller unge i en kommunal plejefamilie, at familien gennemfører et kursus i

at være plejefamilie (Bekendtgørelse om plejefamilier jf. Bekendtgørelse nr. 1554 af 18/12/2013).

Egne værelser, kollegier eller kollegielignende opholdssteder

I de kollegier eller kollegielignende opholdssteder, hvor den unge selv råder over enten en lejlighed eller et værelse, anses den enkelte bolig eller det enkelte værelse for at udgøre anbringelsesstedet. Den anbringende kommune skal derfor foretage en konkret godkendelse af anbringelsesstedet. Hvis anbringelsesstedet skal godkendes som et værelse, er det vigtigt, at den unge har en vis alder og modenhed, så det er muligt for den unge at klare sig på egen hånd. Anbringelsesstedet kan godt godkendes som et værelse, selvom den unge har tilknyttet en kontaktperson. Målgruppen for unge, der anbringes på eget værelse, er dog unge, der som udgangspunkt er på vej ud i en selvstændig tilværelse og derfor kun har behov for støtte i begrænset omfang (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 517. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

Opholdssteder

Opholdssteder dækker over en bred vifte af anbringelsesmuligheder fra er et lille opholdssted, der drives af en professionel familie, som kun kan modtage få anbragte børn, til større opholdssteder, der har personale ansat, til socialpædagogiske skibsprojekter samt kost- og efterskoler. Opholdsstedet skal være i stand til at lære de anbragte børn og unge, hvordan de kan klare sig selv på sigt. Opholdsstedet skal ligeledes støtte op om barnets eller den unges kontakt til de biologiske forældre. Opholdssteder med mindre børn skal sikre, at børnene har fælles bolig med nogle af medarbejderne, eller også skal der være fastboende medarbejdere i en særskilt afdeling på stedet. Opholdsstederne skal ligeledes være i stand til at støtte barnet eller den unge i skolegang og fritidsaktiviteter (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 518. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

Døgninstitutioner

Målgruppen for døgninstitutioner til børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer er enten børn med sociale og adfærdsmæssige problemer eller børn og unge, hvis forældre ikke er i stand til at tage vare på dem eksempelvis pga. misbrug eller psykiske problemer (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 535. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).

På delvis lukkede døgninstitutioner eller delvis lukket afdelinger på en åben institution er det muligt at aflåse yderdøre og vinduer i perioder. De delvis lukkede døgninstitutioners målgruppe er børn og unge med en negativ og udadreagerende adfærd, misbrugsproblemer eller kriminel adfærd, som har behov for længerevarende behandlingsforløb. Stederne skal tilbyde intens og struktureret socialpædagogisk behandling, og de kan begrænse tilbageholdelse og fastholdelse til de perioder, hvor barnet eller den unge har behov for det (Vejledning nr. 3 til Serviceloven punkt 536. jf. Vejledning nr. 9007 af 07/01/2014).